flacăra

anul XXXV
24 (1617)
VINERI
13 IUNIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

În cuprinsul revistei

„Fără dragoste nu e nimic, iar știința cu atît mai puțin"

(pagina 16)

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a luat parte la ședința Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia

Comentariul în pagina 2

■ În Comunicatul dat publicității la sfîrșitul Consfătuirii se arată că problema fundamentală a epocii noastre o reprezintă apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară

■ A fost adoptat un Apel către statele membre ale NATO, către toate țările europene, cu privire la un program de reducere a forțelor armate și a armamentelor convenționale în Europa

La sosire, pe aeroportul Otopeni

Ne bate, în fereastră, grîul
(pagina 5)

Țăranul în pas cu vremea: MECANIZATORUL
(paginile 4–5)

Dară unde a fost vestita și bogata Peuce?
(pagina 8)

Atletismul, sportul sporturilor, spectacol de excepție
(pagina 20)

Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia

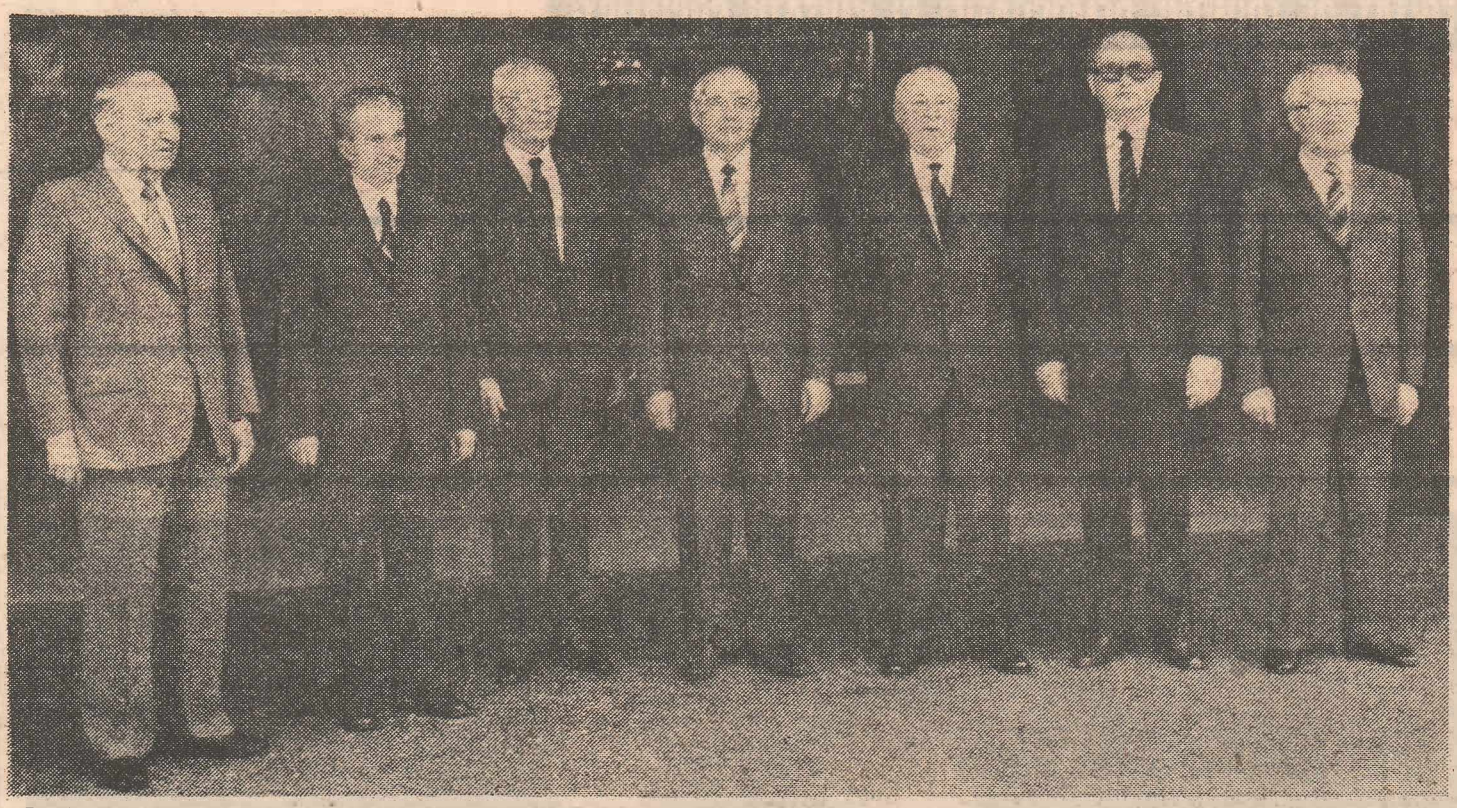

După cum este cunoscut, zilele trecute tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a participat, în fruntea unei delegaţii a ţării noastre, la Consfătuirea, ţinută la Budapesta, a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală. Din delegaţia română au făcut parte : Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România ; Ion Stoian, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R. ; Vasile Milea, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul apărării naţionale al Republicii Socialiste România ; Ilie Văduva, membru al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România ; Nicolae Vereş, ambasadorul Republicii Socialiste România în R. P. Ungară.

La Consfătuire au participat de asemenea delegaţia Republicii Populare Bulgaria, condusă de tovarăşul Todor Jivkov, secretar general al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria ; delegaţia Republicii Socialiste Cehoslovace, condusă de tovarăşul Gustav Husak, secretar general al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, preşedintele Republicii Socialiste Cehoslovace ; delegaţia Republicii Democrate Germane, condusă de tovarăşul Erich Honecker, secretar general al C.C. al Partidului Socialist Unit din Germania, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane ; delegaţia Republicii Populare Polone, condusă de tovarăşul Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone ; delegaţia Republicii Populare Ungare, condusă de tovarăşul Janos Kadar, secretar general al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar ; delegaţia Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, condusă de tovarăşul M. S. Gorbaciov secretar general al C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, mareşalul Uniunii Sovietice, V. G. Kulikov, comandant-şef al Forţelor Armate Unite ale Statelor participante la Tratatul de la Varşovia, şi Miklos Barity, secretar general al Comitetului Politic Consultativ, adjunct al ministrului afacerilor externe al Republicii Populare Ungare.

În Comunicatul dat publicităţii la sfîrşitul Consfătuirii se arată că problema fundamentală a epocii noastre o reprezintă apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor şi trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. În acest scop, statele reprezentate la Consfătuire au adresat celorlalte state ale lumii chemarea de a-şi uni eforturile în primul rînd în următoarele direcţii : încetarea experienţelor nucleare ; lichidarea deplină, pe bază de reciprocitate, a rachetelor sovietice şi americane cu rază medie de acţiune în zona europeană ; realizarea unor înţelegeri concrete în cadrul tratativelor sovieto-americane privind armamentele nucleare şi cosmice ; lichidarea încă în acest secol a armei chimice ; reducerea substanţială a forţelor armate şi a armamentelor convenţionale pe plan global şi regional ; realizarea unui control eficient în toate domeniile şi în toate etapele reducerii armamentelor şi ale dezarmării ; dinamizarea forumurilor de negocieri în privinţa dezarmării, astfel încît ele să desfăşoare o activitate eficientă ; lichidarea focarelor de încordare şi a situaţiilor conflictuale prin reglementarea justă a acestora, pe calea tratativelor ; normalizarea relaţiilor economice internaţionale.

Consfătuirea statelor participante la Tratatul de la Varşovia a adoptat, de asemenea, un Apel către statele membre ale NATO, către toate ţările europene, cu privire la un program de reducere a forţelor armate şi a armamentelor convenţionale în Europa.

După cum se menţionează în Comunicat, consfătuirea s-a desfăşurat într-o atmosferă de prietenie şi colaborare tovărăşească, într-o unitate de vederi în toate problemele examinate.

ION DUMBRAVĂ ■

Bucureşti de oaspeţi

Perspective rodnice pentru prietenia şi conlucrarea româno-libaneză

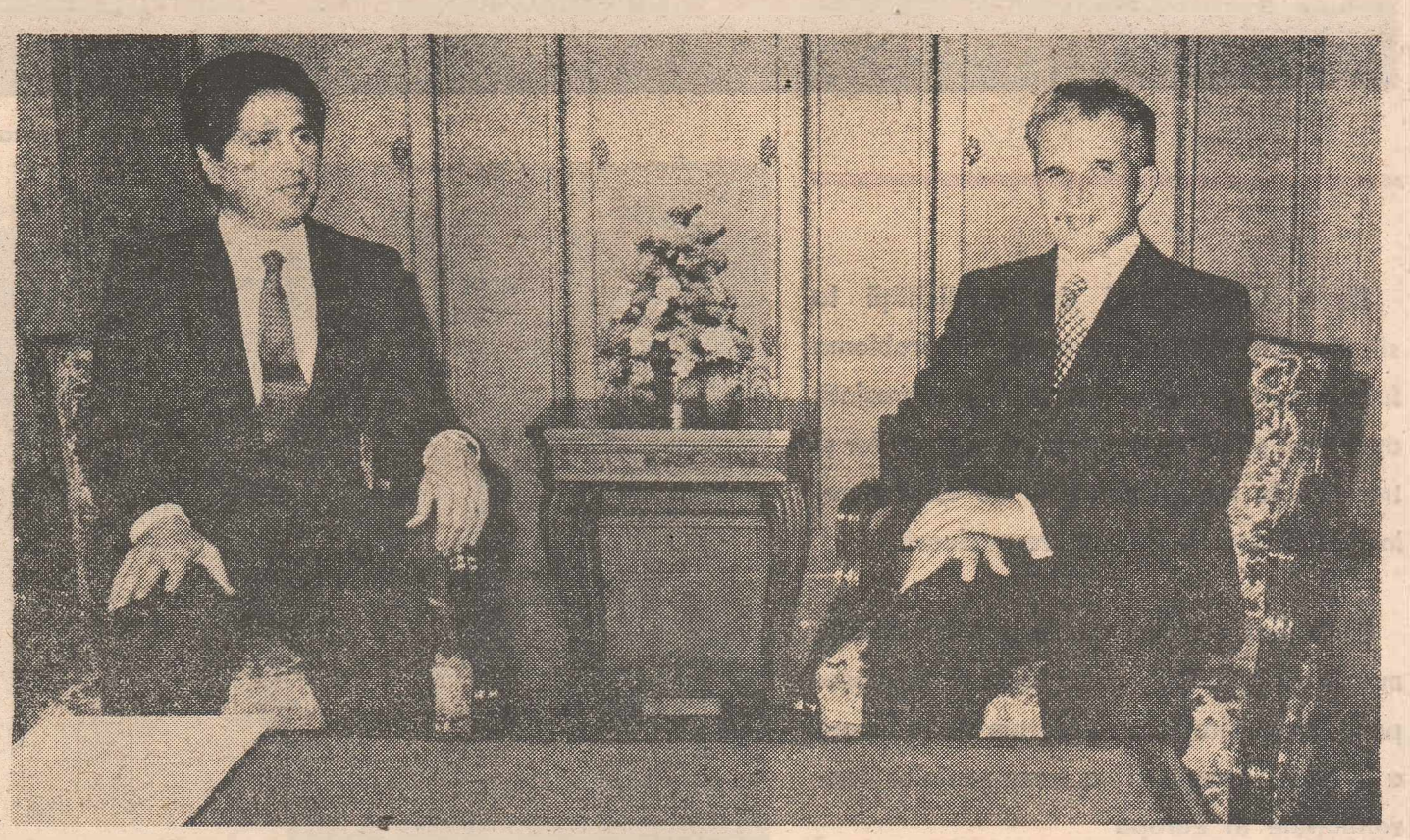

Recenta vizită în ţara noastră, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a preşedintelui Republicii Libaneze, Amin Gemayel, se încadrează organic în politica externă a României socialiste, printre ale cărei orientări fundamentale se află şi extinderea continuă a relaţiilor de solidaritate şi conlucrare cu ţările în curs de dezvoltare. În acest context, o însemnătate deosebită se acordă intensificării colaborării reciproc avantajoase cu ţările arabe, faţă de care România nutreşte sentimente de trainică şi sinceră prietenie. Caracterul rodnic al acestei orientări este atestat cu putere de evoluţia ascendentă a colaborării româno-libaneze. Această colaborare, după cum se ştie, are rădăcini trainice. Ea a intrat într-o perioadă nouă în urmă cu peste două decenii, în 1965, cînd ţara noastră a stabilit relaţii diplomatice cu tînărul stat libanez. De atunci, în raporturile dintre cele două ţări s-a înregistrat o evoluţie ascendentă, concretizată prin extinderea conlucrării pe plan politic, economic, cultural, ca şi în alte domenii de interes comun. Un moment de mare însemnătate în această evoluţie l-a constituit vizita oficială de prietenie făcută în 1974 în Liban de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Ţara noastră şi-a manifestat calda şi permanenta solidaritate cu eforturile depuse de poporul libanez pentru consolidarea independenţei şi făurirea unei vieţi noi. Poporul român a fost mereu alături de poporul libanez, pronunţîndu-se cu consecvenţă pentru reglementarea situaţiei create în Liban ca urmare a evenimentelor cunoscute din ultimii ani, pentru găsirea unei soluţii care să fie în conformitate cu aspiraţiile vitale ale tînărului stat arab, cu aspiraţiile sale legitime spre consolidarea unităţii şi integrităţii teritoriale. Această poziţie constructivă, de caldă simpatie cu cauza Libanului, a fost afirmată şi cu prilejul noului dialog la nivel înalt româno-libanez de la Bucureşti.

Convorbirile la nivel înalt româno-libaneze au prilejuit şi un amplu schimb de vederi privind evoluţia vieţii politice internaţionale. În acest cadru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a exprimat dorinţa poporului român de a se ajunge cît mai repede la depăşirea actualei situaţii din Liban, pentru retragerea totală şi imediată a forţelor israeliene de pe teritoriul acestei ţări, pentru a se pune capăt oricărui amestec în treburile interne ale Libanului, pentru a se găsi calea spre o largă reconciliere naţională a tuturor forţelor politice, pentru asigurarea unităţii poporului libanez, pentru întărirea libertăţii şi independenţei sale. A fost exprimată convingerea că o asemenea cale va putea asigura şi condiţiile necesare dezvoltării economice şi sociale a Libanului, ridicării nivelului general de dezvoltare a poporului libanez. Preşedintele Amin Gemayel şi-a exprimat întreaga admiraţie şi a dat o înaltă apreciere iniţiativelor şi eforturilor susţinute ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu consacrate asigurării păcii în întreaga lume.

Moment de seamă în cronica raporturilor româno-libaneze, recentele convorbiri dintre preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Amin Gemayel au dat expresie dorinţei reciproce de a acţiona pentru extinderea colaborării pe multiple planuri dintre cele două ţări şi popoare, inclusiv pe plan internaţional, în interesul României şi Libanului, al cauzei păcii în lume.

ION D. GOIA

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

s-a întîlnit cu oameni ai muncii din agricultură

din alte cinci județe

Primire călduroasă la C.A.P. Dor Mărunt.

Tovcrășul Nicolae Ceaușescu întîmpinat cu deosebită însuflețire la I.A.S. Amzacea

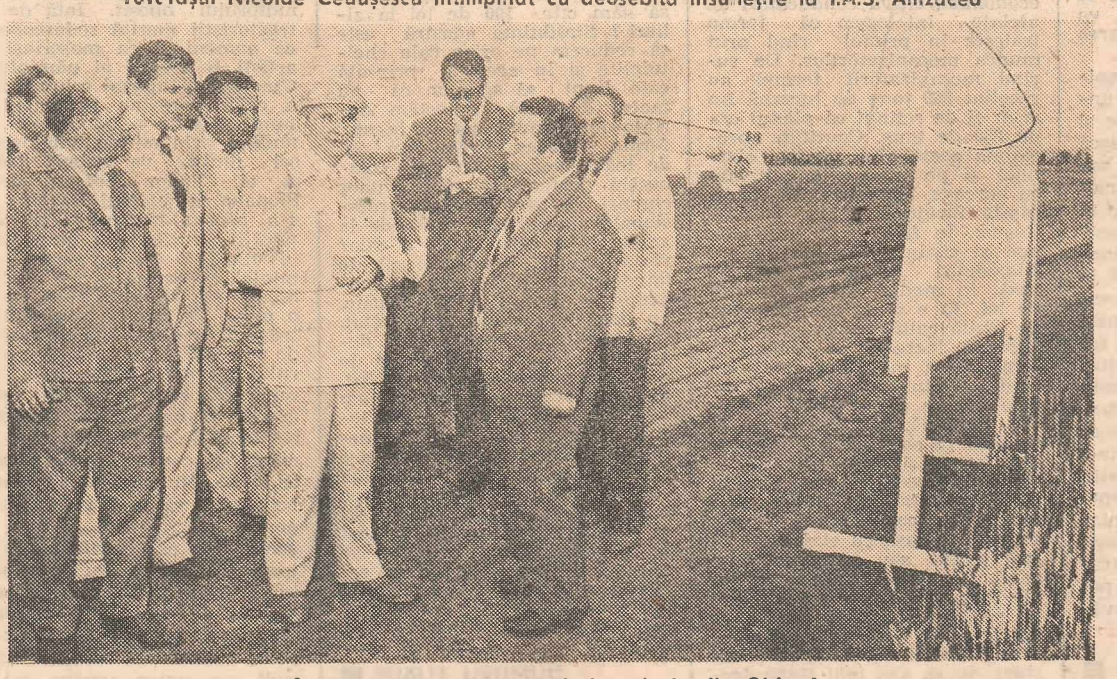

În fața lanurilor cooperativei agricole din Girbovi

Continuind dialogul cu factori de răspundere și cu oameni ai muncii din agricultură, dialog început, după cum am scris în numărul precedent al revistei, în județele Giurgiu, Teleorman, Olt, Dolj și Arges, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită de lucru în unități agricole din alte județe ale țării. Au fost astfel vizitate : în județul **Călărași** – Institutul de cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice Fundulea, Cooperativa Agricolă de Producție Tămădău, Cooperativa Agricolă de Producție Dor Mărunt, Întreprinderea Agricolă de Stat Jegălia ; în județul **Ialomița** – Întreprinderea Agricolă de Stat Ograda ; în județul **Constanța** – Consiliul Unic Agroindustrial Cobadin, Întreprinderea Agricolă de Stat Amzacea și Întreprinderea Agricolă de Stat Cogealac ; în județul **Tulcea** – Întreprinderea Agricolă de Stat Baia și Cooperativa Agricolă de Producție Beidaud ; în județul **Brăila** – Ferma vegetală Prundu din I.A.S. Insula Mare a Brăilei, Întreprinderea Agricolă de Stat Urleasca, Cooperativa Agricolă de Producție Gîrbovi.

Ca și vizita precedentă, intîlnirea secretarului general al partidului cu oamenii muncii din unitățile agricole menționate s-a desfășurat în climatul de activitate rodnică, de puternică angajare patriotică, revoluționară a tuturor lucrătorilor ogoarelor țării pentru înfăptuirea îndemnurilor, indicațiilor și orientărilor cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al III-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor – document adoptat prin hotărîrea unanimă a celor 11 000 de participanți la forumul agriculturii românești, drept program de acțiune și de muncă pentru organele și organizațiile de partid, pentru organele de stat și economice, pentru organizațiile de masă și obștești, pentru toți cei care lucrează în aceste sectoare importante ale economiei naționale. Ca și vizita precedentă, noul dialog de lucru a avut ca obiectiv analiza modului în care se acționează pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a tuturor lucrărilor din actuala campanie agricolă. Au fost supuse unei atente examinări starea de vegetație a culturilor cerealiere, tehnice și legumicole, felul în care se efectuează lucrările de întreținere a acestora și felul în care sînt respectate programele de irigare, stadiul pregătirii campaniei de recoltare a cerealelor păioase, astfel încît să se asigure obținerea unei producții cît mai mari.

O atenție deosebită s-a acordat activității de cercetare științifică în agricultură. În acest scop au fost examinate rezultatele obținute de Institutul de la Fundulea, unitate unde se creează soiuri și hibrizi de mare productivitate, se produce sămînță din categorii biologice superioare și se elaborează tehnologii de cultură pentru zone ce cuprind mai mult de 85 la sută din suprafața arabilă a țării. Conducătorul partidului și statului a analizat modul în care institutul își îndeplinește obligațiile ce-i revin în amplul efort de ridicare generală a agriculturii, în consens cu imperativele noii revoluții agrare. Examinînd suprafețele cultivate cu soiuri de grîu rezistente la frig și la secetă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că se impune generalizarea lor rapidă, astfel încît să se poată realiza recolte de peste 6 000–7 000 și chiar 8 000 de kilograme de grîu la hectar. Secretarul general al partidului a apreciat, de asemenea, preocupările privind crearea de noi soiuri de orz, cu bob mai mare, și a cerut să se acționeze mai hotărît pentru realizarea hibrizilor de grîu și de secară – triticale – cu spicul și boabele mari, care asigură producții sporite la hectar. S-a subliniat, totodată, necesitatea stabilirii, concomitent cu omologarea fiecărui soi de hibrid, a tehnologiilor de producție, a respectării riguroase a tuturor regulilor agrotehnice.

Pretutindeni, secretarul general al partidului s-a întreținut cu oamenii muncii, le-a adresat acestora îndemnuri și le-a dat îndrumări. Astfel, la I.A.S. Ograda tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Trebuie să se acționeze cu întreaga răspundere pentru strîngerea grabnică și fără pierderi a întregii recolte, pentru efectuarea tuturor lucrărilor de întreținere la culturile prășitoare. Este necesar să se ia toate măsurile pentru respectarea tehnologiilor. Sper că veți trage toate concluziile. Toți sînteți răspunzători, ca proprietari și producători, de obținerea unor recolte bune, pentru punerea în valoare a întregului potențial productiv al pămîntului, pentru folosirea rațională a fiecărui metru pătrat de pămînt. În anul viitor trebuie să se respecte toate legile, în special în privința densității. Doresc oamenilor muncii din Ograda și din agricultura întregului județ să obțină rezultate cît mai bune, recolte cît mai mari, să concureze la un loc fruntaș pe țară. Aveți toate condițiile în acest sens. Vă felicit pentru activitatea depusă. Vă doresc să realizați recolte cît mai mari, multă sănătate și fericire !".

În toate locurile vizitate conducătorul partidului și statului a fost primit de lucrătorii ogoarelor cu sentimente de înaltă stimă și considerație. Primii secretari au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, în numele tuturor locuitorilor județelor, mulțumiri pentru vizita făcută, pentru prețioasele indicații și orientări primite și l-au asigurat că toți lucrătorii din agricultură vor depune toate eforturile în vederea obținerii unei înalte eficiențe în acest important sector al economiei naționale, pentru sporirea contribuției acestuia la înflorirea României socialiste.

ION CODRU

Țăranul în pas cu vremea:

MECANIZATORUL

Noua revoluție agrară a schimbat raportul tradițional de forțe, mecanizarea devenind factor de bază în producția agricolă. Figura centrală a agriculturii, pînă mai ieri omul cu sapa, a fost înlocuit de mecanizator. În condițiile producției intensive, a mecanizării și organizării științifice, pe baze moderne a producției, rolul mecanizatorului este de o covîrșitoare importanță. El este muncitorul agricol cu multiple valențe, chemat să execute majoritatea lucrărilor, de la cele mai simple pînă la cele mai complicate, de calitatea muncii sale depinzînd modul de funcționare a utilajelor, randamentul și, mai ales, soarta culturilor. Un tractorist care nu știe decît să are și să discuiască e deja depășit de realitățile vieții, e mai mult un conducător auto în agricultură decît un adevărat specialist al pămîntului. Multitudinea de utilaje, de operațiuni, remedierile și adecvarea mașinilor la tipul de sol și de culturi, toate acestea fac din mecanizator nu numai un pion de bază al agriculturii intensive, dar îl și ridică la rangul de adevărat specialist al pămîntului. Iată de ce, mecanizarea și mecanizatorii reprezintă capitole de mare importanță în înfăptuirea noii revoluții agrare, iar îndeplinirea sarcinilor de mare importanță care revin agriculturii noastre socialiste nu poate fi concepută fără creșterea efortului, priceperii, măiestriei acestui om de nădejde — mecanizatorul. De aceea asigurarea tuturor condițiilor de exercitare a profesiunii, ridicarea nivelului pregătirii profesionale, a pregătirii temeinice a utilajelor reprezintă factori de majoră importanță în atingerea obiectivelor propuse, fapt pentru care am și consacrat acest grupaj oamenilor care stau de veghe la viața culturilor agricole.

O pelerină pentru restul vieții

Acasă, atmosfera devenise insuportabilă. În mintea lui de copil, nu înțelegea mare lucru, în afară, poate, de acela că trebuia să plece. Stătuse și-așa un an de zile pe capul lor, o formalitate la modă în acei ani împiedicîndu-l să urmeze școala la care reușise prin concurs. Într-un moment de disperare, se duce la un vecin, nea Ilie Predan, despre care știa că e profesor, de fapt maistru-instructor la o școală profesională. Nea Ilie, te rog din suflet, ia-mă cu dumneata și du-mă la școala aia, nu mai pot să stau acasă. Meșterul se uită compătimitor la puștiul vecinilor, ezită să se amestece, deși știa că la Călinescu în familie nu prea mai exista înțelegere. Într-un exces de zel puștiul plusează și, parcă pentru a-l convinge cît de hotărît e să plece, îi aduce lui nea Ilie o pelerină impermeabilă de-a lui taică-său, care bănuia a-i fi utilă meșterului în drumurile sale pe motocicletă. Meșterul înțelege că treaba-i serioasă și-l ia cu el la Vlaici, să dea admitere la școala profesională de mecanici agricoli. Asta se întîmpla acum un sfert de veac. Puștiul de-atunci, Călinescu Florea, este astăzi unul din cei mai respectați cetățeni ai Bascovului și dintre cei mai buni mecanizatori ai zonei Piteștiului. Învățătura, meseria au fost singura lui șansă de a izbîndi în viață — lucru pe care l-a înțeles încă de pe atunci, cînd pribegea pe meleagurile Oltului, și căruia i-a rămas fidel pînă astăzi, cînd deja este vestit pentru priceperea și hărnicia sa. Pe cînd era la profesională, mergea să facă practică la S.M.A. Mărăcineni, unde a și fost repartizat pînă la urmă, la o secție din Bascov a acestei stațiuni, Cu o scurtă întrerupere cînd a urmat o școală de maiștri, Florea Călinescu a lucrat timp de două decenii numai în această secție, pe care o și conduce din '80 încoace, „odată cu cincinalul trecut", cum spune el. Are în grijă mașini din toată sistema, de la legumicultură la cultura mare. Și-au făcut un atelier propriu de reparații, dotat cu aproape tot ce trebuie, astfel încît orice remediere se face pe loc, fără a mai apela la centrul de la Mărăcineni. Mașinile și utilajele secției trebăluiesc de primăvara pînă toamna pe 2 400 ha, la toate culturile — ale C.A.P., A.E.S.C.I.O. Bascov și ale țăranilor din zona necooperativizată, toată lumea fiind mulțumită de felul cum mecanizatorii își fac treaba. Forțînd puțin metafora, am putea spune că cel mai mulțumit este chiar pămîntul, care, pe aici, dă în fiecare an roade bogate, fapt care se simte și în veniturile secției și în cîștigurile oamenilor. Pentru munca din '84, mecanizatorii au primit anul trecut, pe lîngă garanția reținută anticipat, încă 17 procente peste nivelul tarifar al retribuției, iar anul acesta doar foarte puțin a lipsit ca efectele secetei de acum un an să nici nu se cunoască.

Recentele prevederi referitoare la reorganizarea sectoarelor mecanice din agricultură găsesc secția lui Florea Călinescu pe deplin pregătită. Există aici o distribuție optimă a oamenilor și a mașinilor, fiecare mecanizator trecînd succesiv, de-a lungul unui an, la efectuarea mai multor operații, pe diferite mașini, în funcție de anotimp, cultura vegetală, lucrările specifice respective. Fiecare mecanizator are în grijă mai multe utilaje pe care le exploatează la timpul cuvenit și în propria sa răspundere — a stării de funcționare și a calității lucrărilor. Bunoaică Stelian, Cîrtone Gheorghe, Giurgiu Andrei sînt cîțiva din mecanizatorii care au luat de la meșter nu numai pasiunea și priceperea ci și simțul gospodăresc, iar Mira Ion chiar îl întrece în îndeminare, fiind cel mai bun „presar" din județ. „Are 10 la pricepere", recunoaște cinstit, dar și mîndru, nea Călinescu. Tot 10 la pricepere ar merita și el, șeful secției, pentru cum știe să gospodărească nu numai timpul oamenilor, dar și spațiul în care ei lucrează. Teritoriul secției, impecabil amenajat și întreținut pentru destinația sa principală, a devenit totodată și o microfermă legumicolă, care produce cartofi, ceapă, varză (203 kg livrate la jumătatea lui mai !), toate astea crescînd printre pomii fructiferi ai unei tinere plantații. Așa cum arată, un astfel de loc este ceea ce se cheamă o curte de gospodar, și nu ne-am mirat prea mult cînd am aflat că Florea Călinescu este singurul particular din zonă care s-a oferit să se îngrijească de punerea în funcțiune a unei instalații de biogaz, în scopuri de cercetare și experimentare, cu sprijinul forurilor județene care se ingrijesc de aceste probleme. Estimează să obțină 3-4 mc de biogaz pe zi, suficient pentru menținerea în funcțiune alternativă a două aragazuri. Dacă îmbunătățirile pe care le preconizează vor da roade, va folosi instalația la termoficarea casei.

Pentru Florea Călinescu, copilăria sa zbuciumată a rămas undeva, în amintire. Cu mîinile și mintea sa a reușit să răzbească în viață și să fie astăzi, așa cum spuneam, unul din oamenii cei mai stimați din acest loc al Argeșului. În plus, prin exemplul muncii sale, a ridicat condiția mecanizatorului agricol la condiția de demnitate pe care o au și alte meserii, mai răsunătoare. Chiar soția sa, Silvia, femeie distinsă și mamă a cinci copii, s-a calificat tot în această meserie, contribuind alături de soțul său la transformarea acestei secții de S.M.A. într-o veritabilă oază de civilizație rurală. Încolo, acasă îi așteaptă în fiecare seară, copiii și bunica lor, nutriile, iepurii, oile, pisicile, instalațiile de biogaz, straturile de legume și cîte mai pot încăpea în curtea unor adevărați gospodari.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

„Era de fotografiat, am zis noi"

Mecanizator s-a hotărît să ajungă în vara anului 1948, pe cînd culegea grîul cu secerea împreună cu părinții lui, Ion și Elena, pe bucata lor de pămînt din comuna Corbeanca. Alexandru Petre abia terminase clasa a șaptea și-a putut să se prezinte la București, la Direcția generală a S.M.T.-urilor, unde în urma unui serios examen scris și oral a fost admis și repartizat la școala de tractoriști de la Găești. Acolo a avut ca profesor de mecanică un fost aviator, cunoscător desăvîrșit al motoarelor cu ardere internă și diesel. Practica a făcut-o pe un tractor nemțesc. Primul tractor românesc, I.A.R. 22, avînd roțile pe pinteni, încă nu ajunsese la Găești, așa că elevii îl învățau după planșe. Școala a durat un an iar după absolvire Alexandru Petre a lucrat la Periș, o vreme, iar după aceea chiar la Corbenca. Și după ce s-a întors din armată, ca sergent, a intrat să lucreze la Balotești, la Institutul de cercetări pentru creșterea bovinelor, la ferma nr. 3. De 32 de ani lucrează tot la această fermă. Prin anii '50 a făcut parte dintr-o brigadă „cinci-sutistă", printre primele brigăzi de acest fel din țară. Cinci tractoriști se angajau să execute toate lucrările agricole pe 500 de hectare, acesta era rostul brigăzilor numite așa, zice Alexandru Petre. Și atunci ca și acum datoria principală a celor vreo 30 de oameni ce lucrează la ferma nr. 3 este de a produce furaje pentru animale. Alexandru Petre este șeful mecanizatorilor, are 22 de oameni în subordine și dacă ținem seama că pe lîngă ei mai lucrează un forjor, un economist, cîțiva conducători de atelaje, înțelegem că ferma trăiește în primul rînd prin munca mecanizatorilor. De curînd, mecanizatorii fermei au recoltat 569 tone de lucernă fin și ar fi de reținut că planul era de 230 de tone. Cantități apreciabile peste plan au fost obținute și pe terenurile cultivate cu borceag, lucernă masă verde, rapiță furajeră, lolium multiflorum. În funcție de producție sînt și cîștigurile, bineînțeles. Alexandru Petre, cîștigă pe lună, în medie, șase-șapte mii de lei. El e muncitor specialist de înaltă calificare în mecanica agricolă, lucrează în general la întreținerea mașinilor dar nu se dă în lături ca ori de cîte ori este nevoie să urce pe tractor sau combină. La 55 de ani se cheamă că este cel mai vîrstnic din fermă și dacă privește în urma lui vede că n-a pierdut anii degeaba. Nu doar că a făcut și el, ca tot omul, o casă, ba chiar o casă cu etaj, cum au mai puțini, sau a crescut un copil. Dar dacă e să vorbim de ale meseriei, atunci are dreptul să se bucure cînd vede că aproape toți mecanizatorii cu care lucrează au fost formați chiar de el. Cel mai tînăr ucenic al lui, Marian Piscop, are 19 ani și se pregătește acum să plece în armată. Alții precum Ion Georgescu sau Mihai Giză sau Mircea Trușcă au ajuns mecanizatori cu experiență și la vîrsta lor muncesc cu toată nădejdea, cîștigînd chiar mai mult decît el. „Așa e la ferma noastră, zice Alexandru Petre, cine muncește, scoate bani. Ai tarlaua și-o iei în primire de la prima la ultima lucrare. Echipa cîștigă cît muncește. De aceea ne străduim să obținem producții bune și căutăm să cîștigăm timp pe orice cale, fiindcă uneori a cîștiga timp înseamnă a asigura un spor de producție. În acest an ferma noastră a fost pe primul loc, prin această zonă din Sectorul agricol Ilfov, unde au început lucrările de primăvară. Cu același gînd de-a cîștiga timp am stabilit și ordinea lucrărilor acum, în pragul verii, la semănatul culturilor duble. În timp ce se mai recolta masa verde, borceagul, din celălalt capăt se ara, se pregătea terenul, se semăna și din urmă se iriga. Era de fotografiat, am zis noi". Ca mașinile să poată lucra într-un asemenea flux tehnologic este nevoie, bineînțeles, ca ele să fie bine reparate și întreținute. Iar reparațiile, aflăm, se fac tot în cadrul fermei, de către mecanizatori. Ferma nr. 3 fiind singura de prin această zonă care procedează astfel. Alții își duc mașinile pe la tot felul de centre de reparații. „Reparațiile astea costă destul de mult, zice Alexandru Petre, și dăm altora banii. Dacă ducem o combină C 12 la Centrul de reparații ne costă 50—60 000 de lei, pe cînd noi o reparăm cu 15—20 000. Cum se vede, nu ne ia nimeni banii din fermă. Și e la fel de limpede că n-am fi ajuns la o asemenea izbîndă dacă n-am avea oameni de înaltă calificare, oameni policalificați, oameni care știu nu doar să conducă tractorul dar știu și mecanică și lăcătușerie și agrotehnică. Iar acești oameni de calificare înaltă nu se dau în lături să facă și munci necalificate, cînd e cazul, bunăoară să mute cele 24 de aripi de ploaie ori să așeze baloții în remorci și pe platforme sau în finare. De ce să dăm cîte 100 de lei la zilieri ? Străduința noastră este să reducem pe orice cale cheltuielile și în această privință este drept să spunem că nu facem decît să respectăm dorința inginerului șef al acestei ferme, Ciprian Preda, un om de toată isprava, cu care colaborăm perfect. În cadrul unor cursuri de perfecționare profesională am învățat multe de la acest om a cărui viață e chiar viața fermei. Bunăoară, cît de importante pot fi reglajele mașinilor la absolut toate lucrările, nu doar la semănat și recoltat. Cheltuielile fermei pot să depindă direct, între altele, și de reglajele mașinilor de erbicidat. Și spun aceasta pentru că am mai văzut încă, prin unele locuri, mecanizatori care fac neglijent erbicidarea. Ori că n-o fac la timp, și aici e de vină agronomul, ori că dau prea mult erbicid și ard recolta, ori că dau prea puțin și atunci tot la o diminuare a recoltei se ajunge. Iar un kilogram de erbicid pentru soia costă nu mai puțin de 120 de lei. Pentru porumb sau pentru lucernă un kilogram costă 80—100 de lei".

DUMITRU ELIADE ■

Un artist la volan

Pe vremea cînd au apărut primele tractoare, cei de la manșe (pentru că erau și tractoare pe șenile) sau de la volan erau niște vedete. Se adunau țăranii în preajma lor, le botezau mașinăriile și-i invidiau ca pe niște oameni care au scăpat de sapă. N-a trecut mult și cînd i-au văzut cum se strecoară pe dedesubt și ies mînjiți de ulei, bătuți de ploi și de arșița verii, atunci le-au întors spatele și și-au amenințat copiii, mă, dacă nu înveți carte ai să ajungi tractorist ! ca și cum meseria de mecanizator ar fi mai mult decît o pedeapsă. Adevărul e că viața pe tractor n-are nici un strop de boierie. Dimpotrivă, e o meserie grea, de luptător. Praful stîrnit de caii putere nu diferă cu nimic de cel ridicat de pilcurile de călăreți. Vremea nu mută războaiele în sală, ziua e fără sfîrșit, soarele apune mai mult de formă, sala de mese e de cele mai multe ori cîmpul răscolit cu miros de miriște, țărînă și rădăcini, noaptea e ca o altă zi de muncă, pămîntul e nepăsător și la durerile de cap și la măselele umflate, războiul trebuie cîștigat, tractorul nu e nici el un cîine, ca să moară cu tine, dacă nu te ocupi de el ca lumea, te lasă cînd ți-e lumea mai dragă și diminețile nu sînt decît lumina care trebuie să te prindă departe de casă. Să fii tractorist e o meserie de bărbat care nu cunoaște îndoiala, stăpîn pe meserie, care lucrează fără să se gîndească la ziua de mîine. Mîine e la fel, poimîine așijderea, numai vara și toamna înseamnă recoltă. Și apoi trebuie să fii sănătos, nu prea mare la trup, iute de mînă și cu un strop de sînge țărănesc. Un mecanizator de ispravă nu poate cîntări 100 de kilograme, o inimă tremurată și un stomac găurit nu rezistă în hîțînatul nesfîrșit al tractorului pe brazde și hîrtoape, pe drumuri de țară și la convulsiile motorului obosit. Iată de ce tractoriștii merită redescoperiți, ca oameni și ca meseriași, ca artiști și soldați ai pămîntului. Cînd se va întocmi o lungă listă a celor care au participat la lunga bătălie a pămîntului, pe undeva prin mijloc, sau printre cei dintîi, va trebui trecut și el, Tudor Șofran de la Plopana, în județul Bacău. Nu s-a născut tractorist, ci copil necăjit în căutarea unui drum în viață. E un om scund, cu mîntel, aproape firav. A venit la Săcele să trăiască, să-și cîștige o pîine. Pe fiecare și-a plătit-o trăgînd de dimineața pînă seara de covrigul de ebonită al tractorului, punînd umărul la saci sau reparînd ca un adevărat mecanic. Pe inventarul său figurează tot felul de mașini, pluguri, semănători, cositori, prese și multe altele. Nu vrea să se plîngă, nu pentru că ar fi un fricos, ci pentru că nu-i stă în fire. Ce poate, face el. „În afară de motorul tractorului, eu îmi repar totul. Din păcate, pierdem o groază de vreme în căutarea pieselor de schimb. Și stăm cînd ne e lumea mai dragă. Iarna, cînd am putea repara, nu ■

avem pe toate. Uneori ne prinde campania. Atunci ne cîrpim iar. Toamna, la Săcele, plouă mereu. Cooperativa la care lucrăm e profilată pe cultura cartofilor. Iar mașinile de scos cartofii, E 684, au o bandă transportoare cu marginile din cauciuc. Se rupe mereu. Uneori și de 2—3 ori pe zi. Am tot cerut să ne facă altele, pinzate sau din fibre plastice. Uneori, din cauza benzii, din 30 de zile abia apucăm să prindem zece de muncă efectivă. La secerat ne încurcă mereu curelele. Nu sînt egale. Una se întinde mai tare, alta nu, și ne fac necazuri. Și iar pierdem vremea. Eu singur am de făcut lucrări pe mai multe zeci de hectare de culturi. Am cartofi, sfeclă, mac și o zi pierdută mă arde la pungă. Și se simte și la cultură și la recoltă". Secția de mecanizare de pe lîngă C.A.P.-ul din Săcele aparține de S.M.A. din Hărman, una din cele mai destoinice unități de acest fel din țară. Și cu toate acestea omul cuminte și discret care este Tudor Șofran are o mulțime de necazuri. Are și bucurii, dar nu despre ele este vorba, ci despre celelalte, despre o cale de a împinge lucrurile înainte, pe făgașul lor firesc. La Săcele pămîntul e aspru, pietros. Într-o toamnă uscată aratul ia proporții sisifice. Un tractorist schimbă fierul de plug de două ori pe zi. Și după ce-l ascute o singură dată, mai rămîne jumătate și e de trimis la fier vechi. „Cînd i-aud pe tractoriștii de pe Bănat că schimbă fierul de plug o dată pe săptămînă mă tot gîndesc la untul pe care-l ară."

Tudor Șofran este un mecanizator priceput. Nu numai că are carnet de conducere pe drumurile publice, dar își repară singur utilajele, își prepară soluțiile pentru ierbicidare, caută soluții pentru creșterea fiabilității unor mașini, pune umărul la lucrări care nu-l privesc, fiind un om săritor, de mare bun simț și de nădejde în orice loc ar lucra. El e și sudor și încărcător, și lăcătuș, și tehnician, și dacă socotim că are alături doi mecanici de întreținere demni de toată considerația, Ion Benedek și Bernard Mogoșescu, și un șef de secție priceput și inimos, inginerul Andrei Szas, atunci e lesne de înțeles că lucrurile de care se plînge il depășesc nu numai pe el dar și pe aceștia din urmă. A cere unui mecanizator care ară în pămîntul pietros al Săcelelor cît unuia care implîntă fierul în untul negru al Bănatului sau al Bărăganului e cel puțin o nepotrivire. Adaptarea normelor la tipul de sol ca și aprovizionarea cu piese de schimb sînt două lucruri care îi preocupă. „Dacă se defectează ceva și nu avem piesa respectivă, pînă alergăm după ea, trece ziua. Nu aducem venit S.M.A.-ului cît ne costă combustibilul și piesa după care umblăm. Aici solele sînt mici, pămîntul e pietros și cooperativa ne cere să facem față. Abia apucăm să le dăm zilele libere din timpul campaniei, să le reprogramăm duminicile trăite la recoltă, că începem alte lucrări. E viață grea pe tractor. Unii, mai slabi, au și plecat. Am pierdut tractoriști de elită care au plecat în uzine ca mecanici de întreținere. E un cîștig faptul că aceștia, în perioadele de vîrf, sînt repartizați să ne dea o mînă de ajutor. Dar nu mai sînt legați nici de pămînt, nici de utilaje. Și după ce pleacă lasă mașinile ca pe niște obiecte străine, de care nu le pasă. Cîștigul cel mare ar fi să-i convingem să se întoarcă iar pe tractoare, la meseria lor. Cei tineri care ne vin, abia știu să lucreze pe două-trei utilaje. Cu timpul îi mai instruim. Dar pînă prind, avem nevoie de oameni de nădejde. Acum meseria de tractorist nu mai e o chestiune de pamplezir, e-o treabă complexă, serioasă, grea, cu răspundere", spunea inginerul Andrei Szas, șeful secției de mecanizare de la Săcele.

Adevărul este că un tractorist priceput face cît un artist. Și prin mîna lui trece hrana a sute, poate chiar mii de oameni. De aceea tractoristul merită considerat ca atare. Un artist al pămîntului.

CORNEL NISTORESCU ■

„Îmi place să lucrez la încheieturile pămîntului"

— Deci, vă numiți Gheorghe Nicorici ?

— Da.

— Și sînteți tractorist în Sălaj ?

— Mai precis în Cizer.

— Care a fost începutul ?

— M-am născut în urmă cu 34 de ani. Acasă eram mulți. Opt frați. Cinci băieți și trei fete. Pămîntul era bun dar nu dădea roade. Nu prea ne ajungeam. Acesta a fost și motivul pentru care m-am decis să plec de acasă. Să-mi fac un rost. Așa s-a făcut că imediat după ce am terminat școala generală, prin '66, m-am dus la Deva. Am reușit la profesională și am fost trimis la Roman, să devin, apoi, operator chimist. M-am dus acolo și m-am pus pe învățat. Dar mi s-a făcut dor de casă. Trei dintre frați și toate trei surorile au plecat la Hunedoara. Ultimul frate, cel mic, a plecat și el la Șimleu Silvaniei. Din toți cîți au fost acasă rămăseseră doar cei bătrîni. Am hotărît să mă reîntorc. Și, astfel, după cîteva luni am revăzut pămînturile dealurilor noastre cuprinse între Pria, Cizer și Hurez, cele trei sate ale comunei. Mi-am zis că trebuie să fac și eu ceva pentru aceste pămînturi, să rodească mai bine. M-am angajat, fiindcă anul școlar era pe la jumătate, căruțaș la C.A.P. Aveam doi cai și cîștigam bani frumoși. Începuse să-mi placă să frămînt pămîntul, să muncesc, și asta a fost lucrul cel mai important pentru mine. Eram mulțumit că eram acasă. În anul următor am dat examen la Zalău. La profesională. Am reușit și după trei ani am devenit tractorist. M-am reîntors la Cizer. La C.A.P. Altfel se vedea lumea de la volanul tractorului... După ce am satisfăcut stagiul militar am fost luat de S.M.A.-ul Crasna, secția Cizer... Ce să vă mai spun ? De treisprezece ani lucrez aici. M-am căsătorit cu o fată din sat, am un băiat și o fată. În anul care a trecut am terminat și școala de maiștri. Dar eu tot tractorist am rămas și tractorist doresc să rămîn. Sînt și secretarul organizației de partid. Asta-i pe scurt viața mea de tractorist.

— Ce înseamnă să fii tractorist în Cizer ?

— Asta depinde cum privești. La noi sînt dealuri. Dealuri cît poți cuprinde cu ochii. Am fost detașat, în cîteva rînduri, și în Timiș. Acolo-i altfel. Pămînturile sînt drepte și alta-i viața de tractorist la cîmpie. La noi, parcă-i mai greu. Se lucrează în pantă. Urci și cobori dealul. Te îmbrățișează pămîntul și rămîi doar cu el — iar deasupra cerul. Parcă lucrezi la încheieturile pămîntului. Acolo, pe coama dealului, parcă ești un alt om.

— Ce simți ?

— Parcă ești într-un zbor cu helicopterul.

— Ați zburat cu helicopterul ?

— O singură dată. Cînd am fost la împrăștiat îngrășăminte.

— Cum adică ?

— Eu fac dozajul substanțelor. Îl fac și acum cînd împrăștii din tractor. Și îngrășămîntul și la dăunători.

— Unde ați învățat toate acestea ?

— La școală. Am învățat de toate. Asta-i menirea mecanizatorului. Să știe cît mai multe. Și, mai mult decît atît : trebuie să cunoască pămîntul. Pămîntul pe care lucrează. Cred, și asta-i nici un fel de exagerare, că în momentul de față cunosc fiecare palmă de pămînt. Fiecare tarla în parte cu toate capriciile ei. Fiindcă pămîntul nostru este capricios și trebuie să-i cunoști toate tainele, să-i smulgi recoltele. Altfel nu se poate.

— Pe ce lucrați acum ?

— Pe tractor U 650 și pe o combină de recoltat.

— La ce cultură vă place cel mai mult ?

— La porumb și la cartofi. Îți trebuie multă atenție. Parcă ai broda totul. La recoltat îmi place la grîu și la floarea-soarelui.

— Acum cîteva zile, pe pămînturile Crasnei, s-a aflat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. V-ați aflat acolo ?

— Nu. Am ascultat totul la radio. Eram la cîțiva kilometri, în cîmp, la prășitul porumbului. Aș fi vrut să fiu și eu acolo dar nu s-a putut. Timpul era foarte bun, ne era frică de ploaie, și trebuia să terminăm această delicată lucrare. Cred că-i cea mai importantă. Știți cum este la noi, pe dealuri, prășitul porumbului ?' Este exact cum ai merge pe o șosea, pe o magistrală, foarte întortocheată și aglomerată. Am fost și în București cu mașina dar mai greu mi se pare la prășitul porumbului. Poate exagerez dar așa stau lucrurile dacă dorești să-ți iasă treaba bună. De ea depinde recolta.

— Și asta tot la școală ați învățat ?

— Da. Dar la fața locului este altceva.

— Ce-ați mai învățat la școală ?

— Mecanică. Multă mecanică și agricultură. Și chestiuni de zootehnie. Și multe altele. Fiindcă mecanizatorul trebuie să cunoască multe și să se descurce imediat la fața locului. Apoi, am mai învățat să și cosesc, să dezleg tainele albinelor, să rostuiesc o zidărie, să fac o tencuială, o zugrăveală : știu să fac o sudură și să ridic o casă. Așa-i pe la noi. Trebuie să le știi a le face pe toate.

— Ce bucurii ați avut în ultimul timp ?

— Cînd am obținut, fără să fie o zonă specifică grîului, peste 4 000 kilograme la hectar. Mi s-a părut că este un rezultat extraordinar la care au visat părinții noștri.

— Ce vă doriți în continuare ?

— Ce poate să-și dorească orice mecanizator ? Să smulgă pămîntului recolte bune fiindcă acesta-i rezultatul muncii de fiecare zi. Toată lumea nu se interesează de viața noastră, ci de rezultatele pe care le obținem.

SORIN POSTOLACHE ■

Noua revoluție agrară impune o schimbare de optică, nu numai a mecanizatorului față de utilaje și pămînt, dar și a celorlalți lucrători ai ogoarelor față de procesul de mecanizare și automatizare a activităților în agricultură. Din discuțiile purtate cu o seamă de mecanizatori au rezultat probleme legate de aprovizionarea cu piese de schimb, după cum au ieșit în evidență minusuri legate de unele utilaje folosite fie la semănat, fie la recoltat. O modernizare și o fiabilitate sporite se impun, după cum adecvarea sarcinilor la tipul de sol, la tipul de cultură, aprovizionarea ritmică a stațiunilor de mașini agricole cu toate cele necesare sînt fapte care intră în categoria imperativelor. Organizarea campaniilor agricole de vară și toamnă în tabere mecanice, cu toate cele necesare unor intervenții prompte, la fața locului, ca și rezolvarea problemelor de masă în cîmp, în perioadele de vîrf ale recoltei, dovedesc, în locurile deja cu experiență, că rezultatele sînt cu mult superioare. De asemenea, calitatea pregătirii mecanizatorilor abia veniți de pe băncile școlii apare mereu între preocupările secțiilor de mecanizare. Instruirea superficială, lipsa de experiență se resimte în calitatea lucrărilor, a producțiilor obținute. Preocupările unor secții de mecanizare în domeniul ridicării calificării profesionale, în așa fel încît un mecanizator să execute un complex cît mai mare de reparații și lucrări au dus în multe unități agricole la creșterea producțiilor, ca și la creșterea productivității muncii. Repartizarea în acord global a unor sole și culturi unui singur mecanizator, care să execute toate lucrările de la arat, semănat, întreținere și recoltare se dovedește, de asemenea, o experiență demnă de luat în seamă și de aplicat în cît mai multe locuri, după cum folosirea mecanizatorilor la alte operațiuni, în special din categoria muncilor necalificate e de natură să reducă randamentul utilajelor, să producă perturbări în efectuarea la timp a lucrărilor agricole. Complexele sarcini care revin agriculturii în actuala etapă de dezvoltare a țării, sarcinile concrete ce revin agriculturii din documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu privesc creșterea productivității muncii și în agricultură, înfăptuirea noii revoluții agrare prin mijloacele noului, prin introducerea unor metode și utilaje moderne. Or îndeplinirea acestor sarcini implică și așezarea mecanizatorilor în centrul acestei vaste operațiuni de valorificare a pămîntului. Întrucît, din discuțiile cu mecanizatorii, o serie de aspecte sînt legate de utilajele agricole, într-unul din numerele noastre viitoare vom organiza o dezbatere cu beneficiarii, cercetătorii și producătorii de utilaje agricole, puși și ei în fața acestui deziderat al noii revoluții agrare : recoltele record din producții intensive.

Ne bate, în fereastră, grîul

Cu gîndul la pîinea românească, la plinătatea și rumenul ei, președintele țării a mers în aceste zile de început de vară în vatra de miazăzi a grîului. În zece județe, însemnate în existența lor de existența boabelor adunate în spic, au fost discutate lucruri ce privesc trăirea holdelor, mărimea și rostul lor, învățămintele care se cer desprinse din munca unui an pentru a fi de folos celui următor.

Am uitat în urmă vremea cînd lăsam pămîntul să hotărască singur ce și cît să ne bucure prin dărnicia lui. Nu-ți trebuie un efort special de gîndire pentru a înțelege că avantajele toate izvorînd din modernizare se cer convertite în foloase măsurabile în recolte pe potrivă în certitudini, în stabilitate și siguranță la ora hambarului. Ne-am comparat ani de zile cu alții, și o facem și azi, e bine așa, cîtă vreme ne ajutăm pe noi să vedem cît de departe și de sus putem să fixăm ambițiile proprii. Se cuvine să ne comparăm cu egală tragere de inimă cu noi înșine, punînd în valoare adevărul că cei mai buni la noi acasă trebuie oricum să ne devină învățători și exemplu și judecători.

Am urmărit îndeaproape recentele vizite de lucru ale secretarului general al partidului în cele zece județe din cîmpiile de sud ale țării și mi-au rămas în minte analizele la fața locului, aplicate, riguroase și totdeauna terminate cu normalul indemn la mai multă treabă și la mai mari recolte, spre binele fiecăruia și al nostru al tuturor. S-au vizitat unități vestite prin hărnicia lor, au fost apreciate cu generozitate munca și devotamentul sătenilor, al specialiștilor, al cadrelor de conducere. Astă n-a împiedicat, ori de cîte ori a fost cazul, analiza critică, ascuțită, cu trimitere la ceea ce ține de obisnuință, de rutină, de neîmplinire, de comoditate și convenționalism. Și, de aici, tot cum căderea dulce și cîntătoare a ploii de primăvară, semnal discret în ușa dincolo de care se află un an întreg cu promisiuni neîncepute, mari și rotunde, cît o piine de sărbătoare.

Își scutură iarăși peste noi parfumul topit în poezie teii din întinderea Bucureștilor și de peste tot unde se află. Semn că orzul s-a copt și grîul se pregătește să dea în pîrgă. Ploile ultimelor zile i-au priit, învăluindu-l darnic în neastîmpăr, în plăcerea de a privi în jur și de a se oglindi în soare.

Cine nu știe șoaptele grîului, acum cînd clorofila bate, sfielnică, în retragere, lăsînd totul în seama alchimiei verii, zilelor și nopților ce vin, să-și ducă la împlinire jurămîntul tainic privind zborul prin vîrste al bobului de grîu ?

În lauda celor ce-și petrec viața în veghea sevelor cîmpiei, să ne descoperim din nou la vestea sosită din întinderea bărăganelor, trecută din gură în gură o îmbucurare : Vine grîul !

NEAGU UDROIU ■

Mătasea spicelor de orez

Soarele pică de aproape, neoprit de nimic. Întinsura cîmpiei nu se sprijină nici măcar de un pom. Doar de propria-ți umbră, mică, pierită, căzută la picioare. Frige totul, sfîrîie aproape, în aceste tăvi de pămînt. Impresia imediată este de amorțire. Dar strategii, hărți, teodolite, căști, mașini ciudate, într-o neobosită și aparent haotică desfășurare de ambiții îți opresc dintr-o dată răsuflarea. Privirea se adună apoi, se pune pe căutat, se uimește, pătrunde, dezvăluie.

Pămîntului i s-au tivit marginile și apa se încrucișează în strune subțiri ca pe o tablă de șah. Văzduhul tremură și începutul lui mai, limpede, încins, rotește ciocîrlii dezorientate. Pentru că, locul acesta din Cîmpia Brăilei nu se mai aseamănă cu cel știut.

600 de hectare de pămînt dușmănos, încăpățînat, otrăvit, o mare secată din care rămăsese doar sarea, prau ! Acum : Parcela nr. 1. Parcela nr. 2,... Parcela nr. 126... Adică orezărie. Și o zestre în plus cooperatorilor de la C.A.P. Măxineni.

Motoarele ambalate rup aerul în fîșii, se grăbesc pe trasee precise, te implică, te cheamă să participi. Arșița e nedomolită. O aripă grea, moale, pe care, însă, n-o bagă nimeni în seamă. Alături, pe o ridicătură de pămînt, un veritabil comandament. Reprezentanți ai constructorului — I.E.L.I.F. Brăila, proiectanți, conducerea C.U.A.S.C.-ului Măxineni, activiști de partid. Se iau ultimele hotăriri, se propun ultimele soluții. Lucrarea e aproape gata. În mai puțin de o lună ! Deja, o bună parte din parcele au fost însămînțate, inundate.

Îl întreb pe Țiru Florentin, președintele C.A.P.-ului beneficiar al investiției, dacă vor putea stăpîni acea mare de orez. Mă privește mirat, își aprinde o țigară, dă să plece, se răzgîndește. „Crezi că ne jucăm ?" Schimb vorba, încercînd să-l domolesc : „Cum a început ?" Răspunde fără să-mi dea o atenție deosebită : „Simplu. Am hotărît în adunarea generală a membrilor cooperatori. Atunci oamenii au spus că e păcat de atîta muncă irosită. Pentru că, din pămîntul ăsta, oricît te-ai strădui, n-o să iasă niciodată nimic. Însă țăranii noștri se pricep. Pentru orez, totuși, e bun. Iar apa Siretului o avem în coastă. Și-apoi, experiența ne-a dovedit-o. Am avut o suprafață amenajată, e adevărat, mică, doar 50 de hectare, dar, de pe ea, am realizat o medie de 5 000 kg/ha.

Aici se oprește, se depărtează. Răspunde repezit la cîteva întrebări. Îl urmăresc, pare să știe totul. Este tînăr, vînos, mustață pe oală, spinarea dreaptă. Ți se uită în ochi, are replică, te convinge. De-unde mă aflu, zăresc scînteierile apei din parcelele inundate. Și, dincolo de ele, mătasea veritabilă a spicelor de orez....

„După ce am luat hotărîrea, revine președintele, proiectul nostru a primit tot sprijinul organelor județene de partid, iar acum sîntem pe terminate. Aici, peste o lună, o să fie frumos !"

Discuției i se pune punct și nu se mai rostește nici un cuvînt. Nici despre încleștarea aspră ce s-a dat pentru ca noua față a pămîntului să poată primi sămînța de orez în perioada optimă. Nici despre greutățile întîmpinate și trecute, despre mesele sărite și piclea crăpată de vînt și de arșiță. Doar atît : „Aici, peste o lună, o să fie frumos !" Și mîndria domnă a lucrului împlinit.

De departe vin miresme de lucernă cosită. Și luna iunie curge pe lîngă noi cu ochii măriți. Poate să treacă, îmi spun, bătăliile ce urmează nu-i mai aparțin.

MIRCEA CAVADIA ■

„Cînd aclamăm secunda victoriei, ne gîndim oare și la efortul dur care o precede?“

se întreabă și ne întreabă maistrul Petru Tohătan, de la Combinatul chimic Craiova

...Se petrece ceva interesant cu dv., stimate tovarășe Petru Tohătan — începem noi. Petru Tohătan, maistru la Combinatul chimic Craiova, ne privește atent, întrebător. Tăcem o clipă, ca să-l putem privi și noi mai cu atenție. Personajul e dintre cele de care te-apropii din prima clipă. Are 53 de ani, dintre care 33 de producție, ani grei, ani ce apasă, dar pe care și-i poartă fără nici un efort aparent, ai zice chiar cu dezinvoltură. Păr grizonat, dar ovalul feței curat, fără nimic din accentele virstei, trăsături spiritualizate, ochi tineri, foarte mobili, schimbîndu-și expresia de la o clipă la alta. Pe buze, un veșnic suris amuzat.

Este vorba de profesia dv. — continuăm. Potrivit unui recent Decret, maistrul-șef de formație, e de-acum încolo eligibil. Deci nu va mai fi numit în funcție, ci ales. Ales de muncitorii pe care-i conduce. Spuneți-ne chestiunea asta nu vă dă de gîndit ?

Zîmbetul nu-i dispare, nu pare interlocat. Cum să nu-i dea de gîndit, zice, firește că-i dă. Firește, fiindcă raporturile lui cu cei în subordine capătă o nuanță nouă, de fapt nu nouă, ci dezvăluind mai pregnant resorturile intime ale acestor raporturi. Deci să nu credeți (ride, ghicindu-ne în ochi că avem sau că simulăm o atare credință), să nu credeți că de-acum... gata, eu devin cumva subalternul subalternilor mei. Adică încep să mă pun bine cu ei, să le caut în coarne, ca să le cumpăr votul. Îmi cresc în schimb e adevărat, obligațiile față de ei, față de munca lor și de eficiența acesteia, răspunzînd astfel și sarcinilor mele, și încrederii pe care ei mi-o acordă. Deci un lucru cît se poate de important ! Dar cresc — și asta-i iarăși esențial! — și obligațiile lor față de mine. Căci odată ce ei m-au ales, ei m-au vrut, nu mai pot cîrîi că li-s o belea pe cap, trebuie să defileze cu mine, să „voteze“ cu mine, să mă sprijine în tot ce întreprind. Cum vedeți, noul Decret nu face decît să sublinieze odată mai mult rolul maistrului-șef de formație ca, hai să zicem, șef de echipaj, cu toate prerogativele ce decurg, de aici. Da, șef de echipaj, ăsta-i cuvîntul ; așa cum e micimanul pe o corabie.

Tovarășe maistru, ați voiajat vreodată pe mare, știți ce înseamnă un miciman ? Nu, tovarășe reporter, mărturisesc, nu știu, adică știu doar din cărți, din romane. Eu sînt maramureșan de fel (la Craiova am venit în '69), am trăit o viață între munți, vacanțele mi le fac în munți, cu rucsacul în spate, marea o știu doar din ilustrate. Dar înțeleg ce vreți să spuneți. Vreți să spuneți că pe puntea unui vapor șefui de echipaj e chiar „șef“, că acolo-i militărie, deci disciplină de fier, bazată pe supunere absolută la ordinul comandantului. Disciplină de fier există însă, să știți, și la noi, în industrie. Vă amintiți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a comparat unitățile economice cu niște cetăți, deci cu niște bastioane de luptă de tip militar, al căror demers în bătălia pentru progresul țării pretinde disciplina cea mai strînsă. Numai că, sigur, o astfel de disciplină, în cazul nostru, al lucrătorilor din industrie, se împlinește prin alte date, nu doar prin simpla și stricta supunere la un ordin. Ea se împlinește și se împletește, firesc și obligatoriu, cu aportul personal al omului „din trupă“, cu gîndirea lui, cu inițiativa lui creatoare în bătălia zilnică a producției. Este un alt comandament al muncii noastre, de extremă însemnătate, pe care secretarul general al partidului l-a răspicat nu o dată. Munca fără creație nu mai este de conceput în vremea noastră.

Dar spuneți-ne, Petru Tohătan, ce poate reprezenta „creația“ într-un combinat ca al dv. ? Ce „creează“ operatorul chimist într-un proces de producție arhimecanizat, supraautomatizat ? Ce „creezi“ urmărind beculețele care se aprind și se sting pe un tablou de comandă ?

O să vă răspund, tovarășe reporter, începînd cu cîteva date mai generale despre ce au făcut și ce fac chimiștii Craiovei. Cum știți, combinatul nostru a început să producă în 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului. Avea pe-atunci o singură fabrică, pierdută într-o margine de cîmpie goală. Acum sînt 48 de fabrici, ocupînd aproape 300 de hectare ; iar hotarele combinatului n-au înțepenit, în anii ce vin o să se mute pe alte zări. Dăm astăzi o producție în valoare de 5,75 miliarde lei, bazată pe tehnologii de ultimă oră și orientată, potrivit sarcinilor Congresului al XIII-lea al partidului, spre produse de vîrf, care valorifică superior metanul. Notați vă rog, la acest capitol, îngrășămintele chimice lichide, sau îngrășămintele complexe cu microelemente ; mai fabricăm și alte mărfuri de tehnicitate maximă, unele inedite în istoria românească a branșei, rod al cercetării științifice, tehnologice și inginerești gîndită și pusă în operă de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. O mare parte din aceste mărfuri o ia peste mări și țări. Exportăm în vreo 45 de state, printre clienții noștri figurînd și S.U.A., și R. F. Germania, și alți smei ai tehnicii veacului. Gîndiți-vă deci cîtă inteligență, cît nou, cîtă creație, cu un cuvînt, încorporează produsele cu ștampila Craiovei, odată ce ele sînt cumpărate chiar și în locuri în care produsul chimic de calitate e bun curent al economiei de nu mai știu cîte decenii ! Gîndiți-vă cîte știe, cîte face omul nostru, care, pus în fața unor aspre și tot mai complexe examene ale calității, realizează o productivitate a muncii de 1 400 000 lei anual. Da, atîta e productivitatea pe om al muncii în combinatul nostru, asta spune ceva, nu-i așa ? Văd că încă vă uitați lung la mine, probabil că așteptați să răspund mai concret întrebării dv. în legătură cu beculețul care se stinge ori se aprinde. Bine, o să încerc. Să ne oprim, să zicem, la producția de amoniac, cu ea m-am familiarizat mai bine de cînd m-am făcut craiovean. Viteza de producere a amoniacului, cred că știți, e fantastică. Și asta îi cere omului o supraveghere a fluxului tehnologic pe care, cu voia dv., o s-o numesc tot așa, fantastică. Ce vreau să zic ? Că la orice semnal al tabloului de comandă, vestind o întîmplare insolită pe flux (de ordin mecanic, electrotehnic, termotehnic, chimic), operatorul e forțat să răspundă, adică să ia decizia optimă, în mai puțin de 30 de secunde. Altminteri intră în funcțiune blocajele instalației și instalația se oprește, dacă nu se întîmplă ceva mai grav. Căci noi lucrăm cu metan, cu CH_4, iar unde-i H e, metaforic vorbind, o posibilă bombă cu hidrogen. Deci omul de la tablou, „tablonistul“ îi zicem noi, trebuie să fie un specialist în multiple domenii tehnice, dublat de o minte lucidă, combinativă, capabilă de decizii corecte și foarte iuți. Consumul de materie cenușie și, vă dați seama, de încordare, nervoasă în timpul orelor de program este atît de mare încît, adesea, unora dintre băieții noștri le piere somnul, noaptea îi prinde crispați, tensionați, tot refăcînd mental întîmplările zilei și tot schițînd soluții pentru eventualele întîmplări de a doua zi.

Am înțeles, tovarășe Tohătan. Operatorul chimist, ca tot muncitorul român al acestui ceas, nu poate munci, n-are cum, în afara actului creator. Dar maistrul ? Încap și în ce face el elemente care țin de creație ?

Mai mult decît vă imaginați, tovarășe ziarist ! Gîndiți-vă cîte i se cer, dincolo de pricepere tehnică : vocație de conducător, talent organizatoric, știința de a gîndi economic, capacități dovedite în materie de ergonomie, nu mai puțin de sociologie a muncii, și, ca unuia care lucrează direct cu oamenii, pregătire de psiholog.

Cum aplicați, concret, aceste științe și iscusințe în munca dv. ?

De cîtva timp, tovarășe ziarist, sînt maistru la depozitul de ambalare și expediere a îngrășămintelor chimice. (Am fost mutat aici fiindcă m-am îmbolnăvit de lombosciatică, nu mai puteam lucra la amoniac.) Aici munca n-are, firește, cine știe ce mare tehnicitate, dar nici chiar simplută nu-i. Marfa trebuie ambalată corect, cu grijă extremă, căci o așteptă lungi și grele drumuri, poate că va circula peste mări și țări. Obligatoriu, ambalajul va trebui să arate și bine, căci și coperta — nu-i așa ? — vinde cartea. Dacă regulile ambalării nu-s respectate strict, pînă la cel mai mărunt detaliu, vapoarele cu mărfurile noastre, se întorc din drum și, fără veste, ne trezim cu sacii cu îngrășăminte la poartă. Muncesc în depozit 160 de inși, din care 80 de femei. Se muncește și mecanizat, dar și fizic. Mai mult fizic. Sarcina modernizării producției, fixată de tovarășul secretar general, a pătruns, firesc, și la noi. La fel de firesc, ne-am asumat-o, am meditat-o, acum o punem în rost. La sugestia noastră, a celor din depozit, Centrul de calcul al combinatului, în colaborare cu Uzinele „Automatica“ din București, a realizat un prim robot de ambalare a mărfurilor. Zilele astea va intra în depozit, îl vom pune la încercare, îi vom face cuvenitele ajustări și-i vom da cuvîntul. Dar robotul pretinde celor însărcinați să-l supravegheze, ca și celor legați de el (și toți muncitorii depozitului, într-un fel sau altul, o să fie legați de el !), o specializare înaltă, la nivelul celei de operator chimist, să zicem. Ba, în unele cazuri, mai înaltă ! Deci toată atenția noastră, în ultimul timp, s-a concentrat spre calificarea oamenilor. Nu-i ușor, căci oamenii din depozit, dedați mai cu seamă la munca fizică și rămași la nivelul de cunoștințe pretins de această muncă, nu se prea lasă urniți spre „nou“. Deci noi, cei patru maiștri ai depozitului, trebuie să-i momim spre noua lor stare muncitorească folosind un întreg evantai de argumente : economice, ergonomice, sociologice, toate grefate pe forța convingerii, deci pe psihologie, și, evident, pe autoritatea noastră de conducători și organizatori ai producției.

Care-i cel mai mare dușman al muncii dv., tovarășe Tohătan ?

Morile de vînt, tovarășe ziarist. Ce lucru curios, morile astea ! Ele nu se prefac că se mișcă, nu simulează agitația, nu se fac că turuie, ele se mișcă într-adevăr, ele bat cu zgomot aerul, ele se învîrt fără istov, ele jură c-o să prindă în aripi luna și stelele, astfel încît ești ispitit să zici că, dintre toate mișcătoarele de pe pămînt, morile astea sînt cele mai dinamice, mai active, mai glorioase. Deși stau pe loc, deși nu dau decît rar făină, dar asta-i altă poveste. Este vorba, văd după zîmbetul dv. că ați ghicit, despre lozincarzi, despre panglicari, despre cei care macină vorbe, de regulă vorbe mari, vorbe scumpe, amețindu-ne nu odată cu ele, smulgîndu-ne de pe solul faptei și proiectîndu-ne în neant. Inutilitatea lor este sub orice discuție. Vă amintiți ce spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea solemnă consacrată jubileului partidului ? Dați-mi voie să citez, știu textul pe dinafară : „este necesar să înțelegem că nu ne putem mulțumi numai cu vorbele, că numai declarațiile și lozincile nu au nici un fel de importanță dacă nu trecem la realizarea în viață a hotărîrilor partidului, a revoluției tehnico-științifice, dacă nu acționăm în viață ca adevărați comuniști și revoluționari !“ Tot la capitolul ăsta, al măcinării de vorbe goale, se înscriu și acele smerite (fals smerite, zic eu) „autocritici“, pe care, la fel, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a amendat cu severitate și cu dreptate. Am ocolit multă vreme să vorbim despre măcinarea de vorbe, despre acest flagel, trecîndu-l între păcatele anacronice, fără nici o șansă în lumea noastră. Dar uite că flagelul există, și el nu-i chiar de mîna a șaptea. Pentru că morile de vînt, tovarășe ziarist, au (și ele știu bine că au !) avantajul seducției, al convingerii, al hipnozei chiar, uneori în proporție de masă. Vă veți întreba cum mai e cu putință un asemenea anacronism, în era, hai să glumim !, a morilor cu combustie internă sau cu motor electric. Și-apoi, o să vă întrebați iar, pe ce naiba s-ar putea sprijini ? Dar nu știți că morile de vînt stau de cînd veacul într-un picior ? Deci își pot găsi un punct de sprijin pe te miri ce. O spetează de scaun, un cablu telefonic, un sfert de oră la tribună, un microfon, și gata, arile lor strălucitoare țîșnesc fără putință de oprire. Ele bat aerul, așa dau impresia, cu o credință rar întîlnită, cu o trăire, cu o sinceritate ce, cum spuneam, te conving, te hipnotizează. Îți vine să zici : păcat, băiatul ăsta atît de întraripat n-are unde să se desfășoare, i-ar trebui un loc adecvat, mai larg, mai înalt, o încadrare corespunzătoare, o schemă nouă ! (Iar el, în paranteză fie zis, se plînge : în societatea noastră ni se taie aripile !).

Frumoasă fabulă, stimate Petru Tohătan ! Frumoasă și bine „scrisă“ ! Mărturisiți, nu-i așa că scrieți literatură ? (Nu știu de ce, ba de fapt știu de ce, bănuiam asta încă de la începutul conversației noastre !).

Da, mai și scriu, dar mai mult citesc literatură, tovarășe ziarist. Autori preferați, mă întrebați ? Ca ardelean, nu pot să nu-i iubesc pe Ioan Alexandru și pe Ion Lăncrănjan. Iar ca nou venit în cîmpia munteană, am învățat să-i înțeleg și să-i admir pe Eugen Barbu, pe Marin Preda și pe Marin Sorescu din „La lilieci“. Îmi place și moldoveanul Paul Anghel. Asta, ca să mă limitez la cîțiva contemporani. La cei vechi, lista este mai lungă, net dominată de ardeleni... Să nu rîdeți, îl recitesc cu plăcere și pe Petre Dulfu. Dintr-un motiv de ordin strict sentimental : s-a născut în satul Tohat, din Maramureș, unde m-am născut și eu.

A mai dat Tohatul și alți oameni de seamă, în afară de dv. și de Petre Dulfu ?

Pe fiu-meu cel mare. A absolvit Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu“. Cred în steaua lui de mare pictor.

Dacă-l împingeați spre chimie, poate că s-ar fi vorbit într-o zi de dinastia industrială a Tohătanilor.

Spre chimie l-am împins pe cel mic. E în ultimul an la liceul de chimie. Și e un elev eminent, umblă succesele după el ca fetele...

Cum se obțin succesele, tovarășe maistru ?

Repet o vorbă mare : se obțin greu, tovarășe ziarist. O carte bună, un produs chimic complex, o mașină de performanță care demarează de la start, un plan economic lunar sau anual depășit într-adevăr, sau o cupă a campionilor Europei adusă acasă de „Steaua“, pretind un efort puțin obișnuit. Un efort necesar, căci fără el n-am mai înainta, civilizația noastră s-ar destrăma. Dar întrebarea e : cînd aclamăm secunda victoriei, ne gîndim și la efortul dur care o precede ? Cînd ronțăim cozonacul zilei festive, ne gîndim și la galerele asprei trude în care el a fost frămîntat ? Ce vreau să zic ? Că sub fiecare succes stă efortul de muncă și de idee al unui om, al unei colectivități, lucru pe care, uneori, îl uităm. Iată, dv. v-ați mulțumit să notați în carnet ce oameni deosebiți sînt operatorii noștri chimiști, dar nu mi-ați cerut nici măcar un nume. Acum, lăsați, e tîrziu, nu mai am timp, peste exact un minut intru în șut.

ILIE PURCARU ■

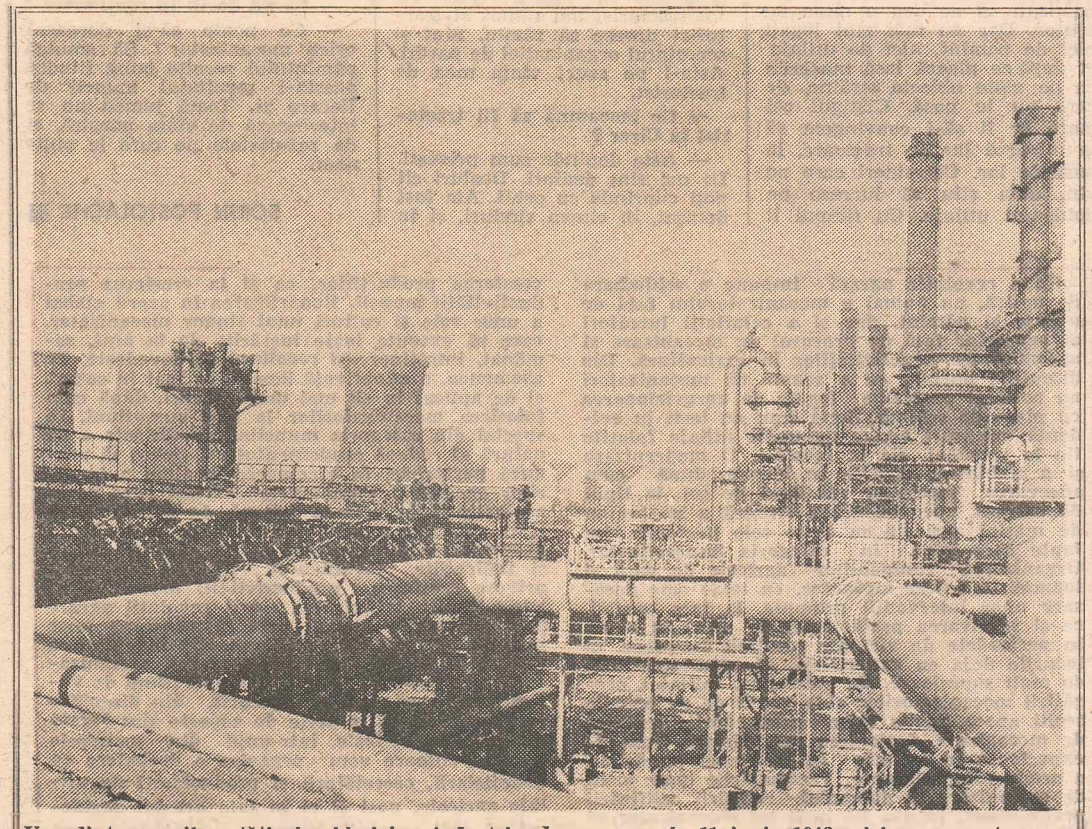

Una dintre marile cetăți ale chimiei, o industrie despre care la 11 iunie 1948, nici nu se putea vorbi !

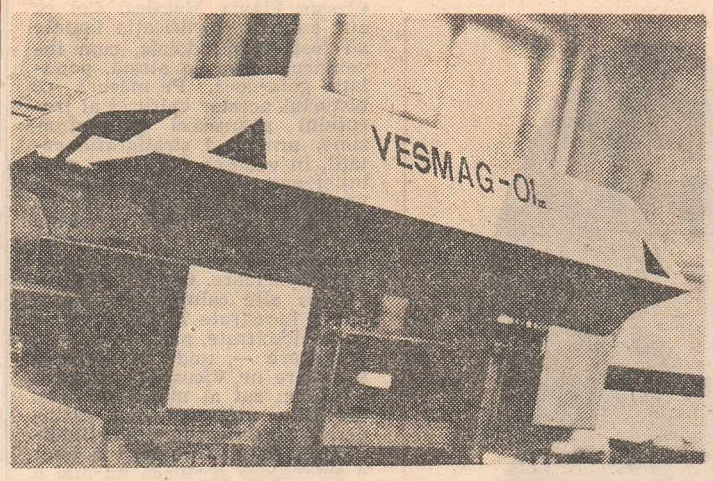

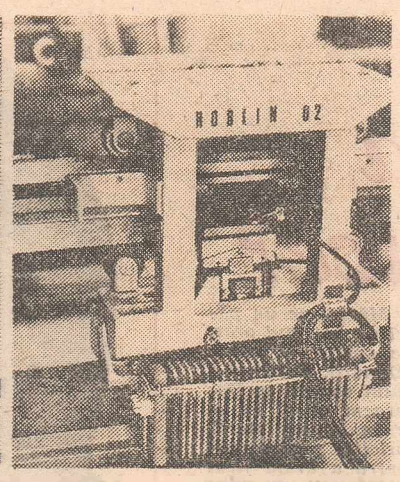

Al doilea „fiu" al familiei de roboți liniari concepută și realizată în laboratoarele Politehnicii din Iași

Deocamdată în stare de machetă, vehiculul cu sustentație magnetică e gata de drum ! Grație lui, vom ajunge de la București la Iași în 100 de minute !

Grație acestui fost tramvai, prevăzut cu motor liniar, transportul unei tone de argilă e cu 30—30 la sută mai ieftin decît în mod clasic

Cîțiva discipoli din Iași ai lui Jules Verne și dovezile lor că științificul-fantastic devine tot mai mult viață obișnuită

Modești și muncitori, acești oameni nu-și doresc decît ca uneori, măcar o dată pe săptămînă, ziua să aibă mai mult de 24 de ore : Lorin Cantemir, Savel Mitrea, Gheorghe Livins, Lucian Ciobanu.

Viitorul vine cu mare viteză!

Venisem la Iași pentru două zile și se apropia sorocul să plecam cînd cineva, un om de bine, aproape că ne-a luat la rost : ați băiut drumul pînă aici și nu l-ați văzut pe conferențiarul Cantemir ? ! Ce face ?, s-a interesat Agarici într-o doară, convins fiind că, la 6 seara, nu mai putem îndrepta nimic. Cantemir și băieții lui, a șosit răspunsul, lucrează la motoare liniare și la roboți, în cadrul Politehnicii, iar eu nu știu mai multe decît că, recent, au dat peste cap un întreg congres internațional cu o comunicare despre transferul curentului electric la 2—3 centimetri prin plasmă, prioritate absolută. Nu vă faceți probleme, acum (ceasul arăta exact 18.10) îi găsiți sigur la Catedra de automatizări și utilizări electrice, de regulă zăbovesc pînă noaptea tîrziu !

Așa am ajuns pe strada Horia, numărul 7, unde vom constata că informația primită e numai în parte exactă, „băieții" conferențiarului Lorin Cantemir fiind ei înșiși, ca și șeful colectivului, oameni de știință prestigioși, doctori ingineri, cu brevete de invenție, cu cărți și așa mai departe : conferențiar Savel Mitrea, șef de lucrări Gheorghe Livins și șef de lucrări Lucian Ciobanu. Erau într-adevăr la datorie, migălind la un „Roblin", adică la un robot cu motor liniar destinat (acest al treilea prototip) transportului de sarcini utile de 50 de kilograme, putînd să deservească diferiți roboți staționari. Înființat în 1975 și coordonat de C.C.S.I.T. „Electroputere" Craiova, colectivul de aici, interdisciplinar și interuniversitar, se ocupă (pe lîngă roboți, asupra cărora vom reveni, poate, cu altă ocazie) mai ales de motoare liniare. Pînă să intrăm în amănunte, referindu-ne la cîteva realizări de vîrf ale cercetătorilor amintiți, să notăm că jumătate din energia utilizată de omenire trece prin diverse mașini electrice, care convertesc tot și consumă cam 70 la sută. În mod obișnuit, în industrie, aceste mașini dezvoltă o mișcare rotativă, cele liniare, de dată mai recentă, prezentînd o sumedenie de avantaje economice și, în plus, putînd dezvolta viteze sporite. Nu vom intra, din motive lesne de înțeles, în teorie, menționînd doar că, la Iași, colectivul condus de Lorin Cantemir a realizat încă din 1985 un vehicul pe roți cu motor liniar, pe care noi l-am văzut (în zorii zilei următoare) pe standul de la Păcurari și pe care dumneavoastră, stimați cititori, îl puteți identifica într-una din imaginile de mai sus. Povestea lui e, dacă nu greșim, emoționantă. Ajutîndu-se cu Întreprinderea de Materiale de Construcții Iași (director ing. Emil Alexandrescu), care a adus de la I.T.B. un vagon de tramvai scos la casare, Lorin Cantemir și ceilalți au reproiectat partea de acționare, de alimentare și de comandă, obținînd un vehicul care face (prevăzut fiind cu două bene basculante) ca transportul unei tone de argilă să fie cu 20—30 la sută mai ieftin decît în mod curent. La I.C.P.M.C. București, ing. Luminița Roboiu-Mazilu, în calitate de șef de proiect, a procedat chiar la un calcul comparativ, demonstrînd limpede că folosirea motorului liniar e cea mai avantajoasă. Indicele ei ar fi de 2,15, în timp ce recurgerea la alte sisteme de transport ar ridica cheltuielile la 3.25 (autobasculante de 10 tone), la 4,87 (vagoneți de mină) sau chiar la 8,85 (relcu de benzi). Dincolo de soluțiile pur tehnice, motorul liniar elimină angrenajele. Roțile nu mai au decît funcție de susținere și ghidaj, de unde o durată mai mare a căii de rulare (care înseamnă ecartament normal plus o a treia linie, în mijloc, care reprezintă partea fixă a motorului rotativ, indusul), noul vehicul recomandîndu-se și prin aceea că, destinat transporturilor pe spații reduse (cariere, uzine etc.), eliberează locomotivele care au, cele mai mici, 450 kW, față de numai 150 kW, „puterea" motorului instalat de universitarii ieșeni. Vehiculul care circulă la Păcurari e primul de acest gen din țară aflat în circulație, el însemnînd de fapt îmbunătățirea repetată a unei mai vechi variante, pusă la punct încă în 1973, cu concursul studenților catedrei. Cert e că, în stadiul actual, el a fost văzut de un reputat specialist englez, profesorul J. F. Eastham, prorector al Universității Bath și fost elev al celebrului E. R. Laithwaite (socotit părintele motorului liniar modern), care s-a declarat surprins în modul cel mai plăcut de progresele înregistrate, și pe acest plan, de inteligența românească. Că lucrurile se prezintă exact așa ne lămurim fără greutate: „Vemli" încorporează nu mai puțin de 14 brevete de invenție, pe care sînt trecute, într-o ordine sau alta, numele Lorin Cantemir, Gheorghe Litate recunoscută (pe plan național și internațional) în materie de motoare liniare, nu înainte însă de a preciza că specialiștii ieșeni și-au adus și ei o contribuție (e drept, modestă) la încheierea „Magnibusului", „culegătorii" de curent (captatorii) utilizați de Boldea avînd la bază un brevet de invenție datorat unui colectiv (de la rezistența materialelor) din capitala Moldovei. Vehiculele sustentate magnetic, deci fără roți, fără puncte de contact cu solul (dar urmînd o cale de rulare), sînt considerate pretutindeni vehiculele viitorului, tocmai pentru că ele vor mări pînă la 400-500 de kilometri pe oră viteza de deplasare în condițiile unor consumuri energetice reduse, ale unei poluări sonore mai mici, ale unui confort mărit. Se apreciază, ne spunea conferențiarul Savel Mitrea, că față de transportul cu avionul cheltuiala de energie e, la sustentație, coborîtă pînă la jumătate, o serie de alte beneficii (gările pot fi plasate în centrul zonelor populate, lipsa impedimentelor legate de ceață, intemperii etc.) orientînd cercetarea de pretutindeni către astfel de mijloace de transport. Deși în Japonia, în Anglia, în Statele Unite și în R.F.G. stadiul cercetărilor e foarte avansat, la Emsland (R.F.G.) un asemenea vehicul se găsește de cîtva timp chiar în probe la scara 1/1, deocamdată nimeni în lume nu vinde astfel de „trenuri". Dar ziua de mîine bate la ușă și e remarcabil faptul că și noi am conceput și realizat, fie și experimental, vehicule pe pernă magnetică, plasîndu-ne și în acest domeniu în avangarda tehnicii și tehnologiei mondiale : deținem idei originale să facem astfel de vehicule și posibilități să le facem, pentru început la Timișoara și la Iași. Cînd va veni momentul exploatării, și el nu va întîrzia mult, vom avea ce prezenta în competiția valorilor.

Aproape la ceas de noapte, am urmărit un asemenea vehicul în laboratorul lui Savel Mitrea, unde s-a și conturat, încă în 1980, un fel de „cart" de 130 de kilograme. Dacă ar exista linia și caroseria, vehiculul ar putea să circule, testările de pînă acum, foarte riguroase, probînd avantajele acestui motor liniar față de cel tradițional, rotativ. Față de Timișoara, unde funcționează un motor liniar unilateral sincron, soluțiile de la Iași sînt diferite în privința geometriei electromagnet-șină, a modului de alimentare a electromagneților, colectivul de aici concepînd (tot în temeiul unor brevete de invenție) un motor liniar bilateral de inducție. Cercetarea aceasta, teoretic încheiată, e una de vîrf, competitivă, și n-ar strica, credem, să precizăm că s-a ajuns la ea prin multă patimă și multă perseverență. Țintele, pe etape, n-au fost totdeauna atinse din primul foc. Tema fiind extrem de pretențioasă, iar terenul încă (în toată lumea) neexplorat, a fost nevoie ca, nu o dată, lucrurile să se reia de la capăt sau din apropierea lui. Au fost, o recunoaște însuși Lorin Cantemir, și eșecuri, dar ele n-au dezarmat, ci au mobilizat. S-a lucrat nu cu ceasul la mînă, s-a lucrat după nevoi, numai așa, printr-o strădanie continuă, ajungîndu-se la rezultatele de azi care, cum spuneam, au stîrnit vîlvă la o reuniune internațională de anvergură.

La Catedra de automatizări și utilizări electrice (șef de catedră prof. dr. ing. Eugen Balaban) a I.P.I., nou e la el acasă. Se desfășoară aici, ne-am edificat, o aprigă bătălie în folosul lui, dar acest simplu fapt n-ar exprima, să fim lucizi, mare lucru. Nu atît bătăliile în sine interesează, cît cele cîștigate. Cea la care ne referim în rîndurile de față și dintre acestea.

OVIDIU IOANIȚOAIA
Fotografii de PAUL AGARICI

O idee salvată

Într-un număr precedent, am încredințat tiparului memoriul adresat redacției noastre de către un recurd creator, Paul Matei, de la secția de bunuri de larg consum a Întreprinderii de mecanică fină din București. Am adus atunci la cunoștința opiniei publice destinul nefericit al unei invenții — „Combustibil din deșeuri vegetale" — apreciată ca ineficientă de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci.

Relatarea noastră a cucerit de îndată atenția inginerului Romeo Ciocan care și-a dat seama că invenția propusă de Paul Matei ar putea duce la rezolvarea unei probleme stringente în cadrul întreprinderii sale. Este vorba de valorificarea rumegușului de lemn, produs rezultat prin prelucrări de dulgherie, un veritabil balast, deoarece nimeni nu are nevoie de acest deșeu (îl folosesc întreprinderile pentru prelucrarea lemnului, dar nu în cantități foarte mari).

Paul Matei a fost solicitat să conlucreze cu specialiștii întreprinderii și, după repetate experimente, ideea sa a început să prindă viață. Rumegușul de lemn, în amestec cu alte deșeuri vegetale, solidificat printr-un liant și apoi brichetat, s-a dovedit un combustibil ieftin, investit cu însemnate proprietăți calorice. Nu dispunem deocamdată de date estimative privind economiile de combustibil (ele vor fi, ni s-a spus, importante), dar se poate aprecia că prin preluarea ei de către sutele, poate miile de ateliere de tîmplărie din țară, invenția lui Paul Matei, concretizată prin solicitudinea celor de la IARTC, ar putea constitui o permanentă sursă de energie și economii, deloc neglijabilă. Vom reveni cu amănunte. Deocamdată ne mărginim să salutăm gestul inginerului Romeo Ciocan, director la Întreprinderea de amenajări, reparații și transporturi pentru comerț din București, gest cu valoare de simbol pentru ceea ce se cheamă în mod obișnuit gîndire operativă, inițiativă gospodărească, receptivitate față de propunerile ce se nasc în laboratoarele inteligenței creatoare.

LIVIU TIMBUS

Dară unde a fost vestita și bogata Peuce?

...Tălpile îmi ard sub văpaia pietrelor albe, translucide ale calcarului dobrogean în care și-a făcut cuib soarele din vremurile imemorabilei geologii, dar calc cu băgare de seamă, în vîrful degetelor aproape, cu atenția supraîncordată, căci mi se pare că aud — ori, nu vreau să-l strivesc —glasul enigmatic al Ginditorului de la Hamangia. Nu sînt prea departe de locul (actualmente comuna Baia) unde, acum o jumătate de veac, a fost aflată „zeitatea" încifrată ce-și trimite simbolurile ei umane, de homo sapiens, *duhul ei viu, ca regele Danemarcei umbra, peste întreg spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră, ca și peste întreg spațiul românesc. El nu putea să fie singur și o întîmplare. Sînt — însoțită de cîțiva dintre tenacii și superbii scormonitori de trecut, slujitori ai arheologiei, de care are șansa să se bucure Muzeul „Deltei Dunării" din Tulcea, printre care decanul lor de vîrstă și de patimi frumoase, dr. Simion Gavrilă, directorul institutiei —, sînt lîngă Măcin, pe un pămînt alb, la 13 kilometri de bătrînul oraș, cam pe unde — mi se spune — trecea cîndva brațul vechi al Dunării. Am luat-o de aici, din susul fluviului coborît în Dobrogea de nord, și mergem odată cu el spre gurile de vărsare în spuma mării, nu doar din obsesia istoricilor pentru cronologie, mai curînd pentru a urma firul unor cercetări care, anul trecut, au adus un veritabil tezaur la cunoașterea trecutului acestor meleaguri. Meleaguri nu odată supuse controverselor sau nu celor mai veridice și drepte interpretări. Au avut loc descoperiri, definite de dr. Simion Gavrilă, conștient de forța și implicațiile cuvîntului, de-a dreptul „reformatoare" pentru descifrarea numeroaselor enigme care au înconjurat teritoriul Dobrogei de nord, spațiul de la gurile Istrului antic și preistoric. S-au pus în lumină mărturii-cheie și documente indubitabile pentru noi și drepte evaluări a faptelor istorice,*

Cap de figurină (sec. III-IV) găsit la Telița

Comuna Carcaliu, în vatra căreia au avut loc intense cercetări, se înalță pe umerii de Ghilgames ai altor etaje de locuire, identificîndu-se în adînc o importantă așezare de tipul **Culturii Gumelnița** (a epocii de piatră). De ce este atît de prețioasă, cînd sînt atîtea în spațiul românesc ? Este demonstrația unei prelungiri de locuire din Cimpia munteană pentru care, iată, apele Istrului nu au fost un baraj, nu au fost un obstacol, ba dimpotrivă un fir de comunicare și de comuniune. Este prima așezare de această epocă descoperită și descifrată pe teritoriul județului Tulcea, fiind meritul cercetătoarei Elena Lăzurcă de la același muzeu. Este rezultatul muncii sale încrincenate pe parcursul a cinci ani, a cinci veri toride, uitînd cu totul de lumea prezentă ca și de sine. A dat la iveală locuințe, vetre, inventar de obiecte — unelte pentru lucrat pămîntul, greutăți de la războiul de țesut, podoabe și ceramică, multă ceramică pentru toate folosințele, autohtone și de import, ajungînd pînă aici inegalabilele vase de Cucuteni, vorbind despre o civilizație și mai ales despre o comunicare dintre triburile care populau această zonă și triburile din Moldova. Elena Lăzurcă poate fi mulțumită ; în cinci ani a cucerit ceea ce alții prin nimic mai puțin tenaci, și dăruiți, dar poate mai ghinioniști, căci arheologia își are capcanele și riscurile ei, nu reușesc într-o viață, atingerea speranțelor oricărui cercetător de a adăuga un argument nou istoriei. Lucrează acum, cu aceeași dăruire și aplecare la interpretarea, clasificarea și descifrarea întregului material ca și la redactarea monografiei așezării investigate. Lucrare absolut necesară istoriografiei noastre. Așa cum o epocă, o civilizație, o lume se recompune tot mai exact din suma mărturiilor ce ii supraviețuiesc, tot astfel, la scara istoriografiei, cu cît vom avea mai multe asemenea monografii și lucrări științifice, cu atît se vor reconstitui mai exact, mai deplin, marea frescă a trecutului patriei noastre. Așa cum descoperirile de la Hamangia au reliefat pentru prima oară o nouă cultură a epocii neolitice din preistoria românească, tot astfel așezarea de la Carcaliu definește „aspectul cultural" existent la Dunărea de jos la finele neoliticului și în prima fază a etapei de tranziție ce i-a urmat.

...Coborîm pe firul Dunării ca, la cotul Tulcei, acolo unde se despletește în cele trei brațe, s-o luăm pe Chilia, pentru a ne opri pe grindul Chilia Veche, foarte aproape de sat, foarte aproape de ape. Cam pe acolo pe unde se presupune, potrivit izvoarelor literare antice, ar fi înflorit odinioară vestita și bogata Peuce — o celebră cetate, un spațiu, un teritoriu, o lume ? —, nume ce s-a extins asupra întregii delte, cucerită, se zice, de bastarni. Informații combătute ulterior, și pentru multă vreme, de unele studii istorice, dar, iată, acum, anul trecut, din nou infirmate de descoperiri arheologice surprinzătoare, readucînd în realitatea gîndului și reflecției realitatea scrierilor antice. Se conturează un nou eșafodaj de argumente cu care vor trebui evaluate și cîntărite faptele istoriei acestor meleaguri. Cîți oameni se vor fi întrebat, ca și noi, în ceasurile lor de reverie ori de meditație în fața peisajului ciudat și exotic, dominat de nisipuri și ape, din care răsar niște surprinzătoare movile cu chipuri de Sfincși misterioși, de unde vin și cum s-au format ele aici, în întinderea acvatică ? La 12 km de sat și 1,5 de mal — „tăindu-se" întîi o secțiune doar pentru un sondaj obligatoriu și de rutină, înainte de a se începe lucrările unei mari amenajări piscicole, ca apoi să se contureze un însemnat șantier arheologic — s-a constatat că acele movile sînt tezaure de istorie, „cărți" doldora de întîmplări și viață trăită zbuciumat și eroic. Muzeograful Ioan Vasiliu a construit, demolînd straturile de „steril", un serios castel de argumente privind o epocă neliniștită de la începutul marii perioade a bronzului, reconstituind întîmplări din jurul anului 1500 i.e.n. Sub doi dintre cei șase tumuli existenți — din păcate o parte aflîndu-se sub ape, făcînd imposibilă recuperarea materialului arheologic —, se află cea mai mare necropolă tumulară, cu morminte de ocru descoperită vreodată în Dobrogea. Inventarul identificat și descifrat — vase ceramice, obiecte de podoabă din os, pandantive din piatră și un inel cu buclă dintr-un aliaj alb, necunoscut (e trimis pentru determinări la ICEFIZ) — atestă prezența unui mare complex de locuire din epoca bronzului. Ca și în alte zone din țară, mai ales din Moldova, necropolele băștinașilor, ale localnicilor, au fost folosite, în goana și graba năvălirii dinspre stepele nord-pontice, de către sarmați. În tumulii de la Chilia s-au pus în evidență 123 asemenea morminte sarmatice, avînd modul specific de înmormîntare al acestor triburi — cu scheletele chircite și ca ofrandă, bulgării de ocru, alături de un întreg inventar de obiecte ce au supraviețuit timpului (mărgele din sticlă, nasturi de bronz și vîrfuri de săgeată din același metal al vremii). Spre deosebire de cele din Moldova, unde bulgărașii de ocru sînt numeroși, alcătuind un fel de pat, pe fundul mormîntului, aici sînt mai mari și mai puțini. „Dar, descoperirea de la Chilia Veche nu prezintă interes numai din punct de vedere istoric, ne mărturisește Ioan Vasiliu, ci și al evoluției Deltei Dunării, știindu-se că brațul Chilia s-a format mult mai tîrziu decît celelalte. În zona respectivă, fiind la limita podișului Bugeacului, apa și-a format loc foarte greu,

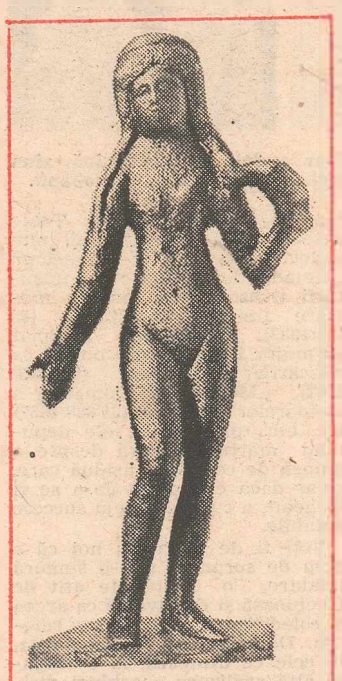

Venus din bronz (sec. III) — Independența

ceea ce înseamnă că e prea posibil să fi fost intens locuită". Să fi fost chiar pe-aici enigmatica Peuce, strălucind întocmai ca și Troia ? O nouă deschidere spre profunzimile istoriei. E dreptul celor ce o slujesc la întrebări, e dreptul nostru la fantezie.

...Ne întoarcem la cotul Tulcei spre a o lua de data aceasta pe uscat, menținîndu-ne însă nu departe de alt brat al Dunării, de Sf. Gheorghe. Poposim la Murghiol, satul, pentru mulți dintre noi, de vis al vacanțelor estivale. Iată-l și ca importantă placă turnantă a istoriei. Mai mult, cum ține să precizeze dr. Simion Gavrilă „va deveni o școală în cercetarea arheologică românească, un centru cultural-educativ și de informare turistică". Dacă cetatea romană de la Murghiol (comuna Independența de azi) a fost mai mult sau mai puțin cercetată și cunoscută, înălțimile din apropierea ei n-au făcut niciodată obiectul vreunei investigații arheologice pînă în anii din urmă. Abordate prin pasiunea și stăruința acestui arheolog de vocație și apoi, dat fiind importanța cu totul deosebită a informațiilor ce ieșeau la iveală, în colaborare cu reputați specialiști de la Institutul de arheologie din Capitală și ai Centrului de studii și cercetări pentru teorie și tactică militară, s-a descoperit un vast teatru de locuire pe verticala și orizontala locului și a vremurilor. S-a înfiripat un vast șantier de importanță națională, ce solicită numeroși ani de studii, cel puțin de proporțiile Histriei sau a cetății de la Argamum, de pe Lacul Razelm. Dacă s-a dovedit că viața și faima acestei cetăți romano-bizantine s-au înălțat, ca atîtea alte cetăți și centre romane din interiorul Daciei cucerite, pe temeiurile și tomeliile davae-lor autohtone, ceea ce s-a descoperit în tumulii din vîrfurile colinei ce străjuiesc zona vine să confirme și să reconfirme un indubitabil adevăr. Săpăturile au debutat în 1981 și continuă în fiecare campanie din fiecare vară, indiferent de temperatura ei. În campania lui 1985 au apărut neașteptate informații asupra spiritualității ritual-funerare și religioase a celor ce au înființat și stăpînit fortificația, începînd din secolul III i.e.n. și pînă la statornicirea romanilor. Aceștia din urmă au construit aici, la gura Peucei, un nou castru și un nou centru portuar alături de altele pentru flota dunăreană **Classis Flavia Moesica.** Cei ce au stăpînit fortificația înainte au fost, fără îndoială, cum inventarul scos o atestă, populația geto-dacă. Pe măsură ce bisturiul acestor chirurgi ai trecutului avansează în profunzime, urmărind stratigrafia cetății, în vederea descifrării evoluției acesteia, săpăturile au avansat și în afara zidurilor ei. Astfel au apărut, tot în cursul verii trecute, o monumentală poartă cu deschidere spre instalațiile portuare. O poartă ce refolosea alte calupuri de piatră avînd încastrate 11 inscripții — parte descifrate, parte în curs de descifrare —, unde se vorbește și despre un Vicus Classicorum, adică un sat al marinarilor, ce deschide orizontul spre extinderea investigațiilor. Certitudinea că Cetatea romană a avut o amenajare portuară nu mai e suficientă, probabil că a avut și o Legiune de marinari amplasată se pare la Noviodunum (Isaccea de azi). De asemenea au mai fost scoase la lumină un turn de apărare precum și alte elemente de arhitectură care au dat grupului de arheologi o adevărată comoară de date și materiale documentare pentru secolele IV—VI e.n., epocă ce ne interesează în gradul cel mai înalt, făcînd parte din epoca de etnogeneză a poporului nostru.

...Ne întoarcem înapoi și o luăm iarăși în susul Dunării, printre codrii seculari (atît de puțin cunoscuți și de puțin puși în valoarea turistică a nordului Dobrogei) de pe Valea Celic-Deré (Telița) pentru a poposi lîngă tumulii de la Dunavăț. Dacă pînă acum arheologii trăiau mereu sub semnul întrebării ori de cîte ori erau în situația să analizeze, să caute cauzele ce au putut produce perturbații în spiritualitatea geto-dacilor din secolele II—I i.e.n., dezvăluirile din acești tumuli, mai cu seamă cele cîștigate în minunatul an arheologic pentru tulceni 1985, au început să destrame „în sfîrșit, cum spune dr. Simion Gavrilă, păienjenișul opacității și să lumineze mai exact tenacitatea și nealterarea continuității acestei civilizații, intrînd în posesia unor date, pe drept cuvînt **reformatoare".** Cum nu odată se întîmplă cu descoperirile mari, pașii arheologilor spre o veritabilă „cale a regilor" au fost îndrumați de o călăuză care n-are nimic cu știința istorici, dar cu suflet de român și sensibilitatea omului solitar împins de meserie să observe atent universul din jurul său, meditînd asupra lui. Acesta este brigadierul silvic Andrei Marin. El încă nu știe că „a făcut unul din cele mai mari daruri nu unui arheolog ci istoriografiei geto-dace românești". Se spune chiar că cercetările de-aici „vor completa multe pagini albe nu numai despre spiritualitatea geto-dacă de pe teritoriul Dobrogei, ci despre această civilizație în general, căci locurile dintre izvoarele și **derele** de la Telița mai păstrează destule necunoscute. Continuitatea de locuire și în veacurile următoare, după cucerirea romană și a retragerii romane, fiind pusă în evidență de alte spectaculoase descoperiri ale anului 1985. Pe „Drumul morilor", pe un platou din imediata vecinătate a satului s-au dezvelit 3 cuptoare pentru ars vase, un atelier ca și alte acareturi folosite în practicarea olăritului. Un mare centru de ceramică a cărei bogăție de material pus în evidență se constituie drept un document de referință pentru viitoarele studii privind viața rurală română în provincia dintre Dunăre și mare.

Vom reveni la Celic-Dere, ca și în alte zone încălzite de strămoșii noștri în mirificul spațiu al vestitei și bogatei Peuce.

CICI IORDACHE-ADAM ■

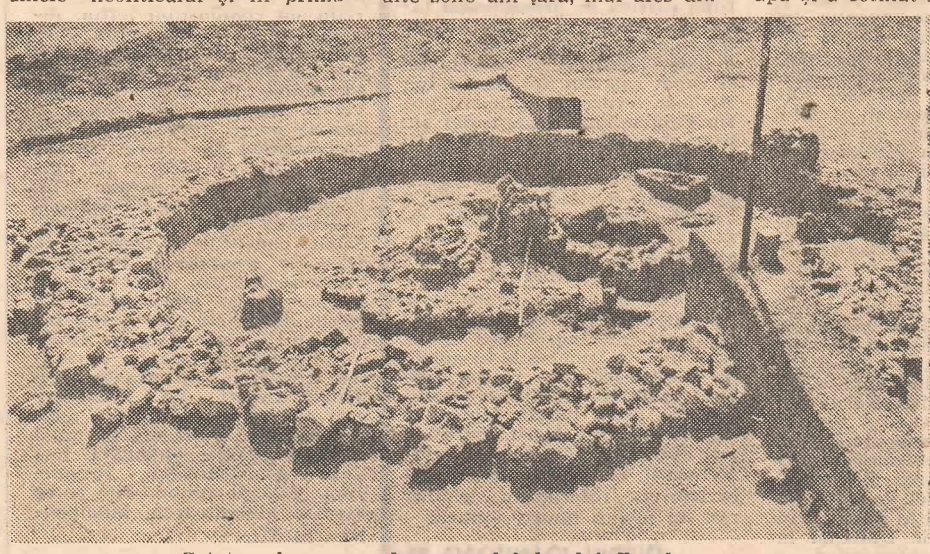

Cetatea Argamum de pe malul lacului Razelm

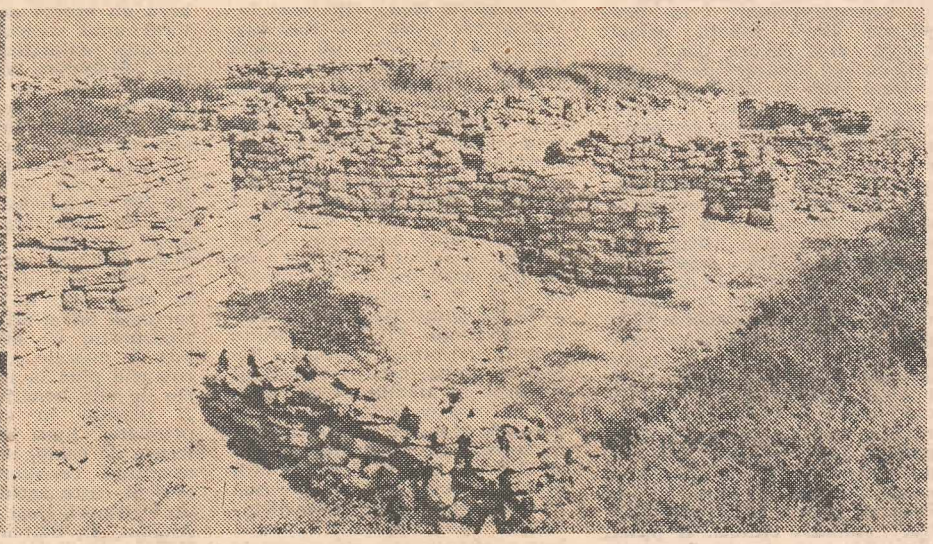

Cetatea romano-bizantină de pe teritoriul comunei Independența

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

MIHAI EMINESCU

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor ?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor !
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mindri aste le doresc ;
Căci rămîne stinca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormîntul
Spada ta de sînge dușman fumegînd
Și deasupra idrei fluture cuvîntul
Visul tău de glorii falnic triumfînd,
Spună lumii large steaguri tricoloare,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Cînd s-aprinde sacru candida-i vilvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surizînd,
Ce pe Marte-n glorii să vorbească-l face,
Cînd cu lampa-i zboară lumea luminînd,
El pe sînu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu il strînge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tînără mireasă, mamă cu amor,
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mîndrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc !

Artistul — conștiință a epocii sale

GEORGE MACOVESCU:

„Numai omul are simțul demnității"

— Aveți, stimate George Macovescu, o biografie atît de încărcată de evenimente, încît nici nu știu de unde ar trebui să înceapă dialogul nostru.

— De la o întrebare pe care o pun eu tinărului ziarist din fața mea. Știi mersul trenurilor ?

— Nu-l știu. Dar care e noima acestei întrebări?

— O vei descoperi îndată. Întrebarea aceasta mi-a pus-o mie, acum mai bine de o jumătate de veac, Constantin Graur, directorul ziarelor **Adevărul** și **Dimineața**, în a căror redacție intrasem la douăzeci și doi de ani, ca reporter, de fapt ca un fel de „bun la toate treburile mărunte". Într-o zi, printre aceste „treburi mărunte" care se întindeau de la consemnarea, în cîteva rînduri, a apariției noilor cărți și pînă la mici reportaje despre... înmormîntarea unor personalități — nu cele de frunte — ale vremii, am scris un scurt comentariu despre situația internațională. După ce afirmam că „s-a stîrnit vîntul fascismului", că „valorile sînt răsturnate, nerecunoscute, zeflemisite", că „munca este depreciată", că „popoarele se sfădesc, se luptă, se distrug" și că „pe deasupra tuturora planează, sinistru, zeul Marte", mă întrebam încotro se îndreaptă omenirea, unde va sfîrși cursa în care se angajase ?

Directorul Constantin Graur a apreciat puținele mele rînduri, dar, chemîndu-mă la el, m-a întrebat dacă știu mersul trenurilor. La mirarea mea ivită pe față, a răspuns cu o scurtă explicație, spunîndu-mi că oricît de bine ar fi scris un ziar, oricît de interesant ar fi el, nu are nici o valoare, devine un petec de hîrtie consumată inutil dacă nu ajunge la vreme în mîinile cititorului. Deci, atunci cînd ziarul nu este gata la ora stabilită, expediția nu prinde trenul și cititorul cumpără un alt jurnal, iar dacă este abonat și povestea cu pierderea trenului se repetă, renunță la abonament.

Parabola lui Constantin Graur, spusă mie acum mai bine de o jumătate de veac, are sensuri multiple și mai adînci decît acel... mers al trenurilor. Dacă ar fi să ne oprim numai la înțelepciunea vechii zicale: „Fiecare lucru la timpul potrivit" și încă ar fi de ajuns.

— Ați vorbit despre întîmplarea unui reporter de acum mai bine de o jumătate de veac. Cum erau reporterii acelor vremi ?

— Reporterii? Foarte curioși. Trebuiau să afle totul, să știe totul, să nu le scape nici o informație. Apăreau multe ziare și reviste și concurența era foarte mare. Reporterii și respectiv conducerile ziarelor umblau după „știri în exclusivitate", după „reportaje în exclusivitate", ceea ce nu era deloc ușor. Secretarii de redacție alergau reporterii de la un capăt la altul al țării, al Capitalei și nu se bucurau cînd îi vedeau la redacție, așezați la birouri. Prezența reporterului trebuie să se facă simțită în paginile ziarului sau ale revistei, în calitatea și cantitatea scrisului său, în importanța informațiilor și a reportajelor aduse de el. Îmi amintesc cum secretarul general de redacție al ziarului **Dimineața** controla în fiecare zi activitatea reporterilor comparînd ceea ce apărea în jurnalul său cu ceea ce publicau ziarele celelalte și în special marile cotidiene. Orice lipsă era sancționată, de la admonestare pînă la usturătoare amenzi. Locul pe statul de plată nu era asigurat. Concedierea plana amenințătoare deasupra tuturor gazetarilor, dar, mai cu seamă, deasupra tinerilor reporteri.

— Dar gazetăria cum era ?

— Gazetăria? Incitantă, solicitantă. Nu vreau să idealizez nimic, dar nu mă opresc să spun că, privită din punct de vedere profesional, în România dintre cele două războaie mondiale a apărut o presă valoroasă, bine scrisă, bine informată bine organizată, comparabilă cu presa străină cu lungi tradiții. În paginile ziarelor și ale revistelor — și nu numai ale celor literare —, în redacțiile cotidienelor, ale tuturor publicațiilor erau întîlniți scriitori de mare prestigiu. Să nu uităm că lucrau efectiv în redacții Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, G. Călinescu, G.M. Zamfirescu, N.D. Cocea, Ion Vinea, Mihail Sebastian, Zaharia Stancu — pentru a nu îi aminti decît pe unii din cei ce au pierit — și încă foarte mulți alți literați care au dat strălucire scrisului cotidian. Dealtfel, aceasta este o bună tradiție a presei noastre, continuată și astăzi.

— În acei ani de demult, pe care îi evocați acum, s-a închegat și marea dumneavoastră prietenie cu Gheorghe Dinu. Știu că i-ați publicat multe inedite, că ați făcut confesiuni despre el. M-ar interesa să aflu cum era acest scriitor dincolo de lumea literară.

— A fost unul dintre puținii oameni care mi-au luminat și înfrumusețat viața. Ce bogăție e să ai un asemenea prieten ! Bun și generos; discret și timid — da, Gheorghe Dinu, zgomotosul și „agresivul" Ghiță era, în fond, discret și timid — ; modest și tolerant; fin cunoscător al artei moderne și mare iubitor al autenticei arte populare, — arcul pasiunilor sale artistice se întindea de la Brâncuși și Picasso la Maria Tănase și la olarii de la Horezu, de la Arghezi și Breton la cîntecele populare culese de prietenul lui, Hary Brauner —; fire veselă, comunicativă, gata să-ți spună cel mai dur adevăr cu zîmbetul pe buze sau acompaniat de un calambur; gata să petreacă o noapte întreagă lîngă un prieten și lîngă un vin bun, dar și să împrăștie manifeste ilegale în plin regim fascist; gata să se bată cu fasciștii pe străzile bucureștene sau pe „baricada din călimară". Era un poet autentic, un demn reprezentant al avangardei din România. Pentru el, poezia era „cicatricea care rămîne mereu aprinsă, semafor al eternității care nu dă cale liberă decît liniștei înnebunite, pentru deraierile ei în azur". Pentru Gheorghe Dinu, „revoluția are totdeauna un aer de poezie, fiindcă poezia este revoluție". De aceea, „merită, timpul nostru o poezie cu furnale înalte, arzînd ziua și noaptea". Ce gheizere de spirit țîșneau din Gheorghe Dinu! Dacă aș fi însemnat toate vorbele de duh, toate calambururile auzite de la prietenul meu, aș fi întocmit o carte rară. Dar, n-am făcut-o. În relațiile noastre nu încăpeau asemenea preocupări. Viața gîlgîia în noi cu toate frumusețile ei, chiar atunci cînd aparențele erau întunecate. Așa ne-am purtat

(Continuare în pag. 15)

RADU G. ȚEPOSU ■

Tradiții ale științei și tehnicii românești

Cu gîndul la Eminescu

„Ne mărginim la constatarea de fapte exacte și la rezumarea lor în adevăruri generale ; metodul nostru e cel urmat în științe în genere, în cele naturale în deosebi". Iar în alt loc : **„Tot ce este are o rațiune de a fi".** În fine, o mărturisire : **...ocupațiunea mea, care-ntotdeauna va rămîne științifică și literară** — completată de observația : **„în critica documentelor nu e permis a visa".**

Cine a așternut aceste gînduri ? Un matematician, precum Gheorghe Țițeica, un fizician, precum Dragomir Hurmuzescu, un chimist, precum C.I. Istrati, un istoric, precum A.D. Xenopol ? Nicidecum. Autorul lor este poetul **Mihai Eminescu,** a cărui stingere pămîntească o comemorăm peste două zile, **la 15 iunie ;** ele sînt cuprinse, primul în „Timpul" din 2 septembrie 1881, cel de-al doilea în caietul manuscris 2 267, fila 31, iar cel de-al treilea — mărturisirea — într-o scrisoare din 19 septembrie 1874, adresată lui I.Al. Samurcaș. Să fim surprinși ? Ar însemna să uităm acea minunată formulare prin care filosoful Constantin Noica nu se sfia să-l definească pe poet numindu-l **„un uomo universale in versiune românească",** iar marele matematician, probabilist și eseist care a fost Octav Onicescu nu ezita să-l asemuiască lui Leonardo da Vinci și lui Goethe. Îl putem asemui, am adăuga noi, lui Paul Valéry și de ce nu lui Lucrețiu.

Așa cum am mai arătat, („Flacăra" din 11 aprilie 1986), nu ne propunem țelul absurd de a demonstra că Eminescu ar fi fost un om de știință sau că ar fi fost atras de vreo specializare științifică sau tehnică. Dar tot atît de greșit procedează cei care socotesc că preocupările științifice ale poetului-gînditor ar fi fost pentru el ceva „secundar", cum am spune astăzi un „hobby" sau doar o prelungire a interesului său pentru filosofie. Eminescu a crezut cu ardoare în știință, s-a informat temeinic în ce privește progresele ei, și-a exprimat punctul de vedere în ce privește dezbaterile și controversele științifice ale vremii sale, situîndu-se aproape întotdeauna de partea ideilor și teoriilor care aveau să învingă. Cînd medicul J.R. Mayer publică un studiu fundamental în care enunță principiul conservării energiei, (avînd mult timp de luptat cu cei care îl contestă), Eminescu înțelege deplin valoarea deschizătoare de drumuri, a scrierii, o traduce integral și observă : **„de la această dată începe o nouă epocă în științele naturale".** Cită luciditate ! Subtilul exeget care este Marin Bucur observă pe drept cuvînt, într-un studiu intitulat **Ineditele eminesciene : „Poezia, arta, nu-i erau suficiente în cunoașterea umană, în explicarea Universului, a misterului existenței și a morții [...] Dintotdeauna Eminescu a avut o aplecare adîncă pentru studiu și erudiție, pentru știință"...** Creația sa majoră, cea poetică a fost adesea fecundată de erudiția sa științifică și nici nu am putea concepe **Scrisoarea I** sau **Luceafărul** fără un substrat de informație cosmologică și cosmogonică sau **Scrisoarea III** fără baza ei de cunoștințe istorice — desigur transpuse, transfigurate de fiorul de geniul inegalatului artist.

Putem deci vorbi de un „filon" științific eminescian, așa cum a existat un puternic „filon" filosofic, istoric, de orientalist, de publicist, fără de care personalitatea sa demiurgică nu poate fi pur și simplu înțeleasă.

(Continuare în pag. 15)

I.M. ȘTEFAN ■

Capul de afiș al expozițiilor bucureștene îl deține în clipa de față Lumea jucăriilor, **amplu și inedit dialog între pictură și cele mai frumoase păpuși ale** Teatrului Țăndărică, **manifestare găzduită de** Muzeul de Artă al R.S.R.

Repere

Reconstrucția mitologiei

„...După îndelungi renunțări și autoimbolduri, am hotărît, cu orice risc, să frîngem barierele rezistenței morale pe care o ridica o cercetare atît de amplă, complicată și comparativ-istorică a folclorului mitic românesc", mărturisește, în **Prefață**, la **Mitologia...** sa Romulus Vulcănescu. Riscul, marele risc, era, firește, acela al inadecvației totale sau numai parțiale, identificat, de altfel, de autorul acestei noi încercări de **Mitologie română** mai la toate proiectele de pînă acum.

Unele tentative, socotește Romulus Vulcănescu, au eșuat pentru a se fi sprijinit pe o lectură teleologică, a mitologiei românești, adică, altfel spus, pentru a fi valorîzat mitul prin determinații ulterioare (istoric și logic, deopotrivă) și în vederea lor : s-a „mers pînă acolo încît s-a susținut că românii au fost precreștini, că s-au născut ca popor cu o mentalitate creștină înainte chiar de recunoașterea istorică a creștinismului în lumea mediteraneană".

În altele, din contra, s-ar fi ratat dintr-un refuz al deschiderii, cercul mitologiei noastre, atît în variantă latinistă cît și interpretare tracistă fiind evident restrictiv și, în urmare, reconstrucția abstractă, deci săracă în determinări, fragmentarizantă, unilaterală.

Așa părîndu-i că stau lucrurile, așa chiar stînd, Romulus Vulcănescu optează pentru „o a treia direcție de investigație", „integratoare a celor două straturi mitologice — dac și roman —, cu zestrea lor și influențele mitice alogene, ponderea căzînd însă pe structura, viziunea și tematica remodelată în perioada medievală" (p. 5, 6).

Un punct de vedere de tot posibil ca adevăr, fie și numai pentru că, zicînd după Hegel, numai întregul este adevărul. Prin metodă, așadar, această nouă încercare de mitologie își asigură un avantaj pe care, de altminteri, autorul a știut să-l folosească așa cum se cuvenea, pentru a face din **Mitologia...** sa una perfect posibilă ca adevăr. Aceasta vrea să spună că este o **Mitologie** care nu elimină pe altele asemenea și, mai ales, că nu va fi eliminată de altele care se vor întreprinde. Aici, în acest orizont și nu doar în acesta sînt posibile și dezirabile mereu alte încercări fără ca ele să se facă reciproc inutile.

Mai întîi, pentru că fiecare epocă înseamnă o percepție reînnoită, sau oricum alta, a aceleiași realități, cum, în acest caz, este realitatea culturală a mitului. În consecință, nici mitologiile tradiționale, acelea construite într-o viziune restrictivă, în mod deosebit cele din prima categorie (ilustrată exemplar de Sim. Fl. Marian), nu pot fi socotite ratate sau întru totul ratate. (Romulus Vulcănescu îmi pare mult prea sever în judecata celor mai de dinainte : „cum se va putea constata, am urmărit să umplem un gol în domeniul mitologiei române, gol care s-a resimțit tot mai mult după tentativele ratate în acest domeniu ale lui Sim. Fl. Marian, Tudor Pamfile, Elena Niculiță-Voronca, Aurel Cosma, Marcel Olinescu", p. 6).

Or, fiecare epocă este un **timp** al lecturii și un **tip** de lectură. Nouă, celor de azi, mitul ne spune mai mult decît celor din alt orizont istoric, poate mai mult decît celor din preajma sa temporală, dacă nu chiar mai mult (și de ce nu, mai esențial) decît unei conștiințe mito-poetice. Și firește că istoria continuă, mitul sporind în semnificație cu devenirea ființei noastre. Ca oricare fapt istoric deschis, mitul trăiește și el în această a doua lui viață sau istorie mereu mai autentic, sau așa percepem noi, așa trebuie s-o facem, deopotrivă, pentru destinul său și pentru cel al nostru. Altminteri, socotindu-l o realitate închisă, rămasă într-un timp trecut și într-un în sine inert, cît ar mai fi prezență în ontologia noastră, chiar ?

În al doilea rînd, pot (vor putea) să stea alături fără să se excludă și să se pună în regim de superfluitate mitologii reconstruite din varii perspective : din cea a etnologiei ca și din cea a antropologiei, din cea a filosofiei culturii și din cea a istoriei gîndirii filosofice. Numai două mari modele de interpretare și reconstrucție în ordinea mitului, cea a lui Mircea Eliade și cea a lui Claude Lévi-Strauss, bunăoară, și sînt de ajuns pentru legitimarea necesității unor lecturi „deschise" și mereu din alt unghi de vedere.

Distincte, lecturile posibile (în funcție de timp ca și de modelul de evaluare) nu sînt și exclusive (se înțelege că numai bine conduse), întrucît pe măsură ce fiecare este mai individualizată și mai individualizantă, paradoxal, se deschide către cealaltă, către celelalte. Complementaritatea vine, cu necesitate, numai dacă prima condiție, aceea a individualității, este asigurată.

Mitologia lui Romulus Vulcănescu, așadar, este una din multele posibile, tipologic vorbind. De altfel, ea se și cheamă **Mitologie română** și nu **Mitologia română.** Bănuiesc că titlul nu este ales din prudență, care aici, în asemenea situații, nu înseamnă prea mult.

Prin urmare, **o mitologie** sau mai exact, în același înțeles, tipologic, un proiect de mitologie română. Proiect încă o dată, nu pentru a fi o schiță ci o propunere de mitologie, ca o reconstrucție care tocmai prin condiția aceasta lasă loc altora, care chiar cheamă altele, fiind o autentică provocare (de la **provoco** — a chema, a îndemna). Așa fiind, așa socotind-o, mitologia aceasta nu are a pierde, valoric, nimic, din contră își fixează mai bine locul.

Discutabilă, poate, în multe, faptul vine din aceeași condiție, **provocatoare,** și se întoarce tot la ea pentru a-i spori starea de interogație, de dialog.

GH. VLĂDUȚESCU

Viața culturală la zi

Vitrina cărților

Un nou roman din ciclul Vladiei semnează prozatorul clujean Eugen Uricaru, Presărat cu istorii romantice de început de veac, țesute precum broderiile de epocă, **Stăpînirea de sine** (Editura Cartea Românească, 1986) clarifică retrospectiv, cu mijloacele romanului de evocare și de atmosferă, o serie de relații epice păstrate pînă acum în zona umbroasă a potențialității fantastice. Vila Katerina, guvernanta KF, Sofie și întreaga Vladie trăiesc în acest roman fericita ebuliție a veștii că prințul aviator Șerban Pangratty își va petrece vara în orășel. Împrejurarea prilejuiește lectorului o plăcută odihnă ca între filele îngălbenite ale unui vechi album de familie nu lipsit de surprize : prințul Șerban se dovedește a fi fost în acea vreme a tinereții lui simpatizant comunist, KF, pe care alte romane ne-o înfățișau bătrînă, în pragul decrepitudinii, este aici o tînără și severă guvernantă de casă mare, Sofie nu e altceva decît suavul și obositul ultim vlăstar al ciudatei familii de la Vila Katerina ș.a.m.d. Autorul dovedește că stăpînește la fel de bine și tehnicile narațiunii cursive de o proustiană limpiditate.

● Tot la Editura Cartea Românească, Sonia Larian publică un interesant roman-caleidoscop : **Bietele corpuri.** Din bucățelele intens colorate ale amintirilor Gelsominei, cartea se alcătuiește ingenios, liberă de orice convenție epică (mai puțin de cea a... deplinei libertăți). Jurnal, jurnal de lectură, exercițiu de ficțiune și de dicție literară, fise de personaje (numeroase, rapid și eficient conturate, vădind o remarcabilă putere de invenție), de caractere, tablete de atmosferă, „probe de microfon", încercînd diferitele voci ale romanului — așadar un material aparent neomogen, pluriform, secvențial. Cartea păstrează cu toate acestea o neașteptată unitate. Interstițiile, spațiile albe sînt, în mod paradoxal, elementul de legătură, ca un teritoriu neutru, în care iradiază sunetul părților componente. **Bietele corpuri** este, din alt punct de vedere, un roman-experiment întîrziat, dar din fericire bine stăpînit în complicata sa alcătuire.

● A apărut cel de al șaselea volum din **Jurnalul** lui Titu Maiorescu (Editura Minerva, 1986), sub îngrijirea Georgetei Rădulescu Dulgheru și a Domnicăi Filimon. În fapt, volumul cuprinde corespondență din perioada 8/20 noiembrie 1866 — 17 aprilie 1870, după cum aflăm chiar din pagina de gardă. Semnificația acestei paradoxale subintitulări este aceea că scrisorile publicate aici completează un hiatus în însemnările zilnice ale criticului de la Junimea, întregind astfel jurnalul propriu-zis. Din substanțiala **Notă** semnată de Georgeta Rădulescu Dulgheru : „Paginile acestui volum, care văd pentru prima oară lumina tiparului, oglindesc în continuare încă o perioadă de trei ani și jumătate din tinerețea lui Maiorescu (între 27 și 30 de ani). Sînt ani plini, situîndu-se de fapt între tinerețe și maturitate, despre care nu aveam pînă acum mărturii directe, care să vină chiar din partea autorului..." Aparatul critic, precum și interesul cu totul aparte al textelor propriu-zise recomandă noul volum din **Jurnalul** maiorescian ca pe o lectură cu totul captivantă.

● După o excelentă monografie Emil Botta **(Apocrife despre Emil Botta,** 1985), Doina Uricariu semnează, alături de Paul Drogeanu, un volum **Emil Botta interpretat de...,** în Biblioteca critică a Editurii Eminescu (1986). Un amplu studiu de receptare precede antologia (semnat de Doina Uricariu), fiind unul dintre cele mai serioase din cîte a publicat de-a lungul timpului această colecție. Dincolo de stăpînirea perfectă a materialului critic, de privirea detașat critică asupra lui, el constituie și un necesar îndreptar pentru parcurgerea textelor selectate din bogata bibliografie critică dedicată lui Emil Botta în aproape cincizeci de ani de receptare a creației sale. Sînt semnalate aici toate schimbările de optică semnificative vizavi de poezia lui E. Botta, precum și întîietatea și paternitatea multor judecăți de valoare intrate ulterior în circuitul liber, ca și anonim, al părerilor critice. Antologia, pentru care semnează Paul Drogeanu, cuprinde texte de la Eugen Ionescu pînă la tinerii Dan Arsenie, Radu Călin Cristea și Cristian Moraru. De semnalat faptul că autorii tratează cu deferență textul critic, căruia i se respectă în general arhitectura integrală. Vîrstele receptării poeziei lui Emil Botta se dovedesc a fi, de fapt, însesi vîrstele criticii noastre literare, ilustrînd o dată mai mult dubla oportunitate a acestui tip de întreprindere istorico-literară.

● O sinteză de literatură universală, cartea dedicată literaturii polone, semnează istoricul literar Stan Velea : **Istoria literaturii polone** (Editura Univers, 1986). Volumul apare sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice și a Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu" și se ocupă de cîteva din vîrstele acestei literaturi : Renașterea, barocul, secolul luminilor și romantismul, ilustrate în genere în manieră croceană, prin micromonografii ale personalităților importante. Destinată în primul rînd specialiștilor, cartea lui Stan Velea nu-și propune atît conturarea unui tip de cultură, cît urmărirea în strictă diacronie a fenomenului literar polonez „nu o dată stimulativ interferent cu cel al culturii române". Nu lipsesc unele tentative comparatiste, care lărgesc sfera de interes a volumului. Putem spera că al doilea volum va urma celui recent apărut, mai ales că Stan Velea semnează și o traducere din teatrul lui Slavomir Mrożek (Univers, 1986) — însemnat reprezentant al teatrului absurdului în spațiul polon.

T. RADU

Metafora deltei

Ceea ce iese la iveală în contactul cu oricare din scrierile lui Dumitru Radu Popescu este, fără îndoială, specificitatea universului prozelor și pieselor sale de teatru, slujită din plin de o remarcabilă unitate de ton și de coerența unui sistem personal de semnificații mitico-simbolice cu care este investit realul. Dar, dacă romanele sale au ca motiv obsedant adevărul și drumul (drumurile) către adevăr, teatrul lui D.R. Popescu pare statornic preocupat — cel puțin printr-o anume zonă a sa — de raporturile individului cu adevărul. Singurătate-solidaritate, adevăr personal-adevăr colectiv, valoarea valorilor morale etc. devin astfel polii și reperele multora din construcțiile dramatice ale acestui autor.

Paznicul de la depozitul de nisip se înscrie în seria pieselor ce dezbat nici mai mult, nici mai puțin decît condiția umană, în hainele concrete ale unor destine de tot modeste. **Acești îngeri triști** și **Rezervația de pelicani** alcătuiesc familia imediată a acestui text, din care regizorul Mihai Manolescu a realizat pe scena Naționalului craiovean o montare excelentă. În spațiul deopotrivă închis și deschis al Deltei, doi oameni, un bărbat și o femeie, încearcă un nou început, în care, pentru cîtva timp, nici unul nu crede cu adevărat. Ei redescoperă în cele din urmă sensul vieții în dragoste, în devotament, în sacrificiu. Hariton și Dora pun laolaltă ceea ce a mai rămas din sufletele lor fărîmițate în triste experiențe pseudoamoroase, pseudofamiliale, pseudosociale și, ca într-un palpitant joc de puzzle ori ca într-o încercare de reconstituire arheologică, trec la reconstrucția de sine prin celălalt.

Ambianța scenică gîndită de scenograful Viorel Penișoară-Stegarune propune aproape o viziune trompe l'oeil (cam stîngace în cîteva detalii, cum ar fi de pildă mișcarea copacilor în furtună), în care sugestia stabilității și cea a efemerului se întrepătrund. Delta devine astfel o metaforă a acestui spațiu de re-naștere în care personajele se refugiază în vederea unei necesare schimbări de direcție în viața lor. Plaurul, pămînt iluzoriu și devenit pentru un timp continent al speranțelor, se compune în scenă din detalii curat realiste în primul act pentru ca în cel de-al doilea să lase loc unei scenografii ceva mai stilizate.

Paznicul de la depozitul de nisip e o structură dramatică susținută în prima parte mai mult pe jocul actorilor. Dramatismul conținut în replică devine elocvență în rostirea celor doi foarte buni interpreți. În rolul Dorei, Mirela Cioabă etalează o mare mobilitate a expresiei, de la caricatură la tragedie străbătînd toate nuanțele comicului și chiar ale stilului melo. Actrița stăpînește excelent tehnica glisării dintr-un ton în altul, beneficiind și de o bună coordonare a mișcării în spațiul scenic (datorată, firește, regiei spectacolului). Ilie Gheorghe, un actor cu experiență și vastă și îndelungată, se păstrează în registrul firescului, infuzînd unei situații dramatice tensionale (izolarea, apoi confruntarea cu furia naturii) superioritatea lucidității. Personajul său e uman în mod firesc, e puternic în mod firesc, e generos în chipul cel mai firesc. Un personaj episodic, în cîteva linii nete, fără echivoc, creează Iancu Goanță (sanitarul).

Spectacolul lui Mihai Manolescu este bine clădit, fluent cu creșteri și descreșteri de ritm atent dozate. Actorii ating adesea acel grad de interiorizare propriu interpretării cinematografice, dintr-o evidentă grijă pentru desenul mișcării scenice, precum și din tot atît de evidenta miză pe elementul uman al mijloacelor de expresie teatrală. **Paznicul de la depozitul de nisip** este astfel una dintre cele mai fidele versiuni scenice ale dramaturgiei lui D.R. Popescu, în acord sensibil cu semnificațiile literaturii autorului.

TANIA RADU

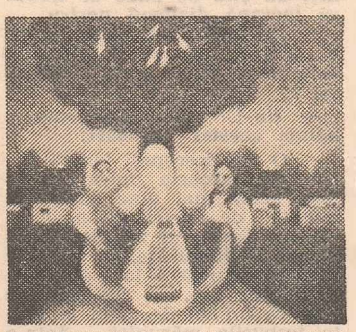

Lumea copilăriei

Nu oricui îi este dat să revină, peste ani și ani și zi de zi, adică tot timpul, în fascinanta, cu totul și totul tulburătoarea lume a copilăriei. Ne referim, firește, la cei ce-au lăsat de multă vreme, în urmă, acest sacru teritoriu al nesfîrșitei uimiri, cînd basmele sînt, fără doar și poate, adevărate, cînd nici o zi nu seamănă cu cealaltă, cînd tot ceea ce se întîmplă dezvăluie mari și nemărginite frumuseți și-adevăruri. Din acest punct de vedere, al accesului real în mirifica lume a copilăriei, artiștii par să fie privilegiați. Cu precădere artiștii plastici și poeții. Și, după ce-am trăit, atît cît ne-au îngăduit propriile noastre puteri, inefabila stare de vis din care se-alcătuiește expoziția **Lumea jucăriilor**, recent vernisată în spațiile **Muzeului de Artă al Republicii**, sîntem înclinați să credem că la fel de privilegiați, ca pictorii și poeții, sînt, iată, artiștii scenografi ai **Teatrului Țăndărică**, ei înșiși pictori în toată puterea cuvîntului. S-a instaurat, cu alte cuvinte, într-una din marile săli ale Muzeului, un dialog de cea mai pură elevație culturală. Pe de-o parte, grație unor pînze peste care vremea a trecut fără să le tulbure nicicum lumina, dimpotrivă, am spune, le-a sporit-o (cum ar fi, ca să dăm doar cîteva exemple, portretele și compozițiile unor maeștri ca Nicolo Livaditi, Theodor Aman, Nicolae Grigorescu, Sava Henția, C. D. Rosenthal, Samuel Mützner, Gheorghe Tattarescu, Camil Ressu, Ștefan Luchian, Nicolae Tonitza, și lista acestor prestigioase semnături ar putea fi, firește, continuată cu alte și alte nume, la fel de prestigioase), acestora adăugîndu-li-se numeroase pînze datorate picturii contemporane (Corneliu Baba, Margareta Sterian, Brăduț Covaliu, Dan Hatmanu, Vasile Celmare, Ștefan Câlția, Ion Sălișteanu, Ion Stendl, Vasile Grigore, Ion Grigore, Viorel Mărginean, Georgeta Năpăruș, Costin Neamțu), expoziția face dovada unei permanente atracții pe care lumea copilăriei a exercitat-o de-a lungul timpului asupra pictorilor noștri. S-ar cuveni, poate, pornind de la această excepțională expoziție, un studiu aparte privind continuitatea și evoluția în arta plastică românească a acestui fastuos univers care este copilăria, univers pe care fiecare artist l-a interpretat în felul său, potrivit ideilor și curentelor estetice la care a aderat, un univers amplu, inedit și ingenios susținut de uriașa galerie de păpuși, marionete, personaje din lumea basmelor noastre sau a altor popoare, veritabile opere de artă ieșite de sub mîna pictorilor scenografi. Vom aminti aici, în semn de recunoștință pentru bucuria pe care ne-au dăruit-o, numele unor creatori de păpuși ca Ella Conovici, Mioara Buescu, Ioana Constantinescu, Zizi și Sever Frențiu, Ștefan Hablinski. Să consemnăm, totodată, în încheierea acestor rînduri excelentele desene ale copiilor din aproape toate școlile Bucureștiului, desene care deschid această mare și prestigioasă expoziție organizată în cinstea zilei de 1 Iunie, ziua internațională a copiilor. **(Victor Nițâ)**

Da, pentru cei mici nici nu-i nevoie de mai mult ca să-și tragă peste ochi și urechi tichia fermecată a închipuirii. Ce-are a face că păpușa are sfori și pirghii, încheieturi cu șuruburi și ochi de mărgea ? Ce contează că în spatele ei se vede bine păpușarul ? Orice țînc știe — cînd vrea — că păpușa nu are viață, dar a învățat să uite asta cît de des, ba chiar să ne facă și pe noi să uităm. Mai ales cînd păpușarul știe și el regula jocului și se face una cu alcătuirea de cîrpă.

Un podium mititel, un paravan de carton și un scaun banal. Mare decor mare!... Cîteva zeci de copii freamătă de emoție în așteptarea spectacolului. Unii au pregătit flori. Nu se știe dacă pentru păpuși sau pentru Brîndușa Zaița Silvestru, realizatoarea microrecitalului de marionete oferite zilnic, de Teatrul Țăndărică în sălile expoziției pentru copii de la Muzeul R.S.R. Finalul ne convinge că prichindeii cunosc perfect ce-i aia „convenție teatrală", înmînînd florile exact cui se cuvine: actriței, acestei mari meștere a sufletelor mici, a dialogului atît de dificil cu cei mici. În lada cu păpuși, Țontonel, unul din eroii micului spectacol, nu e decît o tristă împăturire de pînzeturi. În mîna Brîndușei Zaița Silvestru, el poate fi vesel .hoțoman, duios, răsfățat, credibil pînă la a pune mîna-n foc că e vrăjit, ca și fratele lui mai mare. Țontonoi, ori ca rătușca dansatoare care a fost în Spania.

Totul e exact cum trebuie să fie. Un podium, un scaun și trei păpuși, îmormuntînd din sufletul păpușarului. O lume **(T. Radu)**.

Miresme duc corăbii

Jocuri verzi
jurimprejur de deal
cu colibă și copilărie
dulce amar pe apele serii
spre cine încă mai
așteaptă revenirea fluturilor
pe dira de sare
„...dar unde-i roua
unde-s bumbii rochiei
de bal mascat
cu pene și trestii"
mi-e veghea ochi
de lună plină
în drumul ei
spre steaua mea
mi-e grea o mînă
miresme duc corăbii
și lanțul trage-n urmă
ultima zvicnire a fiarei :
mi-e grea o mînă...
ieși-vor oare singuri
fluturii din moară
prin genele-mi valuri
de mare coboară, coboară.

ION BĂDUCU ■

Cronicari ai realității

Cu toate că istoriile noastre literare de pînă azi nu-i consacră un capitol aparte, trebuie spus că la noi reportajul are o veche și bogată tradiție, ce s-a constituit prin talentul și strădania unor prestigioși scriitori din perioada interbelică și a fost continuată, pe spații mai vaste, tot cu talent și strădanie, de către cei de azi. Este de observat că în ultimele patru decenii majoritatea scriitorilor noștri de valoare — cei care au avut ceva de spus despre oameni și vremuri, despre lupta omului pentru ca vremea să nu-i mai fie potrivnică — au practicat (și practică) publicistica literară, reportajul, însemnările de scriitor. Oare toate aceste pagini de consemnare, de surprindere a clipei, de fixare și proiectare a ei în viitor, de atitudine, nu se integrează firesc în opera celor ce le semnează ? Chiar și opera unor Camil Petrescu, George Călinescu, Tudor Arghezi ar fi incompletă, și, poate, nu întru totul grăitoare fără numeroasele pagini de publicistică, și, ce e drept, mai puțin numeroasele de reportaj. Pe de altă parte, reportajul se infiltrează cu încăpățînare în proza de azi. Cred că proza cu tematică socială, ce ambiționează măcar o privire asupra schimbărilor de structură ce au avut și au loc în societatea noastră, nu poate ocoli procedeele reportericești. Editurile noastre au tipărit în ultimii ani multe cărți de reportaje, aproape la concurență cu cele de proză, ceea ce iar nu este recomandabil, căci adesea se strecoară nu reportaje, ci însăilări, în care vorbele se iau la întrecere, care să sune mai tare.

De aceea, ne-am oprit asupra unui volum consistent, cuprinzător — generos cu noi, cititorii, prin imaginile de vreme nouă dar și prin calitatea acestor imagini — intitulat „De la clipă la istorie" și apărut la Editura militară. Autorii sînt reporteri ai „Scînteii". Cei mai mulți dintre ei au semnat de-a lungul anilor (individual !) romane, scenarii de filme, cărți de reportaj, de poezie. Iată-i, îndrăznind să iasă în lume, să se adreseze cititorilor, în colectiv. Au trecut peste vanități, din zece autori s-au transformat într-un autor. Mai mult ; cu discreție, s-au retras în umbra oamenilor și a faptelor despre care au povestit cu talent și pasiune, cu entuziasm și îngrijorare (ei, reporterii, ascultînd glasul omului — au și harul de a-i trăi satisfacții, necazuri, de a recepta, în direct, stări de suflet). Citind cartea, constați că mai puternic se întipărește în memorie cei despre care se scrie, cu faptele lor, decît numele celor care scriu. Unde sînt ei, reporterii ? Au talent, au personalitate, se simte, se vede ; totuși schimbările la față, întinerirea societății românești — domină. Iată ce îmi dă imbold să notez: cu dreptate se afirmă în cuvîntul înainte că itinerariile vieții acestor reporteri s-au împletit cu itinerariile marilor construcții și prefaceri social-politice din țara noastră. Așa e, numai că ei, reporterii, oricît talent ar avea, reprezintă clipa cea repede trecătoare, pe cînd obiectivele realizate, presupunînd efortul a milioane de oameni, se înscriu în istorie, ele deja sînt istorie. Cronicari ai realității, se cuvine să admitem că realitatea dobîndește uneori o faimă mult mai mare ca a noastră. Totuși, numele reporterului se leagă de realitate, de faima ei. Așa se ajunge de la clipă la ore, zile, ani și decenii. Vor dăinui și numele cronicarilor. Cît va fi Oltul, se va ști și despre „Cartea Oltului" cel puțin atît. (Mai rămîne să ne-ntrebăm dacă această carte este scrisă de un reporter, de un poet ?! Parcă e mai simplu și mai exact să spunem : Este scrisă de Geo Bogza).

Așadar — „De la clipă la istorie". Clipa este cea care hotărăște schimbarea, transformarea unor locuri, a unor oameni, care dă un semnal de pornire către mai bine, mai sus, pînă la un țel întrevăzut, propus. Cu incursiuni într-un trecut de luptă, în împrejurări decisive, ce a deschis orizonturile societății românești de azi, este urmărit drumul parcurs de un întreg popor, de la visare la efort și înfăptuire — pînă cînd atitea înfăptuiri de seamă sînt predate istoriei, să le aibă în grijă, să le ducă mai departe. Navalistica noastră în prefacere, dotare și asalt pe mările și oceanele lumii ; aeronautica, la o nouă cotă, pe trasee internaționale, sub un cer senin ; magistrala albastră — Canalul Dunăre — Marea Neagră — noile poduri de la Cernavodă, Medgidia, Basarabi, Agigea, și monumentalul Transfăgărășan ; oțelul, cărbunele gorjean, țiitiea, autoturismele piteștene, orașe noi, orașe modernizate... Astfel, „De la clipă la istorie" dă imaginea dezvoltării social-economice, dar și a realizărilor spirituale, a realizării omului—înfăptuitor. Am avut prilejul să extind și să adîncesc, într-un fel, această imagine parcurgînd un alt volum de reportaje „Călătorie spre izvoare", apărut recent la Editura Eminescu. Autorul ? Tot un autor colectiv : reporterii și colaboratorii „Scînteii tineretului". Țara străbătută în lung și-n lat de oameni tineri, țara văzută cu ochi tineri. Locuri marcate de mari prefaceri — Apusenii, Bucureștiul, Călărașii, Hunedoara, Birladul, Sulina, Brăila, satele românești la ora revoluției agrare.

Două cărți ce depun mărturie despre un romantism eroic, despre victoriile noastre. Cum au fost obținute aceste victorii? Azi se construiește în multe țări. Se scriu numeroase însemnări despre orașe noi, fabrici, importante obiective. Autorii celor două volume au reușit să-l aducă în prim-plan pe constructorul de acum și de aici, vocația constructivă a poporului și un fel al nostru de a construi. „De la clipă la istorie" și „Călătorie spre izvoare" se alătură celorlalte cărți valoroase de reportaj tipărite la noi în ultimele decenii. Iar toate la un loc ar justifica un capitol de istorie literară.

NICOLAE ȚIC ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Despre stele, concret și eroare

Nicolae Oancea pare a fi un poet „căzut" din stele. Universul sideral este privit de el ca un spațiu-matricial originar a cărui nostalgie o poartă pentru totdeauna în suflet. Steaua devine în versurile sale simbol, semn, obiect iradiant de lumină, termen de comparație, avertisment al căderii, măsură a distanței dintre lumi etc. Văzut în contexte atît de variate, spațiul sideral presupune o mare capacitate imaginatoare. Dar Nicolae Oancea nu are simțurile suficient de răsucite (Rimbaud — dereglate ?) pentru realizarea acestui deziderat. Evident că nu ne gîndim că poetul trebuie să fie „nebun" **(inspirat)** nici în sensul platonic cel mai curat cu putință. Este vorba doar de o anumită **impertinență artistică**, relevată de un imens efort de **dezmărginire** a spiritului și a imaginației, menite să locuiască în poezie.

Nicolae Oancea face parte din categoria **poeților blînzi**, măsurați, capabili să-și calculeze îndrăzneala artistică fie chiar și cu **palma**. Dincolo de această **„hazardare limitată"** se situează o imensă **tăcere**. Volumul său de **Poeme** (Eminescu 1985) pune în lumină un anumit tip de **poezie reflexivă** cu o discretă coloratură afectivă. Ca și alți scriitori, instalați în acest spațiu literar, Nicolae Oancea nu se **împiedică** de elemente referențiale concrete. Poetul timorat în fața existenței evită să numească lucrurile individuale. Numirea **fixează**, iar universul imaginat de autor se compune din elemente ce se găsesc într-o veșnică schimbare. Facerea este și ea un amestec de elemente săvîrșit cu blîndețe. „Mult m-a ispitit / facerea lucrurilor, / lîngă foc, / lîngă apă, / în aer chiar, / ca în gînd" **(Acum toate-s făcute)**. Într-o lume încheiată, totul pare să se transforme în **priveliște**, iar trecutul trăiește prin **amintire**, cînd nu s-a cufundat în marea **tăcere**. Poetul **vede** (sus și jos), este cuprins de mirare sau de-a dreptul uimit. Fixate pe retină, stelele coboară apoi în adîncurile conștiinței sale, ca o puternică masă de lumină proiectată asupra condiției umane. Enunțuri ca : „sîntem plini de trecut și de stea", „nebănuite stele", „aceleași stele", „cade o stea", „a căzut o stea", „stelele drumului robilor", „din lumina stelelor căzătoare", „steaua beată", „stele în cer și ape" etc., sînt elocvente în acest sens. Dincolo de obsesia simbolului constatăm doar o precaritate a imaginației contextuale, asociative și expresive. Poetul este „cuminte", echilibrat pînă la zidirea gîndirii în adăposturi cenușii.

Dar, dincolo de toate acestea, Nicolae Oancea are o vădită capacitate de realizare a unor **stări poetice**. El știe crea un climat de sensibilitate, o atmosferă afectivă ușor transmisibilă. În năzuința sa spre o **poezie a generalului uman**, conștiința scriitorului se întîlnește și cu **moartea**. Versurile scriitorului capătă un caracter confesiv, ușor patetic. Ele sînt, cum era și de așteptat, lipsite de orice urmă de stridență : „Mi-e teamă de moarte pînă la rușine, / Mi-e teamă de ea, / de parc-aș omorî alt om în mine, / de parcă va fi chiar așa". **(Mi-e teamă de moarte pînă la rușine)**.

De fapt, Nicolae Oancea este un moralist mascat, preocupat de problema binelui și a răului, impulsionat de credința că iubirea reprezintă calea cea mare a înțelegerii dintre oameni. Poeziile sale transmit o complexă dinamică a eului care se vorbește. Enunțurile literare la persoana întîi demonstrează o permanentă dorință de confesiune, relația **eu—tu** (voi) relevînd năzuința de comunicare. Ieșirea poetului din **tăcere** prin **cuvînt** este eliberare, defulare, dar și o cale deschisă spre greșeală. Soliloc viul se aude, **rostirea** fiind un mod posibil de trădare. „Și cum ascund o taină grea, / tăcut voi fi cu fiecare, / Cuvîntul duce în eroare, / mai singură-i tăcerea, ea." **(Și cum ascund o taină grea)**.

Poetul relevă ispita alternativei în existență („în eroare e cald și e lumină"), fiindcă el știe că viața fără opțiuni nu cunoaște **libertatea** și nici **responsabilitatea**. Păcatul e cu **vină** și **fără vină**, **erosul** configurîndu-se și el ca o formă limpede a căderii în greșeală, izbăvită de înălțarea prin dragoste.

Într-o lume a **trecerii** și a **aparențelor**, **visul**, închipuirea se instalează mereu în spațiul liber dintre **real** și **imaginar**. De aceea în **somn**, poetul se simte descătușat de toate prin **faptă** și **cuvînt**. În somn se creează sentimentul comunicării cu ființa iubită, în starea de reverie diurnă apare la orizontul așteptării omului **amăgirea**, lumea fiind **întrare-n vis** și **fugă din cuvînt**, iar visul fiind o lungă întoarcere spre **origini (copilăria)**. Nicolae Oancea percepe lumea structurată la modul dual. Între **vis** și **cuvînt**, **năvălire** și **cumpănă**, **dezmărginiri** și **reguli**, poetul umblă prudent, călcînd parcă pe perne moi de aer, situat între **istorie** și **melancolie**, **alb** și **negru**, convins de necesitatea respectării unei anumite armonii cosmice. Dezmărginită, **marea** trezește astfel setea de liman. Ea devine în universul literar conceput de Nicolae Oancea un simbol al necesității **itinerarului ghidat**. De aceea, în mod paradoxal și libertatea ar trebui **domesticită** pentru a putea declanșa un nou sentiment de-a fi cu sine pe un nou drum. Aici se instalează în **Poeme** un discret abur de confuzie existențială, de **neștire** în coborîrea spre sine. „Mereu e nevoie de o mărginire, / de o eretică strîmtoare". **(Ea se cunoaște numai de la țărm)**.

Confuzia existențială imaginată de scriitor duce la o tulburare a semnelor fundamentale de reper. Punctele cardinale devin interșanjabile, mișcarea în linie dreaptă (înainte-înapoi, jos-sus) se curbează pînă la strîngerea în **cerc**, la starea pe loc, cînd lumina din spațiile închise se retrage printr-un pîlpiit fericit doar în **priviri**. („Ci ne vom învîrti într-un cerc, / după modele astrale / tu, în pupilele mele, / eu, în pupilele tale". **(De atita trecere prin trecere)**.

Amenințat de **concret**, poetul se retrage în **apa** capabilă să întrețină prin moliciunea ei senzația de libertate. Speriat de **infinit**, Nicolae Oancea caută cu fervoare, **țărmul consistent**, **solid**. Dar punctul fix este amăgitor. El se mișcă cu repeziciune în **cerc**, totul părînd o continuă revenire. Și astfel **cuibarul poeziei** este instalat de Nicolae Oancea în **aer**, la o distanță comodă (fericită) de **apă** și **pămînt**, încît agresiunea cotidianului să fie puternic estompată. Pe autorul **Poemelor**, **stelele** eminesciene îl dogoresc prea tare, **tăcerile** lui Blaga par să-l ocrotească de orice păcat, iar **necuvintele** lui Nichita Stănescu îi amplifică spaima trecerii de la **gînd** la **act**.

Poet virtual autentic, citit cu speranță estetică mai mult pentru **mesajul latent** decît pentru **emisia de suprafață**, Nicolae Oancea culege doar pulberea roză, facilă a gîndirii existențiale, nu subtextul său grav, pus în mod vădit în paranteză.

La marele pariu al poeziei, Nicolae Oancea nu poate veni spre confruntare decît cu fluxul liber, nedistorsionat al conștiinței. Sîntem siguri că șansele sale vor putea doar astfel spori în mod simțitor.

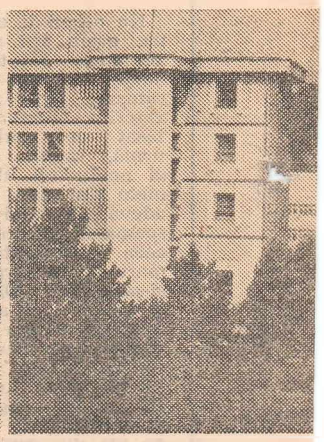

Citeva din argumentele „miracolului" de la poalele

Un oraș care crește ca voinicul din poveste

Municipiul Zalău numără 60 000 de locuitori, ceea ce înseamnă, dacă suportați astfel de comparații, cam a cincea parte dintr-un mare cartier bucureștean, de pildă Balta Albă, sau aproape jumătate din populația care se perindă prin Gara de Nord, tot din București, într-o singură zi de vară, cu multe trenuri spre mare. Ei bine, acest oraș nici mare, nici mic, care-și ajunge siesi, adică frumos și bine închegat, ca orice lucru temeinic, reprezintă aproape totul pentru o ramură industrială cum ar fi electrotehnica foarte mult pentru economia întregii țări și un nume nou în lumea bună a industriei europene, lume în care, mulți o știu, se pătrunde foarte greu și numai cu argumentele inteligenței : competența și seriozitatea.

Cum a ajuns fostul orășel de la poalele Meseșului, plin de istorie dar lipsit aproape cu totul de industrie și mai ales de ambiția de a o avea, să-și impună produsele de o deosebită tehnicitate în întreaga lume, și asta în mai puțin de două decenii, este o chestiune care ține de miracolul devenirii întregii Românii. Și, dacă vreți, miracolul nu constă numai în ridicarea unei uzine, a unui combinat, a unui oraș, ci în declanșarea energiilor, în stimularea ambițiilor, în stimularea inteligențelor pentru ca uzinele să producă la înalți parametri iar orașele să funcționeze potrivit aspirațiilor acestui timp.

Istoria oricărei întreprinderi din platforma industrială a Zalăului poate fi, în ciuda tinereții ei sau tocmai de aceea, un manual pentru înțelegerea exactă a istoriei oricărei platforme industriale ridicate în România în ultimii douăzeci și unu de ani, platformă privită nu doar ca unitate economică dar și ca simbol al industrializării în ritmuri înalte. **„Zalăul**, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Marea adunare populară din municipiu, **constituie un exemplu de ceea ce se poate realiza într-o perioadă scurtă atunci cînd poporul, cînd oamenii muncii sînt stăpîni pe destinele lor și își făuresc viața așa cum o doresc ei".** Dar totul începe cu acel gest de rară cutezanță și luciditate, de profund patriotism și totală încredere în inteligența și hărnicia acestui popor, al ctitorului României de astăzi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, gestul de a arunca sămînța industriei în locuri în care nu erau mulți cei ce îi simțeau rodnicia. Și aici, la Zalău, prima întreprindere a platformei, „Armătura", a transformat orășelul într-o întinsă organizare de șantier, orașul și județul, al cărei reședință este, dovedind acum prin înfățișarea și viața lor izbînda gîndului inteligent. Oamenii n-au mai venit la Zalău pentru a lua autobuzul spre alte locuri, ci pentru a rămîne și a ridica aici case, fabrici, școli și toate cîte sînt necesare unei capitale de județ. Cine ar putea povesti mai bine, mai adevărat cum s-a petrecut această re-întemeiere decît chiar oamenii Sălajului ? Cei care au plecat și s-au întors, cei care au venit pentru prima oară în așezarea de la mijlocul Văii Zalăului, făcîndu-și aici un rost în viață.

— Primul adevăr pe care îl pot mărturisi despre Zalău, ne spune primarul municipiului Ioan Mureșan, un bărbat înalt și puternic, tînăr cît să vorbească fără sfială de tinerețea oamenilor și înțelept la vorbă cît să-și apropie chiar și vîrstnicii la treburile obștei, este că azi orașul modern de la poalele Meseșului, așa cum afirma secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este una dintre cele mai grăitoare dovezi ale spectaculoaselor prefaceri pe care le-au cunoscut toate localitățile țării în timpul pe care-l numim **Epoca Nicolae Ceaușescu.** Noi am realizat în mai puțin de cinci ani ceea ce Brașovul a realizat în 15 ani. Argumentele sînt la îndemîna oricui. Față de anul 1968, producția marfă industrială a crescut de peste 60 de ori. Volumul investițiilor alocate municipiului, începînd cu același an, depășește 17 miliarde lei. Au fost create 32 000 locuri de muncă, numărul unităților economice republicane crescînd de la 0, în 1968, la 14 în 1985. În aceeași perioadă au fost date în folosință 16 000 apartamente pentru o populație care a sporit de peste patru ori.

— Asemenea creșteri au fost înregistrate, totuși, și de alte localități, chiar reședințe de județ. Nu dau exemple, fiindcă ele sînt cunoscute. Ce este însă specific Zalăului ?

— Cred că tinerețea oamenilor. N-am avut bătrîni să ne învețe și nici n-am avut de unde să-i cumpărăm. Cei care învățaseră meserie în alte județe nu depășeau 30 de ani. La începutul anilor '70, cînd prin Întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel, intram în rîndul orașelor industriale din România, Zalăul nu avea decît apă rece și asta numai două ore pe săptămînă. Orașul era o adevărată organizare de șantier și atmosfera amintea de marile șantiere ale socialismului, cum au fost Bicazul, Salva Vișeu, Agnita Botorca. Adică se învăța și se muncea. Așa a luat naștere primul detașament al clasei muncitoare aici, pe Valea Zalăului. Se amestecau salopetele și pălăriile de tîrg și mulți se minunau. Dar știți cum se minunează ardeleanul, întîi se miră și apoi pune mîna. Am învățat mult de la alții. Am invitat oameni de știință, am organizat schimburi de experiență, am colaborat cu institute de cercetare și am învățat cît am putut de repede. Cel mai important salt pe care l-am făcut constă în educație, în modul de viață. Sălăjenii sînt receptivi, harnici și modești. Cu aceste calități cred că poți să începi orice.

Cel puțin o treime din populația Zalăului are ce are cu „Armătura". Este implicată mai mult sau mai puțin direct în destinul marii întreprinderi. Socoteala o face maistrul Ioan Boldan, venit aici în 1971, cînd trenul intra în oraș cu spatele nu din lipsă de respect, ci „din lipsă de linie", la vremea aceea cel mai tînăr maistru din fabrică, dar și printre cei mai bătrîni. „Pe atunci stăteam în căminul de nefamiliști, la două minute de fabrică. Apoi am primit un apartament cu două camere, la cinci minute distanță, iar acum, împreună cu copiii, stăm într-un bloc, la trei camere, la 7 minute de fabrică". Ca să n-o mai lungim, maistrul Boldan și-a plătit de curînd un apartament cu 3 camere situat în centru, pe str. Gh. Doja. Faptul pare semnificativ într-un anume sens : cerința de confort sporit a înlocuit într-un ritm la fel de rapid necesitatea oricărui confort. „Armătura" a crescut odată cu orașul iar orașul a crescut în primul rînd datorită fabricii. Așa cum s-a întîmplat la Hunedoara sau la Reșița. Spectaculosul urban a însoțit spectaculosul tehnologic, înalțele performanțe ale întreprinderii de armături fiind elocvente : doar două-trei firme din Europa mai realizează armături criogenice pentru tehnica frigului (care lucrează între plus 600 de grade și minus 196 de grade) necesare combinatelor petrochimice de la Teleajen și Midia : sau supapele de siguranță pentru chimie și petrochimie, pentru energetică și construcții industriale, produse importate pînă acum trei ani. „Am exportat pînă acum în 30 de țări, iar din 1985 am trecut Atlanticul, exportînd în Statele Unite ale Americii. Mostrele noastre au convins, deși condițiile de calitate impuse, o mărturisesc cinstit, sînt „infernale". Americanii adaugă funcționalului și estetica. Pentru noi este o experiență foarte bună. Știm să lucrăm bine și repede. Japonezii, fără o adaptare rapidă la piață, nu ajungeau la nivelul de astăzi. Acum trebuie să gîndești prospectiv să te impui prin calitate. Așa am ajuns o firmă cunoscută pe continentul nostru și ne străduim să ajungem, așa cum ne-a urat tovarășul Nicolae Ceaușescu, o uzină de prim rang în Europa".

Întreprinderea de conductori electrici emailați, cea mai reprezentativă pentru industria Zalăului, este sufletul industriei electrotehnice românești. Ea asigură 85 la sută din materia primă necesară industriilor electrotehnice și electronice și pe primele cinci luni ale anului ocupă locul 1 pe ramură. Dintre adevărurile care pot șoca se află și acela că 90 la sută dintre muncitori au liceul. Aceasta explică și înaltul nivel tehnic al producției, realizarea a 21 de invenții, alte 14 aflîndu-se în curs de brevetare, în numai doisprezece ani. Inginerul șef Ioan Sitaru ne aminteste cîteva dintre noutățile care pentru domeniul respectiv au însemnat sau înseamnă foarte mult : metodă pentru recircularea cuprului electrolitic, conductoare emailate termoaderente necesare industriei electronice care a apropiat în timp realizarea televizorului color, modernizarea instalațiilor de emailare, conductorii cu utilizări speciale, inclusiv în industria aeronautică și energetica nucleară.

Dacă adaptarea rapidă la nou poate fi o posibilă definiție a inteligenței, atunci neîndoielnic că muncitorii și specialiștii Întreprinderii de conductori ceramici emailați fac din plin dovada vocației pentru tehnică a sălăjenilor, a dorinței lor permanente de a învăța. Să prindem mai exact saltul lor rapid în timp, vom mai spune că oamenii Zalăului au dobîndit pe lîngă foarte multe lucruri, care le-au schimbat existența, și posibilitatea de a se califica în nu mai puțin de 250 de meserii. Îmi aduc aminte ce îmi spunea, cu ani în urmă, Nicolae Maier, directorul de atunci al întreprinderii de conductori emailați : „Avem numeroase invenții nu pentru că ne-am propus să inventăm. Inteligența fără aplicații în practică n-are valoare. Am fost nevoiți să rezolvăm probleme curente ale activității noastre de producție. Nu sîntem noi de vină că unele lucruri nu erau descoperite și a trebuit s-o facem noi într-un timp foarte scurt".

Nicolae Maier este astăzi director la Întreprinderea de tevi. Trecerea lui de la o întreprindere la alta a depins de un ochi atent și inteligent care l-a văzut în stare să aducă pe locul care i se cuvenea o întreprindere ce exportă azi în 16 țări ale lumii. Clujean, de bastină, a venit la „conductori emailați" cînd acolo existau o baracă și cîțiva stîlpi. Îl întreb cîte începuturi poate suporta un om ? Pare amuzat. „E o chestiune de destin : m-am profilat numai pe județe în dezvoltare. La Buzău, la întreprinderea de sîrmă aveam un director. Cazacu se numea, azi e pensionar, era un exemplu de minte organizată și de știință a conducerii. Ne întorcea pe dos cu ideile lui colosale. Am învățat mult de la el. La Zalău a fost greu. N-aveai prea multe de văzut, dar aveai multe de făcut. Atunci mi-am pus și eu întrebarea : cîte începuturi poate suporta un om. Fusesem și la Cîmpia Turzii. Aveam un singur gînd, să mă întorc la Cluj. Astăzi, sper ca și copilul meu să se reîntoarcă la Zalău, după ce va termina facultatea. Sincer să fiu, aici am renunțat la visul de a mă întoarce la Cluj. Am muncit prea mult cu toții, am dăruit tot ce aveam mai bun în tinerețea noastră și Zalăul are ceva din toate acestea".

De la punerea sa în funcțiune, Întreprinderea de tevi și-a sporit de 37 de ori potențialul, realizînd astăzi o gamă largă de laminate finite pline din oțel.

Prima oară Ioan Călugăru, maistru laminator, secretar al comitetului de partid, a intrat în județ cu tancul. Făcea armata și a muncit la cea dintîi etapă din „afirmarea Zalăului", cum spune el. „demolarea maghernițelor". După 11 ani a venit cu trenul și a rămas aici. „Întreprinderea noastră, spune Ioan Călugăru, a avut și zile mai grele. Nici planul nu se prea lăsa făcut și nici oamenii nu se simțeau în largul lor. Dacă am construit noi un oraș, ne-am spus, nu putem pune noi o uzină pe picioarele ei ? Pentru că știți cum e, problemele de la „Armătura", „Tevi", „Ceramici", „Anvelope" și așa mai departe, sînt și ale orașului, se simt în fiecare casă, în fiecare bloc, care n-ar exista fără firmele amintite, și, ca să revin, azi planul e plan, și oamenii vin cu plăcere la treabă, dezbat în alți termeni problemele. Încrederea în noi înșine și, desigur, unele schimbări organizatorice, disciplina etc., ne-au adus pe locul de frunte de azi".

„Populația școlară" a municipiului Zalău numără 17 000 de tineri. Mulți dintre ei învață, dar și muncesc. Cifra reprezintă aproape o treime din întreaga populație a orașului și jumătate din cea activă. Comparate, găsite relațiile cele mai adecvate între ele, aceste cifre exprimă adevărul esențial despre Zalău, adevăr amintit în rîndurile acestui reportaj de un interlocutor sau altul, adevăr subliniat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna Adunării populare, adevăr care sintetizează o realitate, potrivit căreia a stat și stă în puterea sălăjenilor să-și ridice orașul, să-și așeze viața în ritmul întregii țări.

Un gest de tandrețe zilnică : plimbările prin tinerețea unui oraș

RĂZVAN BĂRBULESCU

Fotografii de SORIN POSTOLACHE

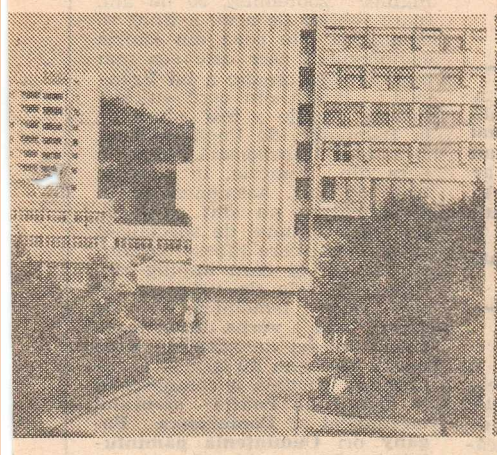

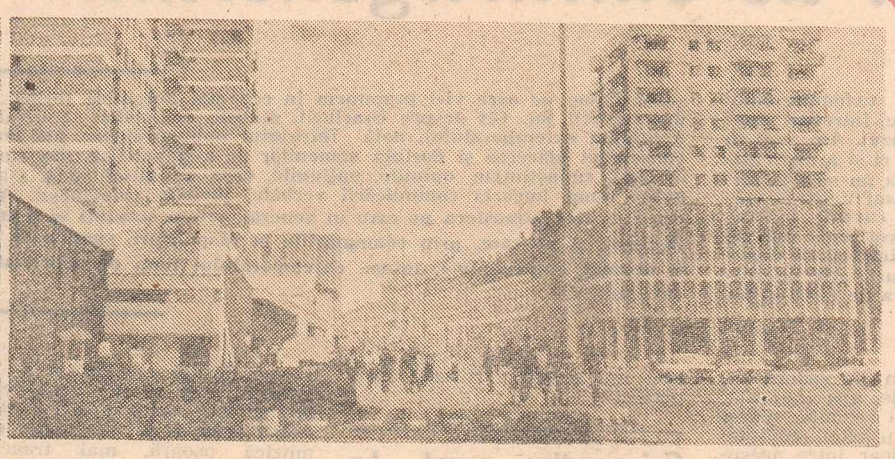

ului : o urbanistică modernă în locul unui orășel care avea doar istorie

Certitudinea unui viitor pe măsura prezentului : copiii Zalăului

Semn de veșnicie

Umblă prin țară veșnic cap de domn,
Fără odihnă umblă, fără somn.

Din munți în munți trecînd, din deal în deal,
Spre Dunăre tot vine din Ardeal.
Îi duce dor spre credincioși oșteni
Ce asfințit-au la Călugăreni.
Le află trupul preschimbat în măr
Aprins în sînge lîngă Șelimbăr.
Gîndul i-l spun privighetori sfîrzii
Cu lacrimi arse pe Cîmpia Turzii.
I-aude cum din veacuri dau să ardă
Mocnita jar fă pe tăiș de bardă.
Arbori tăcuți și ape-și poartă valul
Sub rădăcini, la Mînăstirea Dealul...

Din vechi vecii tot dau să se-ntîlnească
Un trup și-un cap sub glia românească.

Umblă prin țară veșnic cap de domn
Fără odihnă umblă, fără somn.
De-l întîlniți, pe furiș-l în cale,
Lăsați-i drumul simplu, fără jale.
El e vlăstar din nesfîrșirea spiței
Coborîtor din stîrpea Mioriței.
Nu-i mai e foame, nu-i mai e nici sete
Trei guri de rai unite-i sînt pecete.

Trei guri de rai unite-i sînt tărie
Și-i neodihna capului de domn
Trecînd prin țară lin și fără somn
Semn că-i de pază veșnic la moșie.

NICOLAE DRAGOȘ

În iunie, Patria

Cu dorul Muntelui pentru Mare,
te iubesc, Patrie !
Nu caut cuvinte alese între atîtea
triluri călătoare în cerul tău
ce mîngîie tîmpla
copilului blond în iunie,
cînd soarele umblă descult printre lanuri.
Bucuros aș face un plug
din aceste cuvinte ;
fericit aș însămînța în brazde
visele mele crescute în nopți pentru tine.
Am auzit pămîntul
cîntînd sub copite
și-am pătimit lîngă izvoarele tale
o altă sete
decît cea cuprinsă în cuvinte.
Prin văi răcoroase, tîrziu
am înțeles împăcarea ierbii
cu șuierul coasei,
drumul de sare al pîinii și-apoi
bucuria împărțită egal
pe masa părintească de palmele bătătorite
Cu dorul Muntelui pentru Mare,
c-un fel de flacără
dogoritoare în suflet te iubesc, Patrie !

IOAN EVU

„Să fie sănătoși și să-i văd la casele lor"

...În acea zi la Bocșa era mult soare... Mirosea a floare de primăvară strivită între degete de prunc... La grădinița numărul 3, pe undeva prin centru, care strînge visurile și gîndurile a 58 de copii din oraș, într-o clădire bătrînă cît veacul dar îngrijită și pusă la punct de mîini de gospodar tocmai se terminase o serbare. Cei mici au cîntat și au spus tot ceea ce au știut și au învățat de la părinții lor. Se lăsase cortina, precum într-o poveste, acoperind florile abia ghicite și visurile copiilor... Un băiat de cîțiva anișori, stîrb și puțin peltic, rămăsese ultimul. Se tot ținea de o femeie tînără, înaltă și blondă încercînd să-i explice mecanismul complicat al unei mașinuțe... Iosif, mergem imediat acasă se auzea, din cînd în cînd, replica tinerei (aveam să aflu că se numește Elvira Trifan și că este directoarea grădiniței) care, printre tot felul de explicații tehniciste, încerca să pună lucrurile la punct după reprezentație... Locuiește în drumul meu și de foarte multe ori îl duc eu acasă, spune Elvira Trifan. Nu m-a rugat nimeni, dar o fac cu foarte mare plăcere... Este cel mai mic fecior al familiei Pogîrneață. Al nouălea copil... Familia Pogîrneață nu locuiește departe de grădiniță cu numărul 3. Dar, trebuie trecută șoseaua principală. Iosif ne conduce mîndrindu-se că știe drumul, iar Elvira Trifan ne povestește despre cei 58 de copii care deschid zilnic ușa grădiniței... Casa familiei Pogîrneață, de pe strada Ion Vidu numărul 13, pare mai degrabă o mică cetate. Poarta înaltă ține loc și de gard, nu poți ghici ce este înăuntru, iar scîrțîitul ei pare mai degrabă un semnal al unei sonerii... „Violeta ! De ce n-ai luat gunoiul din grajd ? Casa nemăturată, musafiri așteaptă... Marcel, ai dat mîncare iepurilor ?..." Cea care ne întîmpină este o femeie trecută de prima tinerețe dar nu poți să-i ghicești vîrsta. Se tot scuză pentru deranj și își aranjează de cîteva ori broboada : o cochetărie feminină. Ne invită într-o cameră, rezervată musafirilor, decorată cu flori de plastic care nu s-au ofilit și doar praful strecurat printre petalele lor le arată vîrsta. Femeia pînă să ia loc la masă mai dă cîteva „porunci" copiilor după care se așază lîngă noi cu sfiala omului care își permite cu greu un moment de odihnă și de vorbă. Se miră cînd află motivul pentru care i-am bătut în poartă și chiar vrea de cîteva ori să-l trezească pe Nicu, bărbatul său, mecanic de locomotivă diesel, care lucrează la B.J.A.T.M. din oraș, și care a fost de serviciu toată noaptea. Nu o face și lasă acest lucru pentru mai tîrziu, cînd, la rugămințile noastre, va accepta „deșteptarea" pentru a face o fotografie cu toată familia.

.....Dacă nu erați cu directoarea Elvira Trifan, educatoarea lui Iosif, nu ați fi aflat mare lucru de la mine. Este pentru prima dată cînd un străin îmi bate în poartă și dorește să-mi afle viața. Prefer ca **tovarășa** să-mi pună întrebările... Să nu vă supărați... Da ! Mă cheamă Maria Pogîrneață. Am 45 de ani și sînt de fel din Bărbosu, o comună la vreo douăzeci de kilometri de Bocșa. Aveam un an cînd am rămas orfană. Venise războiul și l-a luat definitiv și pe tata. Mama s-a sacrificat pentru mine. M-a crescut și m-a dat și la școală. Nu s-a mai recăsătorit și am rămas singure. Acum mama stă cu noi. Este plecată la piață. O cheamă Ana Preda și are 62 de ani. Este bucuroasă că eu am putut să-i realizez visul acela de a avea mulți copii... Pe la 16 ani l-am cunoscut pe Nicu. Lucram, pe atunci, la o secție de lăzi, la o întreprindere forestieră. Ne-am cunoscut la niște serbări. Nicu era bucureștean, dar războiul l-a împins către Banat. Locuia cu ai lui la Bocșa Română. Ne-am luat mai tîrziu. Prin '65. Eu aveam 24 și el 23 de ani. Am făcut nunta la Bocșa. N-a venit multă lume, dar a fost o nuntă frumoasă. Și acum mai păstrez, în vitrină, un serviciu de cafea, din acelea pentru păpuși. Este tot ceea ce ne-a mai rămas de la nuntă. Tot ce vedeți, am făcut din munca noastră. Și casa, și mașina... Primii copii au fost doi gemeni, Eugen și Emanuel. Acum au douăzeci de ani. Au făcut profesionala. Sînt lăcătuși la uzină și, în ultimul an la seral. Directorul uzinei noastre, Victor Creangă, îi iubește și le-a creat toate condițiile ca să termine studiile. Sînt băieți buni și ascultători. De harnici să nu mai vorbim. De mici i-am învățat cu munca. Îmi amintesc, erau într-a șasea, pe răspunderea mea i-am angajat, pe perioada vacanței, la Firiz. La sortat de lăzi. Cu banii cîștigați și-au cumpărat haine pentru școală... Eugen are, din cîte am ghicit, o prietenă. Dar, încă, nu vorbește de însurătoare. Vrea să-și termine mai întîi armata... La un an s-a născut Marinela. Acum are 19 ani. Muncește la Timișoara. Și ea este în ultimul an la seral. Îi place muzica și ar dori să urmeze conservatorul. De fapt toți copiii sînt talentați la muzică... Marcelus are 16 ani și este elev într-a zecea. Este un bun gospodar, crește iepuri, și face și judo. Marcelus strîngea toate cadrele de bicicletă aruncate prin Bîrzava și ce credeți că făcea cu ele ? Confecționa din nou biciclete, pe care le vindea. Erau bune, ca alea noi și toată lumea era mulțumită. Se pricepe și la zidărie și este un bun electrician. Pînă și mașina asta veche a noastră tot el îi dă de capăt, iar cînd scapă în pădure taie, în jumătate de zi, o căruță de lemne. Astora mai mari n-am avut posibilități să le cumpăr jucării. Munca în gospodărie a fost joaca lor... Teofil are 15 ani și este într-a noua. Ionel are 13 și a trecut a șaptea ; Violela — cea de-a doua fată, care mă ajută prin gospodărie — a trecut în clasa a cincea și are unsprezece ani, Ovidiu are nouă și este într-a treia. Ovidiu este cel mai bun la matematică... Pe cel mai mic, cel mai alintat de toți frații, l-ați cunoscut. Este Iosif. Are șase ani. Este cel mai răsfățat. Eu pe copii nu prea i-am bătut. Mă știau de vorbă. Pe Ionel dacă îl luam de urechi era în stare să plîngă o zi întreagă. Au fost mai sensibili și de aceea nu i-am bătut. Dar vorba era vorbă... De sănătoși, mulțumesc tuturor, n-au avut niciodată nimic grav. Doar acele boli ale copilăriei pe care le faci oricum... Sînt sănătoși și mîncăcioși. Sînt zile cînd la noi se consumă și douăsprezece pîte!... Chiar dacă acum sînt mari și se învață unii pe alții tot eu îi controlez. Am avut greutăți cu Marcelus și cu Ionel. Erau stîngaci: N-a fost deloc ușor să-i dezvăț... Am făcut, ca să-mi fie și mie mai ușor, rezumate la istorie, la geografie și după ele îi ascult pe toți. De cele mai multe ori mă simțeam nu numai profesoară, ci directoare de școală unde toți elevii erau chiar copiii mei... Și asta-i cea mai mare mulțumire a mea că sînt harnici, sănătoși, cu drag de carte. Acum îmi doresc un singur lucru: să-i văd la casele lor, rostuiți în viață, cu mulți prunci la rîndul lor !"

SORIN POSTOLACHE

Extemporal de cultură generală

După cum veți vedea, cele șapte întrebări ale extemporalului nostru de cultură generală nu sînt, nici pe departe, întrebări dificile. Unele, prin simplitatea lor, pot stîrni chiar hazul. Am avut în vedere, însă, nu numai consemnarea răspunsurilor, ci și a unor atitudini, inclusiv a ticurilor verbale, în spatele cărora nu se află numai neștiința (a se vedea răspunsul privitor la valsul Valurile Dunării), cît mai ales refuzul de-a cunoaște. Cu alte cuvinte, extemporalul nostru s-a vrut a fi un dialog între toți cei peste 100 de interlocutori care au avut amabilitatea să accepte întrebările noastre. Nutrim convingerea că, exceptînd cîteva cazuri, atît interlocutorii noștri, cît și noi reporterii am avut cite ceva de învățat din acest dialog pe care vi-l propunem în cea mai autentică formă a desfășurării lui. Cît despre concluzii, dincolo de media generală 8 (opt) a extemporalului, notă întrutotul îmbucurătoare, am mai consemnat plăcerea și dorința oamenilor de a-și verifica, din cînd în cînd, cunoștințele, opiniile, opțiunile, ceea ce, altfel spus, s-ar putea numi bucuria comunicării verbale, joviale, prietenești. Aceasta a fost atmosfera pe care în general ne-am străduit să o întreținem și pe care, prin comentariile la răspunsuri, sperăm să o fi depășit, conferindu-i, totuși, extemporalului nota de sobrietate cuvenită.

Unde se află Columna lui Traian ?

O întrebare la care mai toți interlocutorii au răspuns nu numai foarte exact, dar ne-au oferit o sumedenie de amănunte și păreri pe care le-am consemnat ca atare. Astfel, Anghel P., tehnician constructor, 37 de ani, a precizat că, după opinia sa, s-ar părea că ne aflăm în fața primei pelicule de film din lume : „O peliculă de piatră, firește, dar secvențele ei redau, cu realism și cu multă trăire artistică, cele mai importante momente ale războiului dintre daci și romani. Fiecare secvență este un fel de fotografie cu care s-ar putea alcătui un excelent film de diapozitive". Vasile N., muncitor, 25 de ani, și-a adus aminte că badea Cârțan a bătut drumul pînă la Roma, pe jos, pentru a admira acest monument în care erau imortalizați strămoșii poporului român : „Îmbrăcat în haine foarte asemănătoare dacilor de pe Columnă, badea Cârțan i-a uimit pe italieni prin năstrușnica sa idee de a dormi o noapte la piciorul Columnei. Mă întreb dacă, la urma urmelor, a dormit de-adevăratelea, ceea ce este chiar posibil, întrucît era, desigur, obosit de-atita drum, sau, așa cum mi-ar plăcea mie să se fi întîmplat, a visat, cum se spune, cu ochii deschiși ?!" Nu puțini au fost interlocutorii care au înaintat propunerea ca într-unul din orașele țării, sau poate chiar la poalele Sarmizegetusei Regia, să fie ridicată o copie a monumentului de la Roma. Consemnăm sugestia și subscriem, în totalitate, ba chiar ne angajăm să și militäm pentru împlinirea ei. Au fost însă, așa cum ne și așteptam, și răspunsuri mai ciudate, ca să le zicem așa. Astfel, Andrei S., instalator, 32 de ani, îndrăgostit foarte mult de expresia „vedeți dumneavoastră, căci", a ținut morțiș să ne răspundă la absolut toate întrebările (cu o singură condiție, să-i dăm numele în revistă !), răspunsuri care ne-au uimit peste măsură : „Vedeți dumneavoastră, căci dacă este vorba de acel Traian care l-a învins pe Decebal, căci Decebal, supărat că nu-l poate învinge, s-a omorît, căci columna aceasta trebuie să se afle prin Ardeal, căci Decebal acolo își avea palatele și oștile lui neînvinse".

La ce temperatură fierbe apa ?

Cel mai hazliu răspuns avea să ni-l ofere, cine altcineva ?, același Andrei S., instalator : „Vedeți dumneavoastră, căci aici chiar mă pricep, căci sînt în meserie, nu-i așa ? Apa fierbe la 100 de grade. Dar să știți căci fierbe și la mai puțin, adică dă în clocot și pe la 70 de grade. S-a stabilit așa, 100 de grade, căci trebuia să fie o cifră rotundă". Spre plăcuta noastră surpriză, mulți tineri s-au arătat a fi, dar nu în totalitate, stăpîni pe problemă. „Dacă vreți, vă spunem temperatura de fierbere a apei chiar și-n grade Kelvin, nu numai Celsius, ceea ce ar corespunde, la 100 grade Celsius, cu 373 grade Kelvin. Să nu-mi cereți, însă, echivalența în grade Fahrenheit" (Valeriu S. clasa a IX-a). Un răspuns șugubăț : „Dacă ar fierbe la 45 de grade, chiar și-n frigider fiind, ar fi țuică de aia bună, de Ardeal, și nu apă care fierbe la 100 de grade" (Ion A., tipograf, 34 de ani). Un răspuns nu numai exact, ci și foarte documentat avea să ni-l ofere George A., student la... istorie : „Ajunsă la 100 de grade Celsius, apa se preschimbă în vapori, deci își schimbă starea de agregare. Acest fenomen este, după părerea mea, care sînt student la istorie, fascinant, mai ales dacă avem în vedere că, ajunsă la 0 grade, apa îngheață, deci din nou își schimbă starea de agregare. Cu alte cuvinte, apa este apă doar între aceste limite de temperatură. Sigur că da, ceea ce spun eu nu-i cine știe ce mare filozofie, dar credeți-mă că, dacă nu m-ați fi luat așa prin surprindere, nu m-aș fi gîndit niciodată la așa ceva". De-altfel întrebarea noastră n-avea să ridice cine știe ce probleme. Se pare că mai toată lumea știe la ce temperatură fierbe apa. Important era să vedem ce gîndește un om atunci cînd îi pui o întrebare atît de simplă. „Prin punctul de fierbere și prin punctul ei de solidificare, de înghet, avea să ne declare Tudor O., elev, clasa a XI-a, apa este, între lichide, un fel de etalon". Iată însă și un răspuns chiar foarte avizat : „În mod normal și într-o compoziție cît mai aproape de ideea de apă pură, apa fierbe la 100 de grade. Aceeași apă, însă, în funcție de altitudine, mai exact spus de presiune atmosferică, va avea un punct de fierbere schimbat. La o înălțime mai mare, punctul de fierbere scade". (Octavian S., elev, clasa a XII-a).

Cîte Crișuri sînt și cum se numesc ?

În chip firesc, toate persoanele cu care am stat de vorbă au auzit de aceste rîuri, toate le-au localizat cu destulă precizie în partea de vest a țării, deși cam puține și-au amintit cum se numesc ele și mai cu seamă cîte sînt. Mihaela C., laborantă, 36 de ani, foarte locvace și cu un elan demn de stimă în conversație, ne-a spus dintr-o suflare numele celor trei ape, adăugind de la sine încă una, ca să fie sigură că nu scapă nimic. „Păi, la să vedem, Crișul Repede, unu la mină, Crișul Negru, doi la mină, Crișul Alb, trei, și parcă mai e unul, cum îi zice, a, da, Chișineu Criș". N-a fost tocmai convinsă că ultimul este un oraș pe malul Crișului Alb și că denumirea vine tocmai de la apa care-l străbate. Ion P., tehnician, 42 de ani, ne-a dovedit în schimb că e un foarte bun cunoscător al geografiei, ceea ce poate să însemne fie că e un pasionat al excursiilor și drumețiilor, fie că se trage din zona Crișurilor, fie, de ce nu, că are o memorie prodigioasă care l-a ajutat să rețină multe detalii exacte din ceea ce-a învățat. Și de la el am aflat că sînt, de toate, trei Crișuri, cum e normal de altfel, că izvorăsc din Apuseni, că două dintre ele străbat orașele Oradea (Crișul Repede) și Chișineu Criș (Crișul Alb), că toate trei se unesc într-o albie comună la ieșirea din țară, după ce, în imediata apropiere a granitei, Crișul Alb și Crișul Negru se întîlnesc mai înainte într-un singur fir. Mai mulți subiecți au răspuns corect la această întrebare, chiar dacă nu toți au dat și amănunte, ceea ce înseamnă că în mare cele trei rîuri le sînt destul de cunoscute oamenilor, mai puțin poate Crișul Negru, pe care mulți nu și l-au reamintit, probabil fiindcă nu trece prin apropierea nici unei localități mai importante. Am întîlnit și interlocutori care, de teamă să nu pară neștiutori, nu s-au sfiit să boteze aceste ape după propria lor inspirație. Nina G., coafeză, 27 de ani, are următoarea părere : „Știu că sînt trei Crișuri care poartă nume de culori. Cred că e vorba de Crișul Albastru, Crișul Roșu și Crișul Negru. Acum, nu sînt chiar sigură că acestea sînt culorile, dar că e vorba de culori n-am nici o îndoială". În fine, amicul nostru Andrei S., instalatorul, e foarte ferm în răspuns : „Eu cred căci nu poate fi vorba decît de trei Crișuri, căci mi-a duc bine aminte, Crișul Repede, căci trece prin Oradea, Crișul Alb și încă unul care nu știu exact cum se numește, căci îmi scapă". Nimeni nu-i perfect !

Cui aparține versul „La noi sînt codri verzi de brad ?"

Căci cine ar fi putut răspunde mai entuziast la această întrebare dacă nu tot Andrei S., care e convins că versul aparține unui scriitor clasic : „După felul cum poetul vorbește atît de frumos despre bogățiile naturale, înclin să cred căci ar fi vorba de George Coșbuc, căci el a fost un scriitor foarte talentat. Vedeți dumneavoastră,

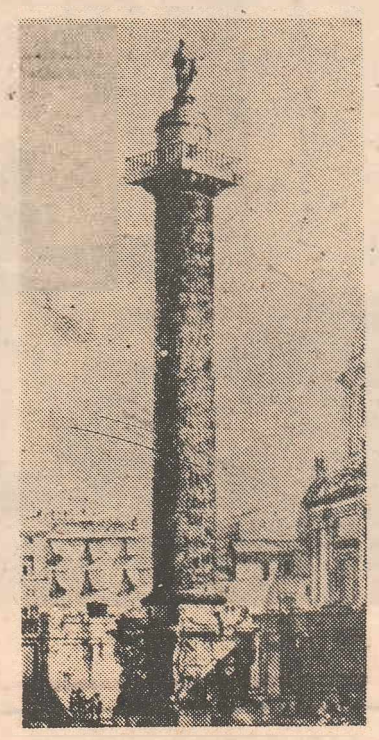

căci nu poate fi vorba de altcineva". Ei bine, autorul e totuși altul, o confirmă și Miron D., inginer, 28 de ani, care ne spune foarte exact că e vorba de Octavian Goga, iar versul face parte din poezia **La noi.** Ca să fie și mai convingător, Miron D. ne-a și recitat strofa în cauză. E adevărat că tot printre cei mai tineri am descoperit și o necunoaștere destul de stînjenitoare a lui Goga, scriitor pe care Mirela C., muncitoare, 26 de ani, și Vintilă S., fochist, 29 de ani, l-au confundat, nici mai mult, nici mai puțin decît cu Mirabela Dauer, interpreta acestui text pus pe muzică ! Nu puțini au fost și dintr-aceia care au indicat ca autor pe Eminescu, Alecsandri, Vlahuță, Nichita Stănescu, Marin Sorescu și... Bălcescu. Luați pe nepregătite și neștiind cu adevărat autorul, astfel de opinenți s-au mulțumit să dea orice nume, numai scriitor să fie.

Cine a compus valsul „Valurile Dunării" ?

Întrebarea de față am adresat-o în special tinerilor întîlniți în aceste superbe zile, de mai spre iunie, prin parcurile îmbrăcate în parfumul delicat și suav al teilor înfloriți. Tineri cu casetofoane, cu tranzistoare, cu chitare. I-a derutat, întrucîtva, cuvîntul vals. Nu că nu ar fi știut ce este un vals, ci faptul că noi credem că ar fi normal ca ei să știe ceva despre un vals, oricare ar fi acesta. Adică dacă ar fi fost vorba de muzică ușoară, mai treacă-meargă, adică am mai putea vorbi. Dar despre un vals ?! Pe cine să-l mai intereseze azi un vals ?! Tiberiu M., elev, clasa a XI-a : „Așa, ca melodie, valsul e frumos, nu zic nu, dar se dansează greu. Tot timpul trebuie să te învîrtești și să te ridici pe vîrfuri. Seamănă prea mult cu baletul. Dintre dansurile astea vechi, mie îmi place, dar nu cine știe cît, tangoul. Aaa, dacă ar fi vorba despre un cîntec de hard-rock, ar fi altceva. Vă pot spune toate clasamentele, toate topurile. Ce mai încoace-încolo, nu știu cine a compus valsul acela al cărui nume nici măcar nu l-am reținut". Într-un alt cerc de tineri, valsul a fost considerat un fel de romanță : „Eu, cînd aud romanțe de astea, cum e valsul **Valurile Dunării**, mă duc să mă culc" (Valeriu S., elev, clasa a IX-a). Ciudată, ca să nu zicem alarmantă, această opinie aproape unanimă a tinerilor, cărora nu le reproșăm decît vehemența cu care nici măcar n-au vrut să afle, pe loc, de la noi, cîte ceva despre celebritatea mondială a acestui cîntec compus de un român. Pînă și „amicul" nostru, instalatorul Andrei S., auzise sau citise că : „Vedeți dumneavoastră, căci am auzit, sau am citit eu ceva despre acest vals, căci ar fi foarte cunoscut în lume, dar exact-exact nu prea știu despre ce ar fi vorba, așa căci îmi pare chiar foarte rău că nu vă pot răspunde". Ne-am bucurat, totuși, cînd, adresîndu-ne unor oameni mai în vîrstă, între 40-50 de ani, aveam să notăm că autorul valsului se numește Ioan Ivanovici, că valsul a fost multă vreme considerat ca aparținîndu-i lui Johann Strauss, părintele valsului, într-atît de tulburătoare este linia sa melodică : „Între toate nemuritoarele valsuri ale lunii. **Valurile Dunării** se va afla tot timpul între primele 10, și acest lucru poate fi o adevărată mîndrie pentru orice iubitor al muzicii din țara noastră" (Anghel P., tehnician constructor, 37 de ani). „Îmi aduc aminte că am citit undeva, acum cîțiva ani, că în S.U.A., într-un concert dirijat chiar de-un nepot al lui Strauss, cînd a fost anunțat valsul **Valurile Dunării**, prezentatorul i-a atribuit valsul lui Johann Strauss. Spre marea surpriză a publicului, dirijorul a făcut cuvenita corectare și a precizat că valsul îi aparține românului Ioan Ivanovici. Mi se pare că a mai adăugat că, după opinia sa, nepot al lui Strauss fiind, Valsul românului Ioan Ivanovici este tot atît de frumos precum cele mai frumoase valsuri ale lui Johann Strauss și că, deci, confuzia nu este chiar nejustificată" (Viorel N., profesor de... matematică, 50 de ani). Ce păcat că printre tinerii chestionați prin romanticele parcuri ale Bucureștiului n-am întîlnit și un elev al profesorului Viorel N., matematician care, iată, își hrănește sufletul și cu frumusețile nepieritoare ale muzicii.

Care sînt cele trei piese ale lui Brâncuși, care alcătuiesc complexul de la Tîrgu-Jiu ?

Întrebarea se pare că n-a fost tocmai simplă, deși mulți au trecut prin capitala Gorjului și-au privit, cu siguranță, piesele brâncușiene, dar curiozitatea e cel mai adesea leneșă și puține lucruri pe care omul le vede le mai și ține minte. Iată, de pildă, Miruna F., vînzătoare, 42 de ani, își amintește ca acum c-a fost la Tîrgu-Jiu și că a stat la o masă de piatră, unde a mîncat. I s-a părut că e mai deosebită decît altele, dar ce este de fapt cu acea piesă nu s-a întrebat niciodată. Totuși, numeroși interlocutori au precizat că e vorba de **Coloana infinitului**, de **Masa tăcerii** și de **Poarta sărutului**, iar Ermil B., inginer zootehnist, 50 de ani, mare iubitor de artă, a ținut să adauge și cîte ceva din istoria complexului, care este cea mai impunătoare creație a lui Brâncuși : „Piatra din care au fost lucrate piesele a fost adusă de la Bampotoc, de lîngă Simeria, și-a fost transportată, pînă în gara din Simeria, în care trase de boi". Asemenea detalii suplimentare nu sînt cunoscute, așadar, numai de specialiști, ci și de cei care iubesc cu adevărat arta și care împing pasiunea dincolo de veleitate, în cunoaștere temeinică, mai cu seamă cînd e vorba de un mare artist. La fel de adevărat e că unele persoane au arătat o cunoaștere parțială a complexului și alături de **Poarta sărutului** au indicat și **Domnișoara Pogany** ori **Cumințenia pămîntului**, ca să nu vorbim de răspunsurile cu totul hazlii, abracadabrante, cum a fost cel al lui Nicolae N., șofer, 35 de ani : „Nu știu la ce vă referiți, dar, dacă ziceți că e vorba de un complex, cred că trebuie să fie o construcție turistică. Știu că la Tîrgu-Jiu s-a construit un hotel modern, cu restaurant, care arată foarte frumos. Brâncuși ? Nu e arhitectul care a făcut hotelul ?". Și, bineînțeles, din nou răspunsul impenitent al lui Andrei S., instalatorul, care n-a ocolit nici această întrebare : „Brâncuși a fost un mare artist, căci a făcut **Poarta sărutului** de la Tîrgu-Jiu. Vreau să zic căci e o mare operă de artă. Restul nu le cunosc, căci n-am fost în acel oraș, căci eu sînt legat, prin natura meseriei mele, mai mult de București, căci nu poți să fii tot timpul pe drumuri. Vedeți dumneavoastră, căci specializarea mea îmi ocupă foarte mult timp". Cine nu e în criză de timp în ziua de astăzi ?

Ce este și cum arată inorogul ?

Întrebarea aceasta n-a vrut să fie numaidecît un test de imaginație, deși e greu de așteptat o avalanșă a erudiției în marginea unui subiect mitologic. Pentru savoarea răspunsurilor, transcriem fără comentarii cîteva din opiniile interlocutorilor noștri, cu precizarea că în bună parte ei au aproximat răspunsul corect, fără să poată oferi însă detalii precise. „Inorogul este un fel de șarpe cu clopoței care trăiește în jungla Amazoanelor și este foarte periculos" (Maria L., tehnician, 37 de ani) ; „N-am auzit de așa ceva, dar numele acesta mă duce cu gîndul la un monument egiptean" (Ioan R., maistru, 40 de ani) ; „Inorog, inorog, păi inorogul este un animal fantastic, jumătate cal, jumătate taur" (Katia H., contabil, 31 de ani) ; „Știu că vorbește Cantemir despre acest animal, dar cum arată el de-adevăratelea, n-aș putea să vă spun" (Petru C., inginer constructor, 42 de ani) ; „E pește, dar nu se mănîncă" (Fulvia O., pontator, 34 de ani) ; „Sper să nu greșesc, dar cred că este o marcă de mașină" (Gelu D., electrician, 48 de ani) ; „N-am auzit în viața mea de așa ceva, cred că ați inventat dumneavoastră cuvîntul, ca să vă bateți joc de oameni, da' pe mine nu mă duceți. M-am prins iute că trebuie să fie la mijloc o șmecherie" (Nuțu T., zidar, 26 de ani) ; „Un animal zburător din perioada precambriană" (Emil F., metodist, 56 de ani). Imbatabilul Andrei S. e, de astă dată, suspicios : „Vedeți dumneavoastră, căci asta chiar n-o știu. Tare mi-e teamă căci mă puneți la încercare, căci nici măcar nu cunosc cuvîntul". Printre răspunsurile acestea comice ori pur și simplu naive, unele au fost însă de-a dreptul impresionante, precum cel al desenatorului tehnic Alexandru M., 39 de ani : „Inorogul este un animal fantastic, închipuit ca un cal cu un corn în frunte. În mitologia asiatică el este de culoare albă și reprezintă simbolul fecundității. La noi, Cantemir a folosit acest animal, ca alegorie, în **Istoria ieroglifică.** Inorogul mai este cunoscut și sub numele de unicorn ori, ca o variantă asemănătoare, licornă". Întrebarea aceasta s-a dovedit, așadar, a pretinde mai mult cunoștințe decît intuiție, nu mai pretențioase însă decît cele dobîndite în învățămîntul mediu. Pentru asemenea întrebări, singura soluție e de a răsfoi din cînd în cînd cîte o carte, cea mai la îndemînă fiind, desigur, fabuloasa **Istorie** cantemirească.

Vă puteți convinge singuri :

Cultura e ceea ce-ți rămîne după ce ai uitat ceea ce ai învățat

VICTOR NIȚĂ
RADU G. ȚEPOȘU

atelier literar

de G. Dumitrescu

Ioana Sârbu : Destule semne de bine, în mai toate paginile, chiar dacă siguranța deplină a expresiei încă nu se arată, chiar dacă un convenționalism livresc încă împovărează aripa și-i condiționează destul de strins evoluția, etc. Să vedem, în continuare.

Fl. Oancea : Frămîntările dv. sînt pozitive. Asemenea lecturi, care să vă pună pe gînduri, să vă stimuleze către țelurile majore, veți mai găsi, fără doar și poate, pe măsură ce lectura studioasă va intra între preocupările și obișnuințele dv. permanente și importante. Planurile și proiectele pe care ni le împărtășiți sînt, în acest sens, judicioase, iar modestia (uneori exagerată) cu care vă evaluați puterile și șansele reprezintă și ea o garanție de reușită. Vă dorim succes și așteptăm numai vești bune.

D. E. R. : „Oniroemă".

D. Dor : Nu sînt lucruri noi, în general. Aceleași litanii despletite, prelungi, în care apar ici-colo fulgurații metaforice, ecouri lirice. Textele par scrise „dintr-o dată", pe nerăsuflate, fără preocupări și scrupuluri artistice, fără pregătirea și experiența „tehnică" pe care le cere creația literară (și care se obțin, cu timpul, prin lectură, studiu sistematic, exercițiu). Cea mai bună (prin spontaneitate, vibrație emoțională, economie de cuvinte, etc.) ni s-a părut „Dorință", care e, însă, și ea, susceptibilă de ameliorări, în sensul meșteșugului literar. Cam atît, deocamdată (nu înainte de a vă mulțumi pentru bunele urări și pentru perspicacitatea subtilelor comentarii).

Eugen Boldor : Pentru a scrie poezie (Dv. vă și gîndiți să predați un volum la editură !...) e nevoie, înainte de orice, de talent (cu care te-ai născut sau nu !). E nevoie apoi de cunoașterea și stăpînirea perfectă a limbii române (inclusiv gramatică, ortografie, lexic, etc.). E nevoie de cultură, o cultură generală și una de specialitate, literară. Și așa mai departe. Noi v-am răspuns pînă acum, la repetatele și imperioasele scrisori, la rubrica de „încercări de nivel modest" (ce reprezintă, nu numai un refuz pe cît posibil blînd și politicos, dar mai ales o invitație pentru respectivii autori de a-și reconsidera cu mai multă exigență și spirit critic propriile scrieri și, eventual (ca în cazul dv.) propriile ifose și infatuări... Trebuie să vă spunem, deci, în mod special, dv., mai pe șleau pentru a vă scuti de pierdere de vreme și de iluzii fără rost, că textele pe care ni le tot trimiteți nu îndeplinesc nici una din condițiile enumerate mai sus, să poată fi numite poezii... (În paranteză fie spus, dincolo de poezie și de meseria pe care o practicați sau o veți practica, vă va fi toată viața de folos, pentru munca, obrazul și conștiința dv. să învățați să scrieți și să citiți măcar cam cît un absolvent de clase elementare !...)

D. Suhar, Nia Petcu, P. A. (nu e cazul), **Drăgan R. F., Vali Drăgan, G. Belinoș, S. Călugărița, B. Titov, Arip, G. Colciu, Cr. Tilică, C. 7.,| Ec. Vrană, Em. Ticușan, A. Cozmuța, Gh. Bălan, Gb. Costea, Val. Mazga, Eug. Pașcanu, N. Cupșan, A. Ploscaru, Ir. Florescu, A. Gb. Bădulescu, A. As., R. Beltechi, I. Camerun, T. Frățeanu, T. C. Cristior, Nic. Nidelcu, M. Cărămidaru, L. T. Andra, L.-Șt. Mureșanu, L. D. Taruni, G. Alexandria, Olaf, D.-C. Păcurar, M. D-trescu** (Pitești), **John Martiru, Paula L., P. Scripcaru, E. Cărare, Adr. Cer, A. Asimov, Teiuț, Florian Vișoiu, M. A. Otescu, Cr. Oltean, Libera, M. Homescu, A. M. Rodonis, Val. Filip, G. I. France, I. F. Adrian, Luminița, Stradivari, G. Morariu, Șerban Crăete, Nic. Stancu :** încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

IMPLORARE

Cătușele dragostei
sînt de aur
vorbiți vă rog în șoaptă
despre caratele lor
(să nu se trezească
mugurul nestatorniciei)
lăsați vă rog pleoapele lumii
să dea cu trandafiri în gene
lăsați trupul ierbii
să se înfierbînte
sub tălpile îndrăgostiților
lăsați visul pruncului
să lumineze frumos aripa cîntului
ca oasele părinților
carnea pămîntului...

EMIL ACHELĂRIȚEI

NAPOLEON

„Ostași !
De la înălțimea acestor piramide..."
spuse trist Napoleon
gîndindu-se la gîtul de lebădă
al Josephinei, la cismele lui
dezlipite
și la impostorul de sub frunte
care-i șoptea finalul discursului.
„Soldați !"
continuă el, în timp ce trupele
mărșăluiau prin deșertul istoriei...
Abia tîrziu observă împăratul
că rămăsese singur
pe o insulă
înconjurată de ovații

LUCIAN CODRIN MĂNĂILESCU

LASĂ CUVÎNTUL

Lasă cuvîntul
să se odihnească,
rănile să-și lingă,
dă-i un pumn de tăcere
să-și astîmpere foamea
să se aciuie în tainic culcuș
în labirintul urechii
lasă-l să doarmă
și iute
privește-l doar cu coada ochiului,
păzește-l
și nu-l tulbura...

IULIA REBEGEA

AMNEZIE

Ochiul meu jupoaic obiectele pe care le privește
de culoare contur sens miracol
nu lasă în ele decît un fel de zaț negru și greu
mirosind a timp trecut și nedumerit pe care-l arunc
atunci cînd vreau să-mi înalț privirile spre cer
ochiul meu hamletizează tandru printre obiecte
în timp ce mîna mea tremurînd pe foaia de hîrtie
uită deodată ce trebuie
să mai scrie.

IULIAN BOLDEA

PRELUDIU CU FUGA

Praf de singurătate
se așază pe lume
și tristețea
ia forma sufletelor
în care se scurge.
E tîrziu
și tu n-ai să mai poți rosti
ultima silabă
lumina-mi îngheață în privire
dilatîndu-mi pupila
și căzut în genunchi
bat
încă mai bat
cu pumnii însingerați
în pieptul
acestui semn
de întrebare.

MIRCEA ȚĂLAN

FĂGĂDUIALĂ

Mă voi îndepărta de tot ce mi-este fire,
De voce și sălaș, de nume și-rudire.
Îmi voi purta în timple și-n palme-un singur drum,
Cum floarea-i istovită de propriul parfum.
De doliu și de nea la fel acum mă scutur.
Nepăsătoare-n vînt pe veci n-am să mai flutur.
Nici n-am să mai privesc spre humă și azur
Cu ochiul trist al celui care-i zăcaș sau fur.
Voi rupe-orice zălog și orice legămînt
Și voi renaște ceea ce-am fost cîndva : cuvînt.

DIANA BARBU

GEORGE MACOVESCU:

(Urmare din pag. 9)

prietenia vreme de patru decenii. Acum doi ani, am scris despre Gheorghe Dinu :

„A fost un om. / Un om care a iubit oamenii. / și viața și poezia. / Iar, pentru că a crezut în viață, / în oameni și în poezie, / a ars pe cele mai înalte ruguri / pe rugurile adevărului și ale frumusetii. / A fost poet". Am scris acestea despre prietenul meu de o viață și le voi repeta pînă cînd eu însumi nu voi mai fi.

— Sînteți de acord să ne abatem puțin și înspre alte domenii ale activității dumneavoastră ?

— De vreme ce am acceptat dialogul, sînt obligat să fiu de acord.

— Ați fost multă vreme și diplomat. Îmi închipui că diplomația nu este fără legătură cu gazetăria. Ați simțit acest lucru ?

— Activitatea diplomatică solicită o bună informare. La fel, gazetăria. Un vechi adagio spune că un om informat valorează cît doi. Asemenea gazetarului, un diplomat temeinic informat valorează mai mult decît doi oameni. Și într-un domeniu și în celălalt, informația superficială duce, în mod sigur, la greșeli grave, la aprecieri eronate ale unor evenimente sau situații. Desigur, erorile din domeniul diplomației au consecințe mult mai periculoase, pentru că ele se repercutează asupra situației unui stat, a unui popor. Nici erorile din domeniul gazetăriei nu trebuie subestimate, unele dintre ele putînd cauza tulburări pe planul politicii interne sau externe.

Ca și ziaristul, un diplomat trebuie să știe să scrie. Stilul documentelor diplomatice are caracteristicile lui. Nu este literar, nu presupune imagini și metafore, dar cere precizie deosebită, o cunoaștere profundă a limbii, subtilitate în folosirea cuvîntului, în descoperirea expresivității termenilor. Redactarea unui tratat, a unei declarații, a unui comunicat, a unui raport, a unei telegrame solicită, pe lîngă efortul intelectual, unul de ordin redactional care nu este cîtuși de puțin ușor. Deci, este nevoie de un oarecare talent care, dacă nu este literar, are totuși unele trăsături specifice. Am citit multe rapoarte ale diplomatului Lucian Blaga. (Cîndva, a fost consilier de presă la Praga, Varsovia și Berna și apoi ministru plenipotențiar la Lisabona.). În ele nu l-am găsit pe poetul Blaga, însă am citit relatările unui diplomat care stăpînea știința scrisului. Pentru că există o artă, o știință a scrisului. Stilurile diferă de la domeniu la domeniu, dar o știință a scrisului corect există și ea trebuie însușită și respectată de oricine ține un condei în mînă. Istoria limbii române vorbite și scrise astăzi, la sfîrșitul veacului al douăzecilea, se va căuta mai tîrziu, de către urmașii noștri, în literatură, în presă, în arhivele radioului și ale televiziunii, ale casei de discuri, în arhivele ministerelor și consiliilor populare, dar și în arhivele diplomației românești. Deci, mare atenție la ceea ce lăsăm în urma noastră.

— Ca diplomat, ați avut vreun model ?

— Nu. Am învățat din scrisul celor care au fost în trecut, am învățat observîndu-i pe cei ce i-am văzut și i-am cunoscut, am învățat din gîndirea și practica multor diplomați, din succesele și din greșelile lor, dar un model nu mi-am fixat. Diplomația este o artă a imponderabilului și, ca în orice artă de acest gen, nu poți avea modele. Exemple, da. Modele, nu. Exemplele se urmează. Modelele se copiază.

— Iertați-mă că vă-ntreb, diplomația încape și în literatură? Dar în viața literară ?

— Dacă nu acordzi noțiunii de diplomație un sens pejorativ — un sens care include minciuna, înșelătoria, duplicitatea, lipsa de moralitate — atunci răspund că în orice domeniu în care există relații active între oameni, diplomația înțeleasă în sensul bun al cuvîntului își are locul, este necesară.

— De unde vin cele mai mari bucurii ale dumneavoastră : din activitatea literară din cariera universitară, ori din cea diplomatică ?

— Mari bucurii ?! Nu m-am gîndit niciodată să-mi cataloghez bucuriile, să le măsor, să le trăiesc. Nu am avut timp. Viața este cea mai mare bucurie. Natura ți-o dă o singură dată și ea trebuie trăită în lumină și nu în încruntare.

— Dacă v-aș propune să răsfoiți acum agenda vieții, în care din activitățile desfășurate v-ați regăsi cel mai fidel ?

— În toate mă văd la fel, cu aceleași calități și aceleași defecte, cu aceleași realizări și aceleași lipsuri, cu aceleași bucurii și aceleași regrete. Peste tot, am fost eu însumi, așa cum m-a creat natura, cum m-am format eu, cum m-a modelat societatea, cum sînt eu, cu plusuri și minusuri. Am fost eu însumi, fidel mie însumi. De aceea, bilanțul vieții mele îmi aparține în întregime. Capitolele lui sînt și vor fi judecate de alții. E firesc. Eu port responsabilitatea pentru existența lui.

— De ce credeți că trebuie să luptăm pentru demnitatea omului ?

— Răspunsul este simplu : pentru ca omul să poată îndeplini una din funcțiile esențiale ale ființei umane, să demonstreze concret una din caracteristicile existenței sale, să dovedească totala sa diferențiere de restul regnului animal. Numai omul are simțul demnității, simț care se poate pierde sau îi este luat. Dar, vai de acel om care nu are demnitate ! Vai de acea societate în care demnitatea omului este desconsiderată și terfelită ! În numele demnității umane s-au ridicat comuniștii, pentru demnitatea umană luptă comuniștii. O nouă orînduire socială, diferită de cea veche, nu poate fi sprijinită decît pe demnitatea și frumusețea morală a omului.

Cu gîndul la Eminescu

(Urmare din pag. 9)

să. Nu întîmplător printre volumele rămase din biblioteca sa personală, puține la număr, păstrate la Biblioteca Centrală Universitară din București, cea mai mare parte sînt cărți de istorie, de fizică, de chimie, de matematică, de geografie, de drept.

Se știe că printre fizicienii pe care poetul i-a studiat cu un mare interes se numără savantul irlandez John Tyndall, un tratat fundamental al acestuia figurînd în donația de cărți eminesciene a lui Titu Maiorescu. Și iată cum exprimă Eminescu, într-o splendidă metaforă poetică, descoperirea de bază a acestuia — „efectul Tyndall" —, adică fenomenul de împrăștiere a luminii în medii micro-eterogene disperse — metaforă deopotrivă științifică și omenească : **„Precum pulberea se joacă în imperiul unei raze, / Mii de fire viorie ce cu raza încetează, / Astfel într-a veciniciei noapte pururea adîncă, / Avem clipa, avem raza, care tot mai ține încă".** Sau rămînînd tot la domeniul fizicii, iată că într-o vreme cînd structura atomului și forțele care acționează în interiorul său nu erau cunoscute (primul model atomic, denumit „cozonac cu stafide", a fost elaborat de J. J. Thomson în 1898), poetul întrevedea o altă sursă energetică decît sursele convenționale (cărbune, petrol, căderi de apă etc.), scriind prevestitor : **„Forța e latentă în materie și el [omul] o poate libera (dezlega) prin distrugerea altor puteri care o țin în repaos. El o poate efectua aceasta dînd direcție unei puteri neatîrnate ce repaosa în magazinul naturii".** (ms. 2 264, f. 340).

Se uită prea adesea de năzuința arzătoare exprimată de versurile poetului : **„Unde vei găsi cuvîntul / Ce exprimă adevărul ?"** Se uită că pentru el, alături de strădania de a făuri frumosul, străjuia preocuparea statornică de a cunoaște, de a căuta adevărul. În **Amintirile** sale, Ion Slavici istorisește : **„Stăpînit de o neastîmpărată sete de știință, el studia mereu și nu era ramură de știință omenească pe care nu ținea s-o aprofundeze. Mereu se simțea încă om neisprăvit, mereu își dădea silința de a se desăvîrși sufletește".** Într-adevăr, la întrebarea **ce științe** și ce **probleme științifice** îl interesau pe poetul-gînditor — nu se poate da decît un singur răspuns : **toate.** Îl preocupau și matematica și fizica, și mecanica și spectroscopia, și anatomia și chimia, și astronomia și meteorologia și palentologia, și botanica și zoologia și zootehnia, și sociologia și psihologia și statistica. Îl pasionau magnetismul și electricitatea, evoluția astrilor și sistemelor planetare, principiul al doilea al termodinamicii și principiul entropiei, echivalentul mecanic al căldurii (de fapt caloriei), teoria cinetică a gazelor, transformarea unor forme de energie una într-alta, comportarea substanțelor la zero absolut, mecanismul fotosintezei, relația plantă-animal, implicațiile psihice ale cercetărilor de craniologie, esența geniului și genialității etc. Iată de ce în **marea majoritate** a caietelor manuscrise eminesciene — acest **„vis încremenit"** cum atît de frumos le numește tot C. Noica — se găsesc însemnări științifice, în „caietele fiziografice" (2 267 și 2 270) fiind chiar predominante.

Și dacă iubește știința, așa cum iubește și arta, nu o face numai cu gîndul la sine. Iată de ce în „Timpul" din 31 mai 1880 notează : **„După produsele sale științifice și literare se cîntărește valoarea unui popor pe pămînt".** Pe el însuși se consideră a fi doar solia chemată să împărtășească mesajul ce-i fusese împărtășit, cînd consemna un gînd, propriu sau transcris de undeva, într-o grafie abia descifrabilă, dar cît de adevărată : **„Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor, cum soarele soarbe un nour de aur din marea de amar"** (ms. 2 254, f. 18 v.).

LA OPERA ROMÂNĂ

● **Povestirile lui Hoffmann** de Jacques Offenbach, în distribuție cu : Eleonora Enăchescu, Elvira Cîrje, Liliana Ciobanu, Adriana Alexandru, Lucia Cicoară, Ionel Voineag, Dan Zancu, Cristian Mihăilescu, Corneliu Fânățeanu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Nicolae Bratu, Ștefan Teodorescu, Mariana Stoica, Lucia Tibuleac, Eleonora Enăchescu, Dirijor : Cornel Trăilescu.

● **Tannhäuser** de Richard Wagner, simbătă 14 iunie, ora 18. În distribuție : Pompei Hărășteanu, Anatol Covali, Emil Iurașcu, Gabriel Năstase (debut în rolul Walter), Dan Zancu, Nicolae Bratu, Ștefan Teodorescu, Mariana Stoica, Lucia Tibuleac, Eleonora Enăchescu, Dirijor : Cornel Trăilescu.

● **Ernani** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Constantin Ene (debut în rolul titular), Vasile Martinoiu, Pompei Hărășteanu, Sanda Șandru (debut în Elvira), Veronica Gârbu, Nicolae Andreescu, Ion Grigorescu. Dirijor Carol Litvin. Duminică 15 iunie, ora 18.

● Luni 16 iunie, ora 18, audiția comentată **Maria Callas (I)**, din ciclul „Nume celebre ale artei lirice". Comentator : Costin Popa.

● Marți 17 iunie, ora 18, **Faust** de Charles Gounod, cu : Steliniță Lascu, Dan Zancu, Lucian Marinescu, Ștefan Teodorescu, Elvira Cîrje, Marina Mirea, Lucia Cicoară. Dirijor : Lucian Anca.

● **Cocoșatul de la Notre-Dame** (Esmeralda) de C. Pugni, R. Glier și S. Vasilenko, miercuri 18 iunie, ora 18. În distribuție : Alexa Mezincescu, Adrian Gheorghiu, Mihai Tugearu, Ștefan Bănică, Anne Marie Vretos, Eugenia Cotovelea, Mihai Fotescu, Lucia Ciubotaru, Beatrice Enea, Leda Popescu, Camelia Taga, Gheorghe Angheluș, Viorel Berinde, Gabriel Opincaru, Adrian Caracas, Toma Samoilă, Paul Dumitrescu. Dirijor : Lucian Anca.

● Joi 19 iunie, ora 18. **Răpirea din serai** de W.A. Mozart cu : Florin Diaconescu, Steliniță Lascu, Pompei Hărășteanu, Marina Mirea, Daniela Vlădescu (debut în Blonda), Adrian Ștefănescu. Dirijor : Lucian Anca.

„Fără dragoste nu e nimic, iar știință cu atît mai puțin"

Profesor doctor Mihai Constantineanu ; n. 11 octombrie (25 noiembrie) 1894, comuna Nicșeni (fostă Costești), județul Botoșani ; socotit unul dintre fondatorii entomologiei moderne ; fost profesor la Institutul Agronomic „Ion Ionescu de la Brad" și la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași ; autor de cărți, tratate, cursuri (primul curs complet de nevertebrate) ; laureat al Premiului „Emil Racoviță" al Academiei R.S.R. ; membru al mai multor societăți de entomologie din Europa ; profesor emerit ; distins cu ordine și medalii, între care Ordinul Muncii clasa a II-a, Meritul Științific clasa a II-a.

— Deranjez ?

— Se poate un pic mai tare ?

— Am întrebat dacă deranjez.

— Aș minti dacă aș zice că nu, pentru că, de regulă, nu mă urnesc de pe scaunul ăsta pînă la 9. Atunci mănînc ceva în fugă și mă culc. Or, acum nu e nici 7, încă n-a amurgit.

— Vă rog să mă scuzați, n-am știut.

— Nu te îngrijora, de ce să spui că ai bătut drumul de la București pînă la Iași ca să găsești un ciufut ! Dă-i bătaie, arată-mi întrebările !

— N-am pregătit nimic, am venit doar să vă cunosc și să discutăm.

— Despre ce ?

— Despre dumneavoastră, despre opera dumneavoastră.

— Știi că-mi placi ?! Ar trebui să mă supăr că mă scoți din ritm, dar matale ești încă tînăr și tinereții i se iartă multe. Despre mine, fie, se poate, dar despre opera mea, e timpuriu. Ea nu e încă împlinită.

— Dacă eu am trecut de 40 de ani, înseamnă că lucrați la această operă dinainte ca eu să mă fi născut și, cu toate astea, pretindeți că n-ați încheiat-o ?!

— Greșești : lucrez mai de demult. Dacă la 1 aprilie 1921, pe cînd eram încă student, profesorul Ion Borcea m-a numit asistent suplinitor la laboratorul de zoologie, știi ani se cheamă că s-au scurs ?

— Peste 65.

— Păi vezi ?!

— V-a atras zoologia de la început ?

— M-a atras botanica, numai că profesorul Popovici avea o fată și a incurajat-o pe ea, nu pe mine. M-a remarcat însă Borcea, întemeietorul entomologiei noastre moderne, și m-a trimis în străinătate, în Germania, în Austria, în Franța, încredințîndu-mi spre cercetare ichneumonidele, cu care mă lupt și azi.

— Mulți susțin că dumneavoastră ați fi întemeietorul la noi a acestei ramuri a zoologiei care se ocupă de studiul insectelor. Exagerează ei ?

— Cel mai mare, cel dintîi etc., etc., astea sînt deșărtăciuni. Maestrul meu a fost un titan, iar eu m-am străduit pe cît am putut, să-i continui opera. Azi, munca științifică e în echipă. Pe atunci, nu era așa, fiecare lucra singur și își purta crucea. În privința ichneumonidelor, nu neg, am făcut cîte ceva, dar dacă sînt cel mai mare sau cel mai mic, asta s-o spună alții și s-o decidă posteritatea. Trăim prea puțin ca să ne putem aventura să dăm verdicte, mai ales în știință. Trebuie să fim precauți în tot ce afirmăm.

— Acceptați că ați fost, că sînteți un deschizător de drumuri ?

— Asta da, pentru că mai mult de o sută din lucrările mele privitoare la ichneumonide au deschis o cale sau alta. Au formulat adevăruri sau le-au reformulat. Chiar și teza cu care mi-am trecut doctoratul, în 1929, cînd am absolvit și Universitatea „Friedrich Wilhelm" din Berlin, a adus ceva nou. Apoi am continuat, identificînd și determinînd 53 de subfamilii. „Propunere pentru o nouă împărțire a ichneumonidelor în subfamilii", publicată în 1961 în R.F.G., la „Beiträge zur Entomofogie", a suscitat discuții aprinse.

— De ce ?

— Pentru că mulți credeau că sînt mai puține subfamilii. S-au repezit atunci să-mi solicite și alte lucrări. Cînd a primit primul fascicul din „Fauna", care număra 1 235 de pagini, Henry Townes de la American Enthomological Institute in Ann Arbor, Michigan, mi-a scris o scrisoare foarte frumoasă.

— Nu mi-o arătați și mie ?

— Trebuie să fie pe undeva, pe aici. Iat-o.

— Deci : „Ati realizat un studiu extrem de pretios asupra cunoașterii faunei din răsăritul Europei".

— Ce citești dumneata acolo ?! Asta e scrisoarea profesorului Gonzalo Cebalos din Madrid, trimisă după apariția celui de al doilea fascicul, realizat împreună cu conferentiarul Constantin Pisică. Corespondența cu Townes e în cealaltă mapă. Lasă-mă să-ți traduc : „Lucrarea dumneavoastră asupra monografiei ichneumonidelor este o realizare splendidă, care va servi ca model mult timp". Și mai departe : „Aveți o operă magnifică". Știi dumneata cine e Townes ?

— Stăpîniți engleza ?

— Vreo 7 limbi, între care greaca: latina și așa mai departe. Le-am buchisit singur ca să pot afla, ca să pot citi. Nu pretind că le vorbesc, dar mă servesc de ele.

— Sînt atîtea cărți aici, tovarășe profesor, atîtea, astea ce sînt ?, atîtea insectare și totuși găsiți imediat orice hîrtie ! Cum de nu le pierdeți șirul ?

— După ce-am ieșit la pensie, în 1964, rămînînd cu doctoranzii, m-am retras și mai tare aici, unde nu pătrunde nimeni. Nici măcar dumneaei, să steargă praful ! Camera asta e, să nu rizi, ca o rezervație.

— Dumneaei e soția dumneavoastră ?

— Da, Lavinia. În 1983 am sărbătorit nunta de aur, 50 de ani de mariaj.

— Trebuie să fi îndurat multe cu dumneavoastră !

— De ce crezi asta ?

— Dacă n-ati făcut altceva toată viața decît să stringeți, cum le zice ?, ichneumonide și-apoi să vă claustrați aici să le studiați ?!

— Poate că ai dreptate, n-am fost un sot ușor de suportat. Dar am fost sincer, avertizînd-o înainte de căsătorie la ce se înhamă. A renuntat să profeseze, deși a terminat geografia, ocupîndu-se de educația copiilor și de mine, de aceea o și consider coautoare a tuturor lucrărilor mele. N-am scos-o în lume, e drept, m-am ferit de restaurante și de petreceri, dar am scos-o, în schimb, în natură. M-a însoțit adesea, pînă să apară copiii, în expedițiile mele, adevărate academii itinerante. Căci nu umblam singur, ci cu 20—30 de studenți, cu care discutam, cărora le explicam.

— Am glumit cînd...

— În profesie, eu n-am glumit niciodată, așa să știi dumneata. Știință cu jumătăți de măsură nu se poate. Ei i te dăruiești nu cu ziua, nu cu anul, ci cu viața. Uneori nici atît nu-ți ajunge. Priveste la mine : merg pe 92 de ani și capătul drumului nu se vede !

— Unde e acest capăt, tovarășe profesor ?

— Nu știu. Totul e o muncă de Sisif.

— Dacă nici dumneavoastră nu știți, cine să știe ? !

— Mi-ar mai trebui vreo 50 de ani, dar cine mi-i dă ?! E rațiunea pentru care, și azi, apăs cu piciorul pe accelerator, zorindu-l pe Marin Voicu, cu care colaborez la redactarea fasciculului 4 din „Fauna". Timpul e cel mai mare dușman al omului de știință cu pretenții. Trebuie folosit cît mai bine, trebuie stors. În ceea ce mă privește, deși sînt convins că nu voi putea duce totul pînă la sfîrșit, îmi păstrez optimismul. Atît la Agronomie, cît și la Universitate, am crescut elevi și sper ca ei, fostii mei studenți sau doctoranzi, să meargă mai departe. Constantin Pisică, Gheorghe Mustață, Victor Ciochia, Marin Voicu, Fabrizius Klaus, Raul, fiul meu, ceilalți, sînt băieți excelenți, dar parcă tot i-aș vrea mai activi !

— Adică ?

— Aș vrea să pună mai mult suflet.

— Ce calități îi sînt necesare unui cercetător pentru a urca pînă pe culmi ?

— Să aibă dragoste pentru știință. Fără dragoste nu e nimic, iar știință cu atît mai puțin. Să muncească, dar nu după orar, 8 ore și traista-n băț, ci să se sacrifice. Ei și, obligatoriu, cei din preajmă. Mă întorc la soția mea și zic : mare noroc am avut cu ea. De zeci de ori, dacă nu de sute de ori, m-am pomenit cu Lavinia la laborator, spunîndu-mi cu blîndețe „hai, Mihai, că a bătut de 10 și, înainte să se culce, vor și copiii să te vadă !" Răspunsul era mereu același, „gata, mamă, gata", dar mai zăboveam un ceas, două pînă încheiam ! Și mai e ceva : cercetarea presupune o sănătate de fier. Să nu bei, să nu fumezi, să te îngrijești.

— N-ați fumat niciodată ?

— Doamne păzește ! Nici măcar, copil fiind, mătase de păpuși. Dac-aș fi fumat, aș fi apucat să scriu peste 5 000 de pagini numai despre ichneumonide ?

— Dar de băut ?

— Apă. Apă dulce de izvoare, o beau cerbi...

— ...Și căprioare și nici capul nu te doare, așa-i ? Apropo : ce vă supără ?

— Faptul că unii irosesc timpul, adică se irosesc pe ei. Cînd vremea trece degeaba, e cel mai mare necaz.

— Eu mă gîndeam la sănătatea dumneavoastră.

— Ce-i cu ea ?

— Nu vă doare nimic ?

— Ce să mă doară ?! Fac zilnic gimnastică și, vară, iarnă, iau o baie rece dimineața. De vreo 30 de ani, nu mănînc carne, decît cel mult pui, la nevoie și fără plăcere. Fructe, multe fructe și, la prînz, totul fiert, fasole, cartofi, mazăre, de-astea. Înțelegi dumneata, omul n-are dinți de cîine, să fie carnivor, dinții lui sînt firavi, pentru o supă, pentru un măr.

— Chiar așa, ce caută mărul acela galben rătăcit pe biroul dumneavoastră de lucru ? Cărți, cărți și iar cărți, iar în mijloc, ca nuca în perete, un măr scofîlcit !

— Hm, e o tehnică a mea.

— ?!

— Mă rog, poți s-o numești și altfel. Am observat că, ținînd ceva galben în fața ochilor, o floare de sîminoc, o gutuie, un măr, am vederea mai aparată.

— Purtați ochelari ?

— Am unii, pentru citit, dar îi folosesc tot mai rar. De la o vreme, vederea mi s-a mai eliberat. Îmbătrînesc întinerind, ce zici ?

— O fi, dar și în singurătate.

— Numai în aparență. Mă vizitează copiii, între care Raul e și el doctor în biologie, mai vine Iolanda, mai vine Grația, dar îi mai opresc eu. Mă țin din lucru.

— Cînd ați împlinit 80 de ani și, mai tîrziu, 90, foștii elevi v-au sărbătorit, veritabile sesiuni științifice organizate ad-hoc terminîndu-se, după datină, la restaurant. Aici vă contraziceți, susținînd că ați evitat locurile publice.

— Am participat, dar numai pentru plăcerea lor. Ei, ei, pe toate vrei să le afli !

— Doar de-aia am venit pînă la Iași !

— Am fost pentru ei, dar m-am prezentat cu pilaful meu, gătit de Lavinia. Am refuzat pînă și sifonul, care nu e natural. Tot ce nu e natural strică. Asta n-a înțeles, din păcate, fostul meu prieten și coleg Petre Suster, și el asistent suplinitor la Borcea și, după aceea, conferențiar. Minte strălucită, s-a ocupat de diptere cu mari realizări. Petre mînca pe rupte, 5 ouă odată, zicînd că pentru a fi profesor trebuie să arăți impozant. S-a prăpădit devreme, împovărat de propria-i greutate, lăsînd un gol imens. În 15 mai, Șuster ar fi împlinit 90 de ani, dar el, sărăcul, are mai mult de 30 de cînd s-a dus !

— Cît cîntăriți ?

— Aveam 67 de kilograme și 1,67 înălțime. Acum, cu vîrsta, oi mai fi dat înapoi. Nu m-am mai cîntărit de mult.

— De cînd ?

— De la militărie, din 1917, cînd am primit și ultima injecție. Ele nu sînt bune, atacă organismul. Eu, cînd nu sînt în apele mele, umblu descult prin curte, pe iarbă, pe pietre. Îmi revin îndată și mă pot apuca de lucru. Biata mama, cînd eram copil și mă îmbolnăveam, mă ducea la Costești, la popă, să-mi citească. Așa era pe atunci. Cînd îmi trecea, zicea că datorită citaniei, dar nu era adevărat. Mersul descult făcea să se scurgă răul în pămînt.

— De ce nu vă ducea la doctor ?

— Eram oameni săraci, 10 guri la masă. Dealtfel, ca să mă întrețin la școală, am fost și pedagog, o vreme, la Liceul Internat din Iași. Dar asta s-a petrecut demult.

— Vi se pare că aveți multi ani ?

— Cît de mulți, anii tot puțini sînt. N-ajung.

— Mi-ați rămas dator cu o lămurire. Cine a fost sau cine e Townes ?

— Un renumit entomolog, unul dintre cei mai mari colecționari de ichneumonide din lume. Purtăm corespondență de vreo 3 decenii, dar nu ne-am cunoscut. Raul însă, trimis cu serviciul în America, a avut prilejul să-i vadă colecția și să se minuneze : 793 000 de exemplare !

— Cîte ?!

— Multe, nu ? Un tezaur științific inestimabil. Eu am adunat vreo 50 de ani, dar tot n-am strîns atîtea ! N-am fost nici egoist, nici invidios, dar cînd mă gîndesc la colecția lui Townes, sau la aceea a lui Otto Schmiedeknecht, poate cea mai redutabilă din Europa, parcă mă ia cu frig. Mă necăjesc că ei au putut și eu nu.

— Dumneavoastră cîte ichneumonide aveți ?

— Cea mai mare colecție din această parte a continentului. Ca să le număr însă, ar trebui să mă opresc din treabă și nu-mi pot permite un asemenea lux. Pentru mine, timpul nu prea mai are răbdare. Mă gonește cu nuiaua de la spate.

— Cui va rămîne această zestre fabuloasă ?

— O voi dona Universității „Alexandru Ioan Cuza" din Iași, adică țării. Am iubit și iubesc țara, pe care am străbătut-o de-a lungul și de-a latul, cu pasul și cu fileul entomologic. Nu cred că există alta mai frumoasă pe lume, iar azi e mai frumoasă ca oricînd. Pentru că se construiește mult și durabil. Pentru că oamenii sînt liberi. Pentru că telurile lor sînt înalte.

— Cum era orașul Iași pe vremea adolescenței dumneavoastră ?

— Doar străzile Ștefan cel Mare și Lăpușneanu aveau macadam pe mijloc. Încolo, pînă la trotuar, era glod. Cărutele toceau iarba și să înălța mult praf. Am venit la Iași ca băiat sărac. Plec, cînd voi pleca, înconjurat de onoruri și de elevi. Dar ca să ajung aici, am luat viața în piept și am muncit cît a încăput. Numai așa, adică asudînd și iar asudînd, poți, să urci și să fii cineva. Nu petrecînd și fumînd țimpul !

— Tovarășe profesor, tot discutăm despre ichneumonide, iar eu, recunosc, nu știu altceva despre ele decît că sînt niște insecte. Zău așa, de ce le-ați acordat, le acordați atîta importanță ?

— Sînt importante și deștepte.

— Insecte deștepte, n-am mai auzit ?!

— O, da, ai să te lămurești îndată. Ce fac ele ? Distrug omizile și larvele insectelor dăunătoare, pe cîmp, în livezi, în păduri. Asigură, cu alte cuvinte, combaterea biologică a acestora, fiind prietenii noștri, ai omului.

— Și cum fac ele treaba asta ?

— Simplu : depun ouăle lor în omizile și în larvele dăunătoarelor și, în loc să iasă acestea, ies ichneumonide. Exclud adică, sau măcar limitează, chimicalele, care nu sînt totdeauna indicate, în orice împrejurare.

— Asta mi-e clar. Mai puțin clar mi-e altceva : de ce ziceți că sînt deștepte ?

— Pentru că le vînează pe dăunătoare și, chiar dacă larvele acestora sînt ascunse, sub coaja copacilor, de pildă, le găsesc. Știi ce vrei dumneata ?

— Eu știu, dar nu știu dacă dumneavoastră știți ce știu !

— Vrei să înțelegi într-o clipă ce n-am înțeles eu, pe deplin, în 50 de ani ?! Dar mă rog, fie, dacă tot am intrat în horă. Cînd dăunătoarele sînt pe frunze, ovipozitorul ichneumonidei e scurt, cam jumătate de milimetru. Altele însă, cele care caută dăunătoarele din lemn, au ovipozitorul mult mai lung, de 12, 13 și chiar 14 centimetri. Numai o clipă, să-ți arăt. Privește aici, sesizezi diferența ?

— Nu. O muscă, încă una, alta și alta, o grămadă, o colecție ! Nu vă supărați pe mine, merită oare studiul acestor muște o viață de om ?!

— Ce-ar fi să vorbești cuviincios ? Ichneumonidele nu sînt muște !

— Vă cer scuze : studiul acestor ichneumonide ?

— Merită, auzi întrebare ?! Nu doar din punct de vedere științific, luminînd azi un aspect, mîine altul, clasificînd, lămurind relația parazit-gazdă etc., ci și din punct de vedere strict practic. Înmulțite în stații-pilot și apoi răspîndite în natură, ichneumonidele ne-ar ajuta să obținem recolte mai mari și de calitate superioară. S-au și făcut încercări în acest sens, la I.C.P.P. București, la Mărăcineni, în Argeș, la Sîmburești, în Olt, la Pîngărați, în Neamț, unde a lucrat și nora mea, iar rezultatele s-au dovedit foarte bune. Visul meu rămîne înființarea unui institut specializat, de combatere biologică a dăunătorilor. Date fiind imensele avantaje economice, nu mă îndoiesc că acest vis va deveni în curînd realitate.

— Și asta am înțeles. Altceva : în ce-ar consta contribuția dumneavoastră, socotită de multi ca fiind de referință pe plan mondial, poate chiar clasică ?

— Cărțile, tratatele etc, îmi recunosc 50 de specii și 15 genuri noi pentru știință, 500 pentru țară. În rest, ar însemna să te bag în detalii.

— Vă poartă vreuna dintre aceste ichneumonide numele ?

— Nu s-a pus și nu se pune o astfel de problemă. Dar pentru că insisti, am să-ți răspund așa : dac-ar fi s-o iau de la capăt, tot de aceste muște, cum le minimalizezi dumneata, m-aș ocupa. Doar că m-aș grăbi.

— Ele nu v-au dezamăgit niciodată ?

— Niciodată, N-am avut dezamăgiri pentru că n-am avut nici iluzii. Nu mi-am îngăduit nici o clipă de răgaz și, cu toate astea, sînt departe de a fi ajuns, cum îți spuneam, la capăt. Dar dacă aș fi fumat timpul ? ! Mă mai sfătuiesc copiii să le mai las, să mă mai plimb, dar parcă pot ? ! Sînt încă atîtea lucruri de dovedit cu privire la ichneumonide încît nu prididesc. Pe unele le-am descoperit și caut să le pun pe hîrtie, dar crezi că mi-e ușor ? N-am numai proiecte, ci și îndoieli. Totul trebuie legat, înlănțuit, explicat, cum s-o fac cît mai bine ?

— Vreți să vă spun ceva ? Aici, în această încăpere bîntuită de întuneric și plină de cărți și de insectare, mă trimiteți cu gîndul la Faust cufundat în căutarea adevărului. Oare l-ați găsit ?

— Îmi ceri prea mult.

— Ce să vă cer ? Ce-ați putea să-mi oferiți ?

— Poate calea spre victorie și spre o senectute demnă. Dar despre asta ți-am vorbit și, mă iartă, s-a făcut tîrziu. Oho, e trecut de 10 !

— Care e calea spre victorie ?

— Munca și sacrificiul. La cauze mari, sacrificii mari.

— Tovarășe profesor, vă simțiți împăcat cu viața ?

— N-am făcut suficient, dar cred că am dreptul să mă consider fericit : urmele mele se văd în elevii mei. Tot ce-a fost mai bun și mai frumos în mine a mers la ei.

— Dumneavoastră m-ați îmbogățit cu o tulburătoare lecție de pasiune de modestie, de consecventă, de vitalitate, cum m-aș putea achita ? Ce vă lipsește ?

— Raul îmi tot promite tablă să acopăr casa, care s-a cam subrezit. Nu mi-e de mine, dar mi-e de colecție, ar fi mare păcat să se piardă sau măcar să se deterioreze. Cum ziceai chiar dumneata, e o viață de om băgată în ea.

— Tablă n-am, dar am cuvinte și poate că, scriind, voi izbuti să vă ajut. Noapte bună, tovarășe profesor Constantineanu, vă urez acei 50 de ani de care mai aveți nevoie pentru a vă desăvîrși opera !

— Dacă vrei să te cred, nu fii atît de culant ! Oprește-te la 10, m-as mulțumi și cu ei !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

IEPURELE de la creștere la rețeta de preparare

Așa cum subliniam într-un recent articol, Programul pentru dezvoltarea creșterii iepurilor de casă în vederea realizării pînă în 1990 a 50 milioane capete, adoptat de Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor prevede, față de programul inițial, o mărire a sarcinii de creștere a efectivelor cu 11,3 milioane capete. În comparație cu anul acesta efectivele de iepuri vor crește de 3,5 ori. Prin amploarea lui, un asemenea program presupune măsuri energice, complexe : asigurarea materialului de prăsilă, priorități și avantaje pentru crescătorii prin repartizarea unor finețe pentru recoltarea cu plata în natură, organizarea pe baze contractuale ferme și avantajoase a preluării iepurilor pentru sacrificare, crearea unor utilaje specifice pentru creșterea iepurilor în gospodăriile populației.

Cum încă de la începutul acțiunii noastre ne-am propus să urmărim realizarea programului în diferite sectoare de activitate, iată-ne la **UJECOOP** Sectorul agricol Ilfov de vorbă, numai despre iepuri, cu Eugenia Macarie, inginer zootehnist, și Gabriela Romașcu, șefa biroului achiziții.

Planul de producție al **UJECOOP** pe anul acesta este de 600 matcă, 200 tineret pentru înlocuire și 12 000 pentru sacrificare. Același plan ca anul trecut. Planul pe anul 1985 nu a fost realizat din cauza condițiilor de cazare și microclimat, ceea ce a impus reducerea efectivelor pe timp de iarnă, și a valorii biologice scăzute a materialului de prăsilă.

Din păcate, deși lucrurile au început să intre pe un făgaș mai normal, planul pe anul acesta la capitolul producție este compromis. La ora asta, efectivul matcă este de 164 femele, 56 masculi și 68 tineret, material biologic de calitate, achiziționat de I.Av.S. Mihăilești și Giurgiu. Pentru a putea fi realizat planul de 12 000 capete, ar fi trebuit ca întregul efectiv matcă să fie asigurat cînă cel mai tîrziu în martie, pentru a putea fi obținute pînă la sfîrșitul anului 3 fătări. Promisiuni pentru încă 100 exemplare matcă există și probabil ele vor fi în curînd achiziționate, îmbunătățind într-o oarecare măsură situația. În ceea ce privește condițiile de cazare și asigurare a microclimatului corespunzător, acestea au rămas neschimbate : improvizații pentru creșterea în sistem gospodăresc, cu excepție C.P.D.A.M. Periș, unde există o clădire în care se pot asigura condiții de creștere și iarna. Clădirea are o capacitate de 50 femele. Spațiile existente în comune nu se pretează la amenajări pentru iarnă. Spațiile sînt disputate, deoarece și C.A.P. au sarcină de plan privind creșterea iepurilor. Să nu ne imaginăm totuși că pentru spațiile existente se dă o luptă acerbă și iată de ce. O matcă, preț de achiziție 389 lei, pentru a fi rentabilă trebuie să fie activă aproape 4 ani. Furajarea și întreținerea depășesc prețul de achiziție de 17,50 lei pe kilogram. Norma unui îngrijitor este de 160 capete. Nefiind unități care să permită astfel de capacități, un număr mai mic de iepuri ar trebui crescut de către personalul cooperativei printre sarcinile obișnuite de serviciu. Contabilul, achizitorul și alții nu se pricep. Rezultatele vor fi deci slabe. În plus, rasele comune nu pot fi valorificate corespunzător la export pentru că nu ating greutatea cerută — 2,5 kilograme. O parte din cooperative au valorificat exemplarele mai mici, pe baza unui certificat zooveterinar, care atestă că nu mai cresc în greutate la restaurante sau la institutele de cercetări. Argumentele de mai sus, aduse de interlocutoarele noastre ca o explicație a nerealizării sarcinilor de plan, par doar la prima vedere solide. Cine și le însușește nu mai crește iepuri niciodată. Multe activități sînt rentabile la început, însă după luarea măsurilor necesare, care de cele mai multe ori pot fi preluate de la cei cu mai multă experiență, după folosirea integrală a resurselor locale, după oarecare eforturi, muncă și inventivitate se dovedesc pînă la urmă rentabile. Creșterea iepurilor la **UJECOOP** Sectorul agricol Ilfov este departe de a fi mulțumitoare, mai ales că iepurii pot fi valorificați în condiții avantajoase la export și sînt din ce în ce mai solicitați pe piața internă. Pe raza Sectorului agricol Ilfov nu s-au putut găsi cîteva grajduri sau încăperi care să poată fi amenajate prin posibilități locale în crescătorii, în care să încapă minimum 160 de iepuri, care pot fi crescuți în 20 de cuști de sîrmă de mărimea unui televizor ? Microclimatul, sau mai pe românește, asigurarea căldurii pe timpul sezonului friguros, nu poate fi asigurat prin instalații de biogaz sau prin banalele și tradiționalele sobe ? Iepurele este sensibil la curent. Să înlocuim geamurile sparte ale adăposturilor. N-avem adăposturi ? Într-o săptămînă se poate face unul din chirpici de toată frumusețea și utilitatea. Problema n-a părut nerezolvată UJECOOP Vîlcea, Maramureș, Vrancea, Olt, Buzău, Vaslui. S-au găsit soluții, s-a făcut treabă. Pe raza Sectorului agricol Ilfov sînt considerate fruntașe 3 C.P.D.A.M. în creșterea iepurilor, cu următoarele efective matcă : Voluntari, 53, Periș 25 (jumătate din capacitatea anunțată) și Otopeni 20. N-are rost să transcriem numele unor cooperative care au una sau două iepuroaice. Programul a fost inițiat în ideea să producem carne de iepure în abundență.

Care este situația achizițiilor ca urmare a contractelor cu gospodăriile populației ? Pînă la 1 mai, de la Balotești, Brănești, Gruiu, Snagov și Jilava s-au achiziționat în jur de 400 kilograme carne de iepure. Urmează o lungă listă care include celelalte C.P.D.A.M. care au achiziționat cantități, în kilograme, în jurul cifrelor care se învață în primul trimestru al clasei a întîia : Ciolpani 14, Ștefănești 5, Cornetul, Dărăști — (liniuță, adică zero). Din orașul București s-au achiziționat pînă la 1 mai 3 kilograme carne, adică un iepure. Să recunoaștem că nu e mult. Isprava aparține, se pare, unor școlari.

Din cifrele de mai sus rezultă că în anumite comune creșterea iepurilor este cel puțin deocamdată ca și inexistentă. Planuri ale consiliilor populare, contracte cu gospodăriile sînt. Cooperația, aflăm din aceeași sursă, oferă contra cost cuști realizate prin secțiile de producție. Produsele contractate sînt plătite pe loc în momentul achiziționării. Mai mult, se poate încasa un avans bănesc care merge pînă la 60 la sută din valoarea produselor contractate. Anul trecut, UJECOOP a difuzat gospodăriilor 800 capete matcă la prețul de 100 lei bucata. Folosite doar o fătare a 6 pui, ele asigură gospodarilor 18 kilograme de carne din cea mai bună, ca să nu mai vorbim și de cele 7 blănițe. Un venit net de 500—600 lei. Mai există o reținere în creșterea iepurilor, este o explicație mai generală, neîntemeiată fără doar și poate. Totuși există contracte care trebuie în cele din urmă respectate atît de consiliile populare cît și de populație.

Aflăm din surse neoficiale cum rezolvă unii dintre cei care deși au contracte și le onorează fără să crească iepuri. Cumpără iepuri de la școli și îi livrează cooperației. Altă cale este să cumpere matcă chiar de la cooperație pe care imediat după aceea o predau la contract. Pierd la „afacerea" asta o sută-două de lei dar au scăpat de obligațiile către stat. Evident nu acesta este scopul urmărit de programul amintit la începutul intervenției noastre și ar fi interesant de știut ce s-a întîmplat cu cele 800 de exemplare matcă livrate gospodăriilor populației în anul 1985. Au făcut sau n-au făcut pui ?

Iepurele este o sursă de cîștig pentru cei care-l cresc cu seriozitate, pentru cei care vor să-l crească. El este și o sursă de hrană dintre cele mai valoroase.

Discutînd creșterea iepurilor de casă în gospodăriile populației nu se poate să ocolim problema principală, cea a furajelor.

Iată o părere interesantă, cea a dr. veterinar Nicolae Panait de la Centrocoop : „Pentru a avea carne de iepure din belșug e necesar ca progresul tehnic să pătrundă și în gospodăriile populației și chiar în cadrul cooperației. Mă refer la administrarea de furaje combinate, premixuri, săruri minerale. Este știut că un animal asimilează 95 la sută dintr-un furaj concentrat și doar 60 la sută dintr-un furaj format din porumb, de exemplu. Un iepure crescut în întreprinderile de stat consumă pînă la maturitate 3 kilograme de furaje concentrate. Cei crescuți de populație și de către cooperație n-au acces la furaje concentrate. Încercăm să inițiem o colaborare cu Centrala pentru producția avicolă, coordonatoarea programului, în sensul să livrăm un iepure în aceleași condiții de greutate și calitate cu numai jumătate din cantitatea de furaje concentrate care se administrează în întreprinderile de stat. Să ne gîndim ce economii substanțiale s-ar înregistra la nivelul economiei. Restul de substanțe nutritive vor fi asigurate din resurse locale. O înțelegere a acestei situații și o rezolvare corespunzătoare ar fi un cîștig pentru toată lumea".

Și acum, în încheierea articolului nostru, vă rugăm să ne permiteți un ultim argument în favoarea creșterii iepurilor, o rețetă de preparare și cîteva aprecieri despre calitățile cărnii de iepure de casă oferite dumneavoastră de către Ion Gheorghe Graur, maestru în arta culinară, bucătar șef la restaurantul București : „Carnea de iepure de casă este asemănătoare cu cea de vițel, pasăre, piept de curcan. Se poate prepara cu sosuri și garnituri diverse. Este ușor asimilabilă. N-are miros. Este atît de fragedă încît nu are nevoie de baiț. Și acum o rețetă (pentru 5 persoane) de iepure cu sos de smîntînă : Un iepure mai mic, întreg, 200 g costiță, 100 g ulei, 0,5 litri vin alb, 100 g coniac, două cepe, o foaie de dafin, sare, piper, pătrunjel, 300 g smîntînă. Se curăță iepurele de pielițe, se șterge cu o cîrpă umedă și se împănează cu costița tăiată felioare subțiri. În tava în care punem uleiul, sarea, piperul se pune iepurele, se stropește cu vin și se dă la cuptor pînă se rumenește pe toate părțile. Cînd se pătrunde, scoatem carnea separat pe o tavă iar în tava în care s-a fript punem restul de vin, 200 g apă și o lăsăm să dea în clocot. Strecurăm conținutul, punem într-o crăticioară pe foc și adăugăm smîntîna. Potrivim sosul de gust și-l turnăm peste iepure. Mai lăsăm la cuptor 10 minute pentru uniformizare. Se servește cald".

OPREA GEORGESCU ■

Hidrogenul — posibil combustibil al viitorului

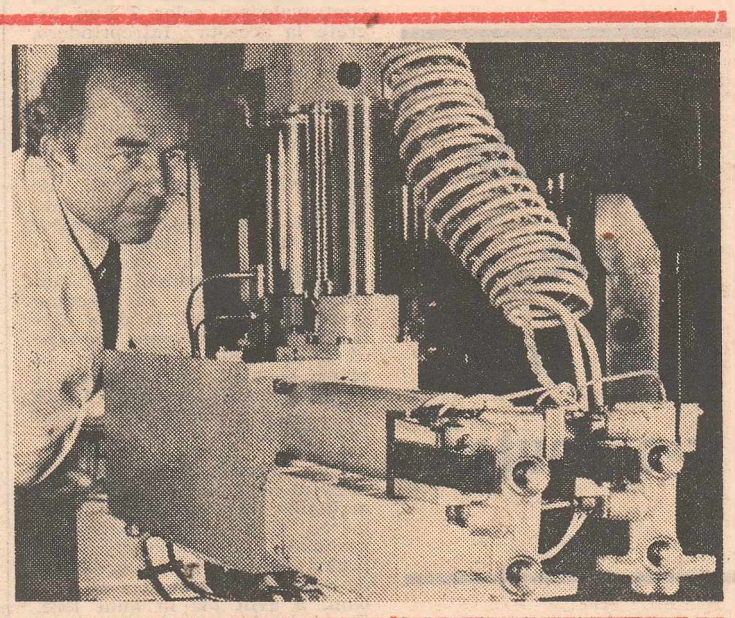

Cînd clopoțelul de alarmă ce anunță criza resurselor energetice clasice a început să sune tot mai îngrijorător, savanții au pronosticat : viitorul va aparține hidrogenului ! Se vorbește tot mai mult de o adevărată civilizație a hidrogenului, în care țițeiul va ceda treptat locul acestui „copil teribil" al anilor ce vor urma. Argumente ? Produs prin descompunerea apei, hidrogenul oferă o bază de materie primă practic inepuizabilă, are puterea calorică cea mai mare, nu este poluant și poate fi folosit de la banalul aragaz pînă la motoare, ca să nu mai vorbim că se poate transforma și în energie electrică. Bineînțeles, ca la orice început de drum, greutăți există, și anume, prețul încă ridicat, explozivitatea lui și modalitățile de stocare încă sofisticate. Oricum, omenirea se grăbește cu speranța în această direcție, acceptînd mîna de ajutor pe care ca de atîtea ori natura i-o întinde, oferindu-i-se să fie cercetată în cele mai tainice unghere ale ei.

Specialiștii români au simțit pulsul cercetărilor la zi din știința mondială, nu au stat nici ei cu mîinile în sîn și au făcut primii pași pe această veritabilă autostradă energetică a viitorului. De altfel, C.N.S.T.-ul a inițiat și sprijină un amplu program de cercetări în domeniul hidrogenului, reunind forțe importante de gîndire tehnică românească. În tehnologia de fabricație, „inima" instalației este celula de electroliză, unde curentul electric transformă anonima moleculă de H_2O în hidrogen, în combustibilul viitorului. Inginerul Ioan Nicolae, făcînd parte dintr-un colectiv de electrochimiști din IITPIC-București, a conceput și realizat o celulă electrolitică de hidrogen, originală, avînd la bază materiale cu înalte caracteristici. De fapt, o mică bijuterie industrială. Fiabilitate, ușurință în exploatare, consumuri energetice scăzute — acestea sînt caracteristicile cu care se recomandă mica celulă electrolitică românească de hidrogen. Dar să ajungă la o astfel de carte de vizită, cîte frămîntări pentru autor și colaboratorii din IITPIC, ICECHIM, Combinatul de Oțeluri Tîrgoviște și I.U.C. Borzești, cîte ore la planșetă sau la calculator, cîte încercări, de cîte ori drumul s-a reluat cu tenacitate de la capăt ! Și iată că acum, micul utilaj energetic, cu nimic mai prejos decît al altor țări cu tradiție mai veche, poate furniza hidrogen de înaltă puritate.

De fapt, pentru inginerul Ioan Nicolae și colegii lui, această stare de permanentă căutare a noului este starea în care se simt bine, este **oxigen** de viață adevărată. S-ar înăbuși în lustrul rutinei unei meserii practicate corect, și doar atît. Forțînd mereu teritoriul de necunoscut al tehnicii, nu li se epuizează entuziasmul, spiritul de creație care trebuie să-l însoțească toată viața pe adevăratul specialist. „Cu ani de **zile** în urmă, — povestește Ioan Nicolae, — se importase o instalație de electroliza sării cu producere de clor de la una din cele mai mari firme din lume. Cu o astfel de fabrică de tip mondial care funcționa bine putcam sta liniștiți. Dar există și noțiunea de „mai bine", nu ne-am inhibat la ideea că marea firmă cu veche tradiție a adus sumumul de perfecționări tehnologici ei. Ne-am frămîntat și am realizat un întrerupător de curent continuu de concepție pur românească, care grefat în anatomia instalației aduce economii de energie electrică de peste 2 milioane lei pe an. Și în plus, nu ne-a convenit de loc să stăm cuminți de acea parte a mesei tratativelor economice unde stau de obicei cumpărătorii de tehnologii ce ascultă lecțiile „profesorilor" aflați pe partea cealaltă a mesei, acolo unde firmele exportă inteligență. Un colectiv larg de cercetători de diverse specialități din Institutul Central de Chimie studiază noi procedee electrochimice de perspectivă pentru mai multe produse (inclusiv electroliza clorurii de sodiu) cu eficiență în reducerea consumurilor energetice și în simplificarea fluxurilor tehnologice". Adăugăm noi, ceea ce interlocutorul nostru „a uitat" să relateze, și anume că pentru „micul întrerupător" menționat de Stone, s-a obținut Premiul I la Salonul Național de Invenții 1984.

Și acum, ultima realizare a colectivului, celula de electroliză pentru hidrogen, născută din calculele și schițele prinse în dosarul gros de pe biroul inginerului Ioan Nicolae, a cărui primă pagină este un telex de mulțumire al Stației de la Agigea pentru felul în care a funcționat ea de la început. De altfel, în registratura din IITPIC există comenzi de astfel de celule de la mai mulți beneficiari din țară. Este unanim acceptată ideea că, pentru a fi un proces rentabil, energia electrică introdusă în celula de hidrogen trebuie să fie ori via centrale nucleare, ori din alte energii neconvenționale. Cum în viitor în zestrea economică a țării vor figura și centrale atomo-electrice, trebuie deocamdată să amintim despre spectaculoasa stație energetică a viitorului de la Agigea. Într-un peisaj anticipînd anul 2000, aici vîntul se joacă în paletele unor zvelte turbine eoliene, iar razele soarelui mîngîie cu efect energetic captatoarele solare de stranii configurații geometrice și panouri strălucitoare de celule fotoelectrice. Astfel că energia electrică produsă de soare și/sau vînt, mai greu livrabilă sistemului electric național deoarece aceștia au apariții și dispariții totuși capricioase, va produce hidrogen ce va fi stocat sau livrat prin conducte. Iată cum prin capacitatea și munca specialiștilor români, puterea energetică a soarelui și vîntului dăruiește kW care generînd hidrogen, ne oferă kilocaloriile atît de prețuite astăzi.

Și la ITIM-Cluj cercetătorii au pus în fruntea listei lor de preocupări cuvîntul hidrogen și l-au subliniat cu o linie groasă. Cercetările lor au fost fructuoase pe ideea stocării hidrogenului în hidruri metalice, cu alte cuvinte prins ca un compus chimic ce nu reclamă presiune și spații mari de depozitare, deci util pentru alimentarea motoarelor. În laboratoarele lor s-a studiat cu rezultate bune folosirea hidrogenului în motoare în amestec cu motorină, pentru a pune în mișcare pompe și pompe de căldură, ba chiar pentru a stoca căldura. Specialiștii noștri continuă munca lor cu motoarele ambalate la turația maximă și se pot mîndri că în acest domeniu de pionierat au răspuns prezent. Deocamdată, folosirea hidrogenului ca agent energetic inepuizabil este încă scumpă, însă pe măsură ce combustibilii clasici se împuținează și au preț fluctuant, al lui scade mereu, iar prin introducerea centralelor nucleare și a resurselor neconvenționale în lanțul tehnologic de producere, va deveni în curînd competitiv. Oricum viitorul este al lui și în curînd vor intra în limbajul nostru uzual expresii ca : „îmi pun hidrogen în Dacie" sau „dau drumul la hidrogen să încălzesc mîncarea !"

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Pentru cîteva secunde în plus

Făceau o operație de rutină, o etanșare la schimbătorul de căldură. Unul dintre ei s-a rezemat cu spatele de utilaj, de fapt un imens rezervor. L-a simțit fierbinte. În mod normal, trebuia să fie doar cald, dar acum frigea. S-a uitat mai atent : în zonă apăruse și o umflătură. A alertat tabloul de comandă. Operatorul de serviciu a făcut în cîteva secunde manevrele de oprire a instalației. Se oprise o fabrică, dar, totodată, se pornise un contoar infernal, care înregistra nemilos pagube zilnice ce se scriau cu șapte cifre. Se declanșase o luptă cu fiecare secundă, pe un „teren" ce încă era necunoscut. Acum, la atîta vreme, directorul tehnic al combinatului, inginerul Ion Dima, pare ceva mai liniștit. Refuză să-și imagineze ce s-ar fi putut întîmpla „cu cîteva secunde în plus".

„60 de zile fierbinți", așa i-aș zice eu unui articol, îmi spune maistrul principal specialist Toma Nicolae. De 32 de ani lucrez pe șantiere, dar nu mi-am putut imagina o astfel de situație. Eram la sărbătorirea Zilei femeii și constatasem cîteva absențe. Am aflat că se întîmplase ceva în combinat. Eram curios, lucrez aici din '69, era vorba și de munca mea, într-un fel. Cînd am văzut ce este, eram sigur că pe noi cade tot greul, să reparăm totul. N-o să puteți scrie cum și cît s-a muncit, pentru că nu cred să existe cuvinte pentru treaba asta".

Directorul general al combinatului îl sună pe inginerul Vasile Stoichiță, directorul Antreprizei București a Trustului de Montaj Utilaj Chimic, și-i spune ce s-a întîmplat și dacă brigada de la Slobozia a antreprizei și-ar putea lua misiunea să facă reparația. Acea brigadă lucra pe platforma combinatului de la fundația acestuia, acum efectuînd lucrări de investiții în cea de-a treia etapă de dezvoltare a platformei chimice. Tot erau acolo, tot erau vestiți în țară și peste hotare pentru lucrările care le fac și, chiar dacă țin de alt minister, era un plus de garanție că treaba se va face repede și bine. Directorul Stoichiță îl lasă pe șeful brigăzii să decidă, iar acesta inginerul Dan Rameder, zice : „mă bag" și pleacă urgent la Slobozia.

De la centrala de proiectare din Craiova sosește inginerul Cristian Armășelu, care s-a întîmplat să fie coleg de grupă în studenție cu Dan Rameder. Se face pe loc proiectul de reparație, se întocmesc grafice pe zile și ore, se fac drumuri critice ale operațiilor implicate. Termenele pe hîrtie se scurtează mult, și mai mult, în timp ce la fața locului se muncea zi și noapte. A fost înlăturată mantaua exterioară de răcire și căptușeala interioară de beton (peste 100 tone). Peretele utilajului și-a putut dezvălui atunci fisuri pe 5,2 m din cei 12 m ai circumferinței : era făcut dintr-un oțel din import, acum 13 ani. Cauzele acestor fisuri sînt în curs de cercetare la institute specializate. Se pare că un por în beton a întîlnit un altul în peretele de oțel (gros de 60 mm), suficient ca forța formidabilă a gazelor să le infiltreze spre exterior, să încingă mantaua de răcire, să producă acea umflătură căreia îi mai trebuia imperceptibil de puțin ca să crape...

Se descoperă și alte locuri în care s-ar fi putut întîmpla la fel. Volumul a ceea ce era de făcut se constată a fi dublu față de bănuielile și programările inițiale. Soluția era decuparea porțiunilor fisurate (oțelul era ros ca de carii) și înlocuirea lor cu un oțel compatibil care, la acea dată, nici nu se obținea în țară. Intervin în discuție metalurgiștii, se caută formule și combinații. Laminorul de tablă groasă din Combinatul siderurgic Galați trimite o mostră dintr-o șarjă special concepută pentru „cazul Slobozia". Victorie ! Oțelul corespunde și rezistă omologării sudurii. O premieră siderurgică impusă de un caz de forță majoră. La Galați, se trece la elaborarea șarjei necesare după soluția omologată. La Slobozia se confecționează tipare și matrițe pentru roluirea tablei, care urma să se facă la „Griviția Roșie" : pereții utilajului au o curbură care, în timp, s-a depărtat infinitezimal de cea teoretică, dar petalele noi trebuiau să se plieze perfect pe restul peretelui. Operații de „croitorie" care și din stofă se fac foarte greu, au început să fie făcute la aceste „petale" de oțel, patru la număr, groase de 4 și 6 cm și cîntărind fiecare între o tonă și jumătate și două tone jumătate. O teribilă forță mecanică și umană a fost pusă în funcțiune de la acel moment zero cînd la Slobozia au sosit primele două tole (era tot spre o duminică) .S-au uzat peste 800 discuri de polizat (cît într-un an, în condiții normale), iar polizoarele („felicitări pentru cei de la Timișoara care au făcut astfel de scule", exclamă maistrul Toma) au mers în draci, zi și noapte, cînd unul se încălzea de nu mai putea fi ținut în mîini, era lăsat și luat altul rece ș.a.m.d. Urma prinderea, sudura. Pentru asta e nevoie de profesioniști de elită. Directorul Stoichiță îmi spunea că trustul are astfel de oameni, mai mulți și mai buni decît oriunde, care-și pun poansonul pe lucrări ce funcționează între vid și 2 500 atmosfere. Sudura era tot simburele întregii operațiuni și rațiunea ultimă pentru care au fost solicitați oamenii TMUChB-ului. Și „comandoul" de sudori a intrat în acțiune. Iată numele lor : Lungu Valeriu, Atomei Constantin, Găină Gheorghe, Tircă Constantin, Fuierea Petre, Focșeneanu Petre, Iarca Răducanu, Băjan Grigore, Iftode Dumitru, Duru Alexandru. Au lucrat fără noțiunea de zi și noapte, fiecare cîte 14, 16, 18 ore, pînă la limita rezistenței fizice. Cordonul de sudură nu trebuia întrerupt, astfel încît s-a făcut un cordon și între oameni. Erau duși și aduși de acasă în regim de cantonament sever, cel odihnit preluînd electrodul din mîna celui obosit, într-o rotație desfășurată zile și nopți în șir la precizie de secunde. Lucrau într-un costum de azbest — în față aveau petalele de oțel și utilajul de care trebuiau sudate, încălzite la 200° fix, temperatură menținută riguros sub control ; în mîini țineau electrozi preîncălziți și ei la 120°, iar în spate îi înconjura o prelată ignifugă pentru a nu permite nici celei mai mici adieri de aer să ajungă la locul sudurii. Hălatele li se făceau leoarcă („saramură", zice maistrul Toma) în cîteva minute, dar le țineau pe ei pînă se puteau schimba pe loc cu altul adus de la spălătorie (și așa funcționa „la foc continuu" !). În spatele sudorului era omul cu polizatul, astfel încît nu se pierdea nici o secundă pe fluxul unor operațiuni în care aceasta costă aproape un leu. S-au folosit două tone de electrozi, trecute toate, fir cu fir, prin mîinile acestor vajnici „scafandri" ai temperaturilor înalte, ce munceau în veritabile cutii închise, singurul loc în care-și puteau îndrepta privirea fiind punctul „lor" de sudură, altfel îi prindea flama de la electrodul vecin. Aproape 20 de zile a durat acest infern, pînă cînd ultimul micron din acea imensitate a fost „astupat" și polizat. Au urmat probele, controalele extrem de severe tehnologic — și asta nu numai pentru a preveni ci și pentru a constata calitatea unei suduri în premieră, dată fiind tipologia diferită a oțelurilor — din „sac" și din „petice". Rezultatele au fost senzaționale : din 309 filme gramagrafiate s-au constatat defecțiuni (la nivel microscopic, se înțelege) doar pe 3. „Dacă scrieți asta, n-o să creadă nici un specialist, dar e pur și adevăr", îmi spune inginerul Ion Stănilă, șef de secție coordonator la combinat. „Cea mai bună medie pe trustul nostru era pînă acum de 6 la sută, precizează și inginerul Rameder, dar ce s-a realizat aici este demn de o comunicare științifică" (lucru care se va și face, din cîte am înțeles de la inginerul Vasile Stoichiță). Personajele principale ale acestei epopei rămîn, totuși, sudorii, nu numai prin condițiile în care au lucrat, ci și prin performanțele de calitate ale muncii lor. Orice drum critic sau grafic de operațiuni, cît de impecabil ar fi fost alcătuit, s-ar fi dovedit o zădărnicie dacă la momentul numit „sudură" s-ar fi lucrat mai încet sau mai prost, astfel încît, la probe, utilajul să crape din nou taman prin acele locuri — și întreaga treabă să fie reluată, sisific, de la capăt.

La Slobozia, lucrurile reintră în normal. Utilajul a fost recăptușit cu beton pe dinăuntru, i s-a pus și mantaua exterioară de răcire și în curînd va intra în funcțiune. O operă colectivă a fost încheiată, fiecare revenindu-și la matca preocupărilor lui. „Statul major" (fiecare operațiune, pe ore, era prescrisă sub semnăturile inginerilor Rameder și Lucian Hanaru, directorul Combinatului, redactîndu-se, în paralel, și un jurnal de bord al reparației) și-a strîns hărțile și le-a depozitat într-un sertar al amintirilor neplăcute, dar care, iată, prin muncă, abnegație și — să nu ocolim cuvîntul — eroismul oamenilor, au șansa să devină chiar amintiri frumoase. Adică să intre în biografia de referință a unor oameni din cele mai diverse profesii, reuniți ciudat, zile și nopți, în dreptul cîtorva metri de sudură.

ȘT. OCTAVIAN

Dreptate are, dar unde s-o caute?

Cînd a plecat din Orbeasca lui natală să-și caute un rost în lume, s-a îndreptat spre București. Aici s-a oprit la „Semănătoarea", unde s-a calificat în meseria de lăcătuș. Așa a ajuns Luca Tudor personal direct productiv — și chiar un foarte bun meseriaș. Și-a văzut totdeauna de treabă, fără să deranjeze pe nimeni niciodată. În 1976 s-a transferat la un șantier al TAGLHS unde a lucrat, să devenim puțin atenți, pînă la 1 august 1982, fără a-și efectua concediul legal de odihnă pe acest din urmă an, așa cum bine se arată pe nota de transfer. Se transferă, așadar, în interesul serviciului la Antrepriza Construcții Subterane (A.C.S.) a Întreprinderii „Metrou", de la care, într-o vreme, prin martie 1983, își cere în scris drepturile de concediu legal de odihnă pe anul precedent. Neprimind nici un răspuns, mai face o cerere, în noiembrie același an și încă una, în ianuarie 1984. Ca urmare, i se acordă, în sfîrșit, concediul de odihnă cuvenit pe 1983 și 1984, într-o perioadă compactă, fără a i se mai spune nimic de zilele de odihnă la care ar fi avut dreptul în urma muncii din 1982. Omul muncii Luca Tudor se adresează atunci, nu-i așa, Ministerului Muncii — și nu pentru că ar avea o predispoziție pentru sesizări și reclamații (dimpotrivă !), ci pentru că avea sentimentul că i se face o nedreptate. Ministerul Muncii îi răspunde (la 14 martie 1984) „concediul pe anul 1982 nu mai poate fi efectuat în natură" dar „aveți dreptul la o despăgubire echivalentă cu indemnizația de concediu ce vi se cuvenea pe anul 1982". Cine să-mi dea această despăgubire, mai întreabă o dată, în scris, Luca ? Ministerul Muncii îi răspunde din nou (la 21 iunie 1984) că despăgubirea „se cuvine persoanei în cauză, indiferent dacă suma respectivă se impută sau nu conducerii unității". Înarmat cu aceste răspunsuri clare, Luca se prezintă la unitate cu o cerere la fel de politicoasă și îndreptățită. Răspunsul acesteia îi vine peste trei zile (7.07.1984) și este la fel de politicos, dacă nu cumva și prea subtil : „La adresa... vă rugăm să ne dovediți că l-ați cerut (sic) concediul de odihnă și cine v-a reținut în scris **să nu-l efectuați**". Na-ți-o frîntă că ți-am dres-o ar fi exclamat lăcătușul nostru. Că „l-a cerut în scris concediul" (și încă de vreo trei ori) este clar și se poate constata (cum s-a și constatat), dar de reținut „în scris" nu l-a reținut nimeni, e adevărat ; dar nu putea să plece în concediu de capul lui și nici la cererea respectivă n-a primit vreun răspuns, pozitiv sau negativ. Omul nostru, mai timid și mai reținut (primise niște aluzii la gestul său de a se adresa Ministerului Muncii), se mai adresează o dată, în decembrie 1985, Întreprinderii „Metrou", de data aceasta, explicînd în scris continua lui nedumerire. Intră în acțiune și serviciul Organizarea Muncii de la Întreprinderea „Metrou", la care este chemat să i se spună că, pînă la 10 ianuarie, va ridica suma de 2 606,72 lei cuvenită pentru neefectuarea concediului legal de odihnă pe 1982. Acolo fusese chemat și fostul director al A.C.S. care chiar s-a oferit să-i dea pe loc, din buzunar și fără vreo chitanță, o mie și ceva de lei, și cu asta basta. Dar Luca este cinstit : faptul că i se calculaseră despăgubiri era un semn că avea dreptate, după cum la fel trăda și gestul fostului director al A.C.S., gest pe care Luca îl refuză nu numai pentru că suma era incompletă, dar nici formula de plată nu i se părea prea curată. Dar, nemulțumitului i se ia darul, nu-i așa ?, și, pe 25 ianuarie 1986, primește, tot de la A.C.S. (unde era alt director) în loc de bani, un răspuns vast și mai savant : „Urmare a cererii dvs... din dec. 1985... vă comunicăm : ...drepturile dvs. de concediu pe anul 1982 s-au prescris. A.C.S.-ul în prezent nu are posibilitatea de a recupera de la fostul dvs. loc de muncă T.L.H.S. contravaloarea celor 7 luni lucrate la această întreprindere, precum și a vă plăti 5 luni lucrate la fostul Șantier Construcții Montaj nr. 1, întrucît ați solicitat prea tîrziu concediul de odihnă pe anul 1982". Dincolo de inadvertențele de exprimare (e vorba de fapt, de contravaloarea concediului de odihnă pentru 7 luni lucrate colo și 5 dincolo), răspunsul este evaziv mai ales prin formula „ați solicitat prea tîrziu concediul de odihnă pe anul 1982" ; ce poate să însemne „prea tîrziu" cînd, la data elaborării acestui răspuns aproape că se împlineau trei ani de la prima cerere a lui Luca de a i se da concediu pentru 1982 ? Luca se mai adresează o dată Întreprinderii „Metrou", în februarie a.c. Dar, ca într-un final de turnuri contra nebun, sfîrșitul nu mai era decît o formalitate. Iată răspunsul : „Urmare... vă facem cunoscut că problema sesizată de dvs., respectiv neacordarea concediului de odihnă sau plata acestuia în bani, a avut loc în anul 1982. Ca atare, fiind vorba de o perioadă de peste 3 ani, nu vă putem soluționa favorabil problema ridicată. În situația în care vă considerați nedreptățit, vă puteți adresa pe cale civilă instanței de judecată". Simplu de recapitulat : omul are dreptate, dar problema a fost lungită în timp dincolo de limita la care i se mai poate da. Luca nu are de gînd să se adreseze „pe cale civilă" instanței oficiale. O onorată instanță a moralei poate lua, însă, în calcul, toate circumstanțele în care dreptatea lui Luca a ieșit la timp la iveală, pentru a fi apoi înăbușită de birocratism.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Moda ca artă

La ora matineelor de altădată, la ora 4 post meridian, duminică 1 iunie, Teatrul Național din București, mai exact foaierul „sălii mici" și-a deschis scările pentru un spectacol inedit. Un spectacol de modă. Nici o impietate pentru sanctuarul Thaliei, monumentalele scări de acces spre fotoliile sălii fiind scena unei desfășurări artistice de gust și calitate. O paradă de design vestimentar aparținînd unui foarte tînăr și promițător talent în artele decorative, GRAZIELLA D. COMȘA. N-a împlinit 24 de ani, dar minuiește condeiul, culoarea, foarfeca și acul cu o dezinvoltură a imaginației și fanteziei demnă de un artist în toată puterea creației. Parada — cu un grup de manechine, care știu, în fine, să exprime și să se exprime pe podium, pe nume Ligia Jurcă, Daniela Văceanu, Carmen Apostol, Szuszana Kalamar, Amet Melek, Eugenia Enciu, care înțeleg că o prezentare de modă trebuie să fie un spectacol cu încărcătură emoțională și declanșări de sentimente —, a fost doar un „Cuvînt înainte" la o expoziție ce a rămas deschisă timp de 7 zile în foaierul primei scene românești și care a cunoscut o afluență de public peste toate așteptările (și ne referim nu la spectatorii de seară ai teatrului, ci la cei de zi care și-au purtat pașii ca și privirile printre și peste exponate).

Autoarea și-a ales o temă foarte la zi în creația vestimentară — viziunea retro. (Așa cum, de la o vreme, moda privește mereu înapoi, niciodată cu mînie și totdeauna cu un imens profit). Dar cu cîtă virtuozitate și ingeniozitate, cu cîtă personalitate se mișcă Graziella D. Comșa în acest univers vast și eterogen, dovedind nu doar gust și intuiție, dovedind cunoaștere și cultură. Cunoaștere a istoriei costumului, cunoaștere a istoriei artelor, cultură artistică și estetică. Un tablou de Rafael ori de Goya pentru ea reprezintă și culori de catifele și dezvăluiri de costume de epocă, dar și lumini și umbre pentru arhitectura vestimentelor noastre de azi. Pe muzică de jazz, pe muzică de rock-and-roll, pe muzică de bugi-bugi (inspirat aleasă de Ileana Popovici) s-au plimbat pe scările-scenă-ad-hoc suave rochii cu iz de Renaștere italiană, de Renaștere spaniolă și olandeză, rochii cu ecouri de ii românești și bundițe de Bucovina, suave rochii nupțiale șoptindu-ți la ureche romantic ori amintindu-ți de epoca galantă a Empireului, compleuri cu talie charleston și pălării florentine..., totul în tușele coloristice ale paletei lansate recent pentru sezonul ce vine de marii corifei ai modei de pretutindeni. Totul și toate topite însă în aliaje noi, inimitabile, personalizate de stilul tinerei creatoare.

Ce vrem să afirmăm, de fapt, este cu totul altceva decît un elogiu adus acestei fete care stăpînește forța de a construi singură un act de artă și de meserie, căci totul, de la împrimeuri la dantele, de la somptuoase broderii pe nu mai puțin somptuoase catifele, cordoane și poșete din piele, este gîndit, schițat, desenat și apoi tăiat, cusut, brodat, îmbinat de mîna ei. Vrem să punctăm faptul că asemenea spectacole de foaier, prin interferență de arte, pot deveni un fenomen curent în viața noastră culturală. Pot deveni un cîștig atît pentru noi, spectatorii, cît și pentru teatre ori alte instituții (muzeele, de pildă) culturale care, uneori, se dovedesc în suferință (de idei), cînd este vorba de capitolul autofinanțării. Vrem să mai punctăm că locul parăzilor de modă, ca spectacole de bună calitate și de ținută, nu mai poate fi (în lume a ocupat demult spațiul marilor scene și al ecranelor) doar o biată scară, oricît de monumentală ar fi aceasta (cum, de regulă, se petrec lucrurile și în cazul parăzilor mari, bianuale, organizate de către industrie, cooperația meșteșugărească ori de către Fondul plastic), ci însești marile scene, marile holuri ori sălile unor importante muzee de artă, fără nici o umilință pentru nimeni. În măsura în care moda este tot mai mult o artă, se cuvine să i se rezerve, pentru a se exprima, un loc pe măsură. În beneficiul nostru, al tuturor, avînd rolul să educe gustul pentru frumos, avînd menirea să contribuie la educația estetică în general a tineretului. Face parte din pregătirea lor pentru viață.

CICI IORDACHE-ADAM

Stocul spune totul

Cu un an în urmă, primarul Sloboziei ne prezenta diagrama în creștere a prestărilor de servicii din orașul reședință de județ al Ialomiței, pirghie pe care se sprijină și o parte însemnată a actului autofinanțării. Firește, gradul tot mai ridicat de urbanitate ca și ritmul demografic o cer. Pentru cei 53.000 locuitori numai în sfera cooperației meșteșugărești lucrează cîteva mii de oameni ai „gulerelor albe", la care se mai adaugă cei din industria locală, reprezentanțe ale unor întreprinderi, unități de service și din alte unități specializate prestatoare de servicii. Din Nomenclatorul minim a 120 de tipuri de servicii stabilit de către UCECOM, asigură circa 86. Nu e puțin, dar, desigur, nu multumește. Noi unități și noi capacități aflate în construcție sau în curs de amenajare le vor completa pînă la atingerea gamei de cerințe ale populației. Faptul că ele sînt rentabile și indispensabile se vede limpede din încasări și realizări. Pe patru luni ale acestui an, planul a fost de 41.500.000 lei iar suma îndeplinirilor a ajuns la 45 900.000. Nu ne putem opri la toate ; aducem în prim-planul dialogului cu Elena Grigorescu, vicepreședinta UJCM Ialomița, și Rodica Anton președinta Cooperativei „Muncă și producție" Slobozia, un aspect cu o rază de acțiune și dincolo de granițele urbei lor, întîlnit, nu o dată, și pe arterele comerciale ale altor orașe. Ca și pe Lipscani, în Capitală, de pildă, am întîlnit și la Slobozia, pe Bd. Unirii, venind dinspre gară spre centru, la tonetele comerțului stradal tot soiul de produse — confecții, încălțăminte, marochinărie, tricotaje, articole de sport, obiecte pentru decorațiuni interioare etc., etc. —, executate de cooperația meșteșugărească, s-o spunem fără menajamente, urîte, sau de gust îndoielnic, ori demodate, foarte demodate, pete în cultura simțului pentru frumos. Nu e o chestiune mărginașă a serviciilor, pici chiar cel mai izolat exemplar în acest sens, să nu uităm că toate acestea încorporează muncă ; încorporează materiale, energie, utilaje deci costuri de producție. „De ce se întîmplă așa ? În general, la comerțul stradal se supun spre vînzare produsele din stocuri : oriunde se pleacă de la ideea că „la stradă" se vinde orice". E adevărat, o idee ce se vîntură în lumea întreagă, discutabilă și ea, dar, deocamdată, nu ne interesează, ne interesează mai mult cum se ajunge la stoc ? Cum a ajuns, de pildă, cooperația meșteșugărească din Slobozia să dețină stoc tocmai la produse de modă unde mișcarea este trepidantă ? Printr-un **„lanț de cauze"**, este răspunsul. Una ar fi : **„nu s-a vîndut la timp tot ce era modern la un moment dat"** (Și aici, trebuie mai mult reflectat asupra raportului dintre cerere și ofertă.) O alta : **sînt obiecte „mai puțin bine executate"**. „Cei ce fac recepția și controlul de calitate nu sînt suficient de severi". Ori suficient de bine pregătiți, am spune noi, mai direct. „În ceea ce privește C.T.C.-ul, de foarte puțin timp am devenit foarte exigenți". Și o alta : (după opinia noastră cea mai importantă care le generează pe toate celelalte) **calificarea lucrătorilor.** „În ultimii ani am reușit să ne improspătăm forța de muncă prin tineri calificați în școlile profesionale UCECOM. (Și a căror calificare depinde și de ce învață acolo, de locul unde își fac practica în producție, de maiștrii pe care îi au — n.n.). Avem peste 2 000, așa că în viitor vom putea asigura o calitate mai înaltă serviciilor de orice tip. Sînt meserii și nu puține — din care cele mai multe țin de domeniul modei și al artei, cum sînt coafura-frizeria, confecționarea de flori artificiale, de pălării, de accesorii pentru îmbrăcăminte și marochinărie și altele și altele —, care își formează lucrătorii exclusiv prin calificare la locul de muncă. Dar, pe cei de la care învață, cine-i învață **noul ?** Cine îi pune la curent cu linia de modă, cu schimbările, mișcările sectorului lor de activitate ? Altfel, cum ne spune Rodica Anton, președinta Cooperativei „Muncă și producție", tinerii meșteșugari nu vor face altceva decît să perpetueze și să transmită mai departe doar ceea ce știu cei care ies la pensie. (Am întîlnit, de pildă, în Capitală, unități de lux și de categoria întîi, ale Cooperativei „Igiena" în spații de lux și categoria întîi, cu tarifele corespunzătoare, în schimb, cu servicii de ultima categorie, căci personalul nu a fost și el ridicat la nivelul noilor cerințe. Dar aceasta constituie un alt subiect la care vom reveni într-un alt articol de revistă.) Se pare că Centrul de perfecționare a cadrelor din UCECOM nu face suficient pentru reciclarea, perfecționarea și ridicarea calificării maiștrilor, a șefilor de unități și chiar a meseriașilor cu vechime din toată țara, adică ai celor apți să primească ucenici. A lăsa această treabă exclusiv pe spatele „forțelor locale" e cu totul insuficient, sînt județe și unități în care asemenea forțe nu sînt încă destul de puternice.

Revenind la cauzele stocurilor, nu în ultimul rînd se situează : **dotarea tehnică** a fiecărei cooperative. În unele locuri a început să îmbătrînească și să rămînă prea mult în urmă față de evoluția gustului, pretențiilor și cerințelor populației beneficiare. Am vizitat, mai demult, la Slobozia, una dintre unitățile de tricotaje, tot de pe str. Unirii, din apropierea gării. Oricît de înaltă ar fi fost calificarea lucrătoarelor de-aici, tot n-ar fi putut executa, pe cele cîteva mașini prea simple tricotajele „en vogue" azi. Pufoase, fluide, imitînd țesăturile și contexturile acestora, cu mîneci liliac, cu gulere ample, rulate, cu fuste clos ori simulînd pliurile, cu asimetrii de culori, într-o altfel de întoarcere a stilului „Courrege", pe gustul fetelor în floare. Cu atît mai mult spre regretul lor cu cît în vitrină se etalau fire după ultimul jurnal în materie, de la bucleuri rafinate la cele tip mohair, angora și mătase.

În plus, la Slobozia, ca și în alte părți, „cu greu ne informăm asupra liniei de modă, cu greu ne facem rost de documentații, tipare, accesorii, de tot ceea ce avem nevoie pentru a fi în pas cu timpul. Drumul obținerii repartițiilor de materiale uneori e prea lung și întortocheat". Iată astfel o altă cauză a acelor stocuri ineficiente. Undeva există o sincopă, căci UCECOM deține un prestigios Centru pentru îndrumarea, dezvoltarea și estetica vestimentației. Poate e vorba doar despre o pierdere din vedere, o neglijare tocmai a județelor fără prea mari tradiții, din zonele altădată rămase în urmă, ce sînt abia acum pe făgașul înjghebării și dezvoltării unei activități proprii de creație.

Lucide și sincere, cum spuneam, cele două responsabile de destinul unei importante părți din capitolul vast al prestărilor de servicii în județul Ialomița, nu uită „cauzele subiective" „Nici noi nu reușim să testăm la timp și util nevoile și cerințele populației. Nu reușim să transmitem tuturor unităților tipare adecvate, modelele de ultimă oră. Nu perseverăm în a îndepărta tendința unor șefi de unități și lucrători de a executa după un model prestabilit, în loc să creeze un model. Merg la minima rezistență și către modelul cel mai simplu, fără să se mai complice. Execută ce vrea el și nu ce vrea clientul, deși avem destui meseriași capabili să execute lucruri de mare finețe, să facă o adevărată artă din meșteșugul lor. Mai avem și noi de eradicat comoditatea și inerția. Rețineți însă dorința majorității : să servim ireproșabil pe concetățenii noștri. Orașul e mic, ne cunoaștem între noi și vă asigurăm că nu ne pică deloc bine, să primim reclamații pe stradă pentru un serviciu prost efectuat, să acordăm pe stradă audiențe, beneficiarilor noștri". Un avantaj al micilor orașe ?

CICI IORDACHE-ADAM

Se poate și simplu!

Un sentiment sau o atitudine care încorporează forța de a se impune colectivității s-au distilat adesea în cîte o formulă lapidară. Cu frumuseți de gînd și de formulare cum numai cristalul șlefuit are uneori. Acel „Cine n-are bătrîni să-și cumpere !" topește în el prețuirea experienței și înțelepciunii omului trecut prin moara vieții. Tineri și virstnici sînt ușor de găsit în proverbe. Mai puțin Mama. Și nimeni nu va putea argumenta această aparentă curiozitate prin lipsa de considerație. Funcționează aici, a funcționat dintotdeauna, în retortele afectivității omului, dimpotrivă, un sentiment de pietate nemărginită pentru ființa care l-a creat. În cămăruța cea mai de taină a sufletului omenesc, tabloul sfînt al mamei n-are nevoie de nici un adaos. Este, poate, în această tăcere despre mamă a zicătorilor, unul din cele mai tulburătoare omagii. Se află aici mărturisirea implicită că nimic nu le-a fost mereu comun tuturor oamenilor în mai mare măsură decît sunetul limpede al acestei vibrații sufletești. Pe scara civilizației, toate popoarele au înțeles, din ce în ce mai bine, că grija și considerația acordate mamelor înseamnă cea dintîi probă a grijii pentru viitorul unui popor. Dacă noi avem azi o reglementare legală specială în sprijinul mamelor cu mulți copii, acest fapt de omenie exprimă luciditatea (și în acest sens) a politicii statului nostru. În întreaga țară, lumina și căldura acestui gest, a adus în

toate casele cu mulți copii zîmbetul bun al lacrimei de bucurie, ca o scrisoare către Mama, viscolită alb și pur de gingășie și iubire. Este, credem, cu atît mai mult necesar și obligatoriu ca toți cei ce participă, într-un fel sau altul, la distribuirea ajutoarelor conform Decretului 410 din 1985 să facă totul pentru a păstra întreagă încărcătura de tandrețe și de considerație destinată mamelor cu mulți copii. Ce ar mai rămîne din aceste lucruri dacă, de pildă, am aduce mereu la primăriile de sector ale Bucureștiului, o dată pe lună, mii de mame care să aștepte în picioare și în înghesuială ore întregi pentru a-și ridica eforturile. Să ne gîndim că unele trebuie să se învoiască de la serviciu, să-și piardă cîte o zi de muncă. Altele, fac acest drum cu unul sau mai mulți copilași de mînă. Nu puține sînt însărcinate...

Am discutat cu factori responsabili, la cîteva sectoare ale Capitalei și toți sînt conștienți de acest lucru. Ciudat este că, deși aproape toată lumea consideră mult mai firesc să se trimită prin poștă, la domiciliu, fiecărei mame banii cuveniți, se prelungește deliberarea asupra acestei modalități. Dar asta nu se poate decide la sector. Aici este limpede ca lumina zilei că li s-ar lua cum se zice, drumul din picioare. Sigur, oamenii de la sectoare fac și ei ce pot. Au împărțit pe litere lista mamelor, pentru a eșalona, cît de cît, pe zile, distribuirea banilor. Dar, la unul dintre sectoare, listele cuprind, la o singură literă vreo 400 de nume. Cu casieri improvizați iarăși nu este o soluție să se lucreze mereu. Cel puțin fiindcă e vorba de sute de mii și de milioane de lei. „Este clar — ni s-a spus la una dintre primăriile de sector — că fiecare mamă cu mulți copii își pierde o zi pe lună pentru a-și ridica ajutorul. Este și în dauna mamelor, și a familiilor, dar și în deserviciul unităților unde sînt încadrate în muncă. Asta, lăsînd la o parte greutățile noastre. Cea mai civilizată soluție ar fi să li se trimită la domiciliu acești bani, prin mandat poștal, așa cum se trimit pensiile. Mai cu seamă că evidența acestor ajutoare, ca și aceea a pensiilor, este condusă prin direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene și a municipiului București". Cea mai bună soluție pare a fi aceasta. Nu este nevoie decît de puțină bunăvoință.

DORIN GHERGHINESCU

Craiova, oraș al fîntînilor

„Dacă ar fi să rezum în sinteza unui scris ieroglific noțiunea cuvîntului «România» — scria, cu vreo cinci decenii în urmă, G. M. Cantacuzino în cartea sa «Izvoare și popasuri» — aș tăia o linie orizontală care ar înfățișa zarea nețărmurită a cîmpiei noastre cu unghiul ascuțit al unei cumpene de puț". Cîndva, ne amintește ilustrul arhitect și cărturar, România era o țară a fîntînilor. O țară înțesată de fîntîni, cocostîrci singuratici ce vegheau orizonturile, semnalînd de la mari distanțe prezența omului, prin înclinarea cumpenelor, ciocuri de păsări care pătrundeau adînc în pămînt. Fîntîna era un simbol social. În jurul ei se întîlneau nu numai oameni, ci și comunități umane. Se salutau, se respectau, vorbeau, plecau. Fîntîna rămînea singură, tristă și rece, cu ochiul clar al nostalgiei ascuns adînc în pămînt, dar știind că aceia ce pleacă se vor întoarce, iar dacă nu se vor întoarce vor ține minte apa, răcoarea, generozitatea, ospeția. Fîntîna era, în același timp, o podoabă a locurilor, dînd seama despre știința sau harul omului de la noi de a privi spre adîncul pămîntului său, spre apele vii ale dedesubturilor, prin fereastra artei. Din păcate, continuă G. M. Cantacuzino, vremurile mai noi au ignorat acest simbol și această podoabă a pămîntului de la Dunăre și Carpați. „În febra noastră de a găsi un specific românesc în toate — scrie arhitectul, referindu-se la orașe și la decorul lor — s-a uitat fîntîna care este totuși unul dintre subiectele cele mai atrăgătoare și care a fost prilejul atitor reușite în celelate arhitecturi. Nimeni nu s-a gîndit la jocul apelor și deci al luminii. Piețele noastre au fotografii de bronz ale diverselor noastre glorii. Coloane de praf valsează nebunește împrejur, dar șopotul alinător al apei nu se aude. În orașele noastre, mediocre și banale, prea rar cîte un edil își aduce aminte de lucrurile așa-zise inutile, care singure durează". Replica zilei de azi la vechea amărăciune a arhitectului e nu o dată impresionantă. O dau fîntînile-monumente construite în anii din urmă, superbe flori de piatră și de cristal fluid dominînd maiestuos centre civice (precum cele semnate de sculptorul C. Lucaci în Drobeta-Tr. Severin, Constanța, Reșița.

Dar mai există, în orașele noastre, și vechi fîntîni, așezate la colbuite răscruci de drumuri și veacuri. Unele nu mai au apă, sînt simple documente etnografice, altele au. Arhitectura lor, în ciuda dimensiunilor uneori reduse și a modestiei materialului, e, în destule cazuri, de o frumusețe ce se cuvine salvată de sub ireparabila goană a timpului. Sînt, cele mai multe, edificii în plan circular ori octogonal, îngrijit cioplite și înflorite cu dalta, care, în piețe sau pe margini de drumuri, se ridică gîngașe, ușoare, aeriene, ca niște minuscule temple dedicate divinităților apei. Dar multe, prea multe din ele, uitate de istorie și de oameni, sînt în ruină. Altele, „renovate" fără prîcepere, sugrumate în triste cămăși de tencuieli străine, umbresc gîndul pur al ziditorilor lor. Unde sînt edilii care, deși presați, cum bine știm, de atîtea mari și stringente probleme ale vieții orașelor, să-și arunce totuși un ochi și spre suavul izvor de frumos care este fîntîna ?

I-am descoperit totuși pe acești edili. I-am descoperit, recent, la Craiova, oraș în care, începînd de anul trecut, se desfășoară o adevărată campanie — așa o numește primarul Marin Lungu, și datele pe care le aflăm îl confirmă — pentru readucerea la lumină a fîntînilor-mărturii de istorie și podoabe de artă ale orașului.

Sînt multe aceste fîntîni în Bănie. Multe și vechi. Fîntîna Roșie, după unii istorici, e de pe vreme lui Mihai Viteazul. Fîntînile Purcarului, Romaneștilor, Obedeanului, Popova, Chiriac, Oota, Cornițoiu, Dealul Spirii, Jianu etc. au și ele vîrste dintre cele mai venerabile. În jurul lor, cași al altora, s-au înjghebat șantiere. Sînt niște șantiere de un fel deosebit, pe care vizitatorul se întîlnește, surprins, nu cu zgomotul obișnuit al construcției, ci cu liniștea. Ici-colo abia de sună o teslă, abia de scînteie în piatră o daltă, dincolo abia de cîntă pe nas un instrument de forat, abia de fișiie o mistrie. Meșterii restauratori parcă oficiază, și dacă, intrigat de ritmul lor original de lucru, îl întrebi pe vreunul dintre ei de ce se mișcă atît de încet, poți primi (cum a primit autorul acestor rînduri) un răspus memorabil : „Lucrăm cu grijă, ca să nu trezim prea brusc izvoarele care dorm ! Ca să sceatem la lumină fîntîna așa cum a fost ea, fără s-o vătămăm ; deci n-o lovim, o mîngîiem numai cu dalta sau cu mistria !".

Răspunsul aparține meșterului Popa Vesa, șeful unei brigăzi de zidari-artiști care, ca toți artiștii adevărați, se disting prin talent, pasiune și modestie aleasă. Sînt oameni fără studii savante, n-au învățat la înalte școli arhitectura sau arta restaurării, dar care simt în degete duhul veacurilor, avînd știința instinctivă de a conlucra cu spiritul meșterilor de demult. Lîngă ei lucrează specialiști ai Oficiului de gospodărire a apelor, ai Complexului muzeal „Oltenia", ai Sectorului de arhiectură și sistematizare al Consilului popular municipal. Lucrul tuturor, ne spune arhitecta Jeni Brandt, șefa Sectorului, e de finețe, de creație. Căci fiecare fîntînă reprezintă „o problemă", nicăieri nu se repetă aceleași soluții, munca are un neprevăzut pe care nu-l întîlnești pe șantierele „mari". Într-un loc izvoarele curg, dar într-altul nu, au fugit sub pămînt, trebuie deci căutate, descoperite, trase la zi. Într-alt loc edificul de piatră a fost distrus, uneori pînă la dispariție, trebuie deci să-l refaci, și, pentru asta, să pornești de la stampă, de la miniatură, de la hrisovul îngălbenit, reinterpretînd gîndul scris întîia oară în culori de apă ori în chirilice, desfășurîndu-l apoi la dimensiunea arhitectonică închipuită de ctitor. Apoi sînt locuri în care ceea ce n-a izbutit să acopere țărîna, să surpe cutremurul, să înnegrească mucegaiul, au reușit să strice mistriile unor „renovatori" improvizați, lucrînd în numele grijii de a păstra. În sfîrșit, pretutindeni trebuie ca izvorul captat și edificiul restaurat să fie puse în pagina prezentului, în ambianța urbanistică a noii Craiove, prin lucrări nu mai puțin pretențioase.

Fîntînile Purcarului, Romaneștilor și Obedeanului sînt de-acum gata. Fîntîni cu debite bogate, cu apă rece, curată, gustoasă, fîntîni-accente de artă într-un oraș în care, prin vitregie istorică, monumentele artistice sînt puține.

Și ar mai fi ceva de notat, ne spune primarul Marin Lungu, un „ceva" cît se poate de important. Dezvoltarea explozivă a Craiovei a făcut ca apa, în ultimii ani, să fie și ea „o problemă". O sorb cu sete noile industrii ale orașului, o soarbe, firește, și o populație care s-a înmulțit vertiginos. Apa adusă din Jiu sau din munți, prin conducte, se dovedește deseori insuficientă. Lîngă modernele puțuri forate pe vatra Craiovei (o acțiune ce, prin amploarea ei, ar merita și ea o consemnare specială), aportul vechilor fîntîni la astîmpărarea setei orașului nu e deloc de ignorat.

Mărturisim, pînă la discuția cu tovarășul Lungu n-am știut de existența „șantierelor apei", deși popasurile noastre în Bănie n-au fost puține în ultima vreme. Fără să se blazeze, ochiul nostru s-a obișnuit prea mult cu prefacerile de anvergură pentru a le mai înregistra și pe cele de nuanță. E imputabil — și ne vom imputa — că scăpăm adesea nuanțele, acele inedite accente care, dispuse într-un registru savant, dau tonus și vibrație aparte unui tablou, insuflîndu-i o neașteptată prospețime.

Fîntînile Craiovei o dovedesc.

ILIE PURCARU

La sfîrşitul acestei săptămîni: Internaţionalele de atletism ale României

Sportul sporturilor, un spectacol de excepţie

Simbătă (de la ora 16,30) şi duminică (de la 16), stadionul „23 August" din Capitală va fi din nou gazda unei întreceri sportive de anvergură : campionatele internaţionale de atletism ale României. Servind ca ultim prilej de verificare înaintea mondialelor de juniori (Atena, 16—20 iulie) şi europenelor de seniori (Stuttgart, 26—31 august), această a 31-a ediţie a competiţiei se anunţă cu atit mai interesantă cu cît e îmbogăţită şi cu meciurile bilaterale feminine România-Anglia şi România-R.S.F.S.R., englezoaicele venind la Bucureşti (din ce se ştie în acest moment) cu o garnitură completă, din care nu vor lipsi dubla campioană mondială de cros (Lisabona 1985, Neuchatel 1986) Zola Budd şi campioana olimpică de suliţă (Los Angeles 1984, 69,50 m) Tessa Sanderson.

Au mai confirmat participarea, în cadrul internaţionalelor, echipele U.R.S.S. (16 membri), Bulgariei (6), Ungariei (5) şi Iugoslaviei (5), fiecare dintre ele aliniind atleţi cu rezultate deosebite, precum sovieticii Grigori Egorov (5,65 m la prăjină), Serghei Fomenko (5,50 m) şi Vladimir Sasimovici (73,20 la suliţă), bulgarul Rumen Stoianov (5,55 m), unguroaicele Maria Janak şi Katalin Hartai (ambele peste 60 m la suliţă), iugoslavul Hrvoje Fizuleto (2,26 m la înălţime) etc. Cum se dă ca sigură prezenţa la start a tuturor campionilor noştri, Maricica Puică, Doina Melinte, Cristieana Cojocaru, Vali Ionescu, Anişoara Stanciu, Mihaela Loghin, Florenţa Crăciunescu, Sorin Matei, Dumitru Negoiţă, Ilie Floroiu etc., e de aşteptat ca reuniunile de la sfîrşitul săptăminii să însemne o luptă aprigă pentru cucerirea titlurilor şi, totodată, o tentativă de a face să „cadă" cît mai multe recorduri naţionale, europene şi, de ce nu ?, mondiale. S-ar reinnoda astfel tradiţia unei întreceri socotită, de-a lungul anilor, de referinţă în peisajul atletismului internaţional, în care s-au doborît sau măcar egalat atitea şi atitea recorduri răsunătoare, începînd din 1956, cînd olandezul Henk Visser a devenit, la Bucureşti, recordman european la lungime (7,98 m), continuind cu recordurile mondiale sau continentale stabilite de Taisia Cencik (1957, 1,75 m la înălţime, R.E. egalat), Dana Zatopkova (1958, 56,57 m la suliţă, R.E.), Iolanda Balaş (1960, 1,84 m la înălţime, R.M.) şi Elvira Ozolina (1960, 59,55 m la suliţă, R.M.), încheind cu acel fenomenal („record pentru anul 2000") 7,43 m la lungime reuşit, în 1983, de Anişoara Stanciu, R.M. Dacă tot recurgem la istoricul internaţionalelor, să reamintim că ele au constituit, încă de la ediţia inaugurală, o veritabilă rampă de lansare sau de afirmare pentru o listă întreagă de „monştrii sacri" ai atletismului internaţional, la startul lor înscriindu-se (între alţii) Nina Ponomareva şi Alberto Juantorena, Vladimir Kuţ şi Bob Gutowski, Michel Jazy şi Iozsef Czermak, Emil Zatopek şi Hristos Papanicolau, Nina Otkalenko şi Gaston Roelants, Cen Fen Iun şi Janusz Sidlo, Ludvik Danek şi Parry O'Brien ş.a., sportivi care, mai devreme sau mai tîrziu, au realizat performanţe dintre cele mai strălucitoare.

Din punct de vedere numeric, ediţia 1986 nu se distinge în mod deosebit. Ea se remarcă însă, neîndoios, în ceea ce priveşte valoarea competitorilor, cei enumeraţi mai sus adăugîndu-li-se şi cîţiva juniori de mare perspectivă, în frunte cu campioanele europene Cleopatra Pălăcean (3 000 m) şi Ana Pădurean (1 500 m), fără a-i uita şi pe ceilalţi reprezentanţi ai „noului val", Doina Calenic (3 000 m), Simona Staicu (3 000 m), Ana Maria Drăghici (400 m garduri), Gabriel Filip (800 m) ş.a.m.d.

Din cîte am înţeles, federaţia de specialitate (secretar responsabil Eugen Ignat) a luat toate măsurile pentru ca întrecerile să se desfăşoare în cele mai bune condiţii. Amenajările de la „23 August" sînt în stare excelentă. Se află mobilizat un masiv corp de arbitri, peste 80 de persoane, în rîndul căruia vom putea identifica o serie de foşti campioni, precum Elena Plocon, Ioana Tănţorescu, Tadeusz Strzelbinski ş.a.. Cum vor participa, repetăm, toţi marii noştri performeri, vor fi prezenţi, fără excepţie, şi cei mai reputaţi tehnicieni din atletismul românesc, de la Ion Puică la Nicolae Mărăşescu, de la Ioan Söter la Mihai Zaharia, de la Mariana Suman la Dan Serafim, de la Natalia Betini la Ion Benga.

Veţi fi de acord, stimaţi cititori, că vor fi întrunite toate premisele ca ediţia a 31-a a internaţionalelor de atletism ale României să se transforme într-o frumoasă sărbătoare a sportului. Cum intrarea elevilor e gratuită (la tribuna a II-a), sîntem convinşi că profesorii de educaţie fizică de la toate şcolile din Bucureşti (şi nu numai) nu vor pierde prilejul de a-şi aduce elevii în tribunele de la „23 August" spre a urmări o redutabilă „gală" a campionilor, în măsură să le ofere acestora o lecţie de neuitat despre ceea ce înseamnă dîrzenie, perseverenţă, mobilizare, spirit de fair-play. Ei nu trebuie să uite că atletismul rămîne sportul sporturilor, cel mai justificat să pledeze pentru sănătatea şi vigoarea tineretului.

Aşadar, vă invităm pentru simbătă şi duminică la atletism, campionatele internaţionale ale României, promiţînd un spectacol sportiv de excepţie !

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Orarul finalelor

Simbătă

17,00 : prăjină ; suliţă (b)
17,10 : înălţime (b) ; 400 m (b) ; greutate (b)
18,05 : 110 mg (b) ; lungime (b)
18,30 : 100 m (f) ; disc (f)
18,35 : 100 m (b)
19,10 : 4 100 m (f)
19,15 : 10 000 m (b)

Duminică

16,00 : disc (b) ; triplu salt
16,15 : 200 m (f)
16,25 : 200 m (b)
16,30 : înălţime (f)
17,00 : 110 mg (f) ; greutate (f)
17,10 : 5 000 m (b)
17,30 : 3 000 m (f)
17,45 : 400 mg (b) ; lungime (f) ; ciocan ; suliţă (f)
17,55 : 5 km marş (f)
18,25 : 3 000 m obstacole
18,40 : 4 400 m (f)
18,45 : 10 000 m (f)

Proba de 20 km marş se va disputa duminică dimineaţa, de la ora 9,00, pe circuit, în strada Maior Coravu.

Pe toţi aceşti mari campioni îi veţi putea urmări, simbătă şi duminică, pe stadionul „23 August" ! Ei promit nu doar un spectacol atletic de ţinută, ci şi noi recorduri !

De la stînga la dreapta : Maricica Puică, dublă campioană mondială de cros (Roma 1983, East Rutherford 1984), campioană olimpică la 3 000 m (Los Angeles 1984) ; Doina Melinte, campioană olimpică la 800 m (Los Angeles 1984), dublă campioană europeană de sală la 800 (Milano 1982) şi, respectiv, 1 500 m (Atena 1985) ; Florenţa Crăciunescu, recordmana României la disc (69,50 m), medalie de bronz la J.O. de la Los Angeles ; Dumitru Negoiţă, suliţaşul nr. 1 al ţării, cîştigător al J.M.U. ; Anişoara Stanciu, fostă multiplă recordmană a lumii, campioană olimpică în 1984.

Fotografii de AUREL NEAGU ■

Cu bicicleta pe şosea, altfel decît în plimbare

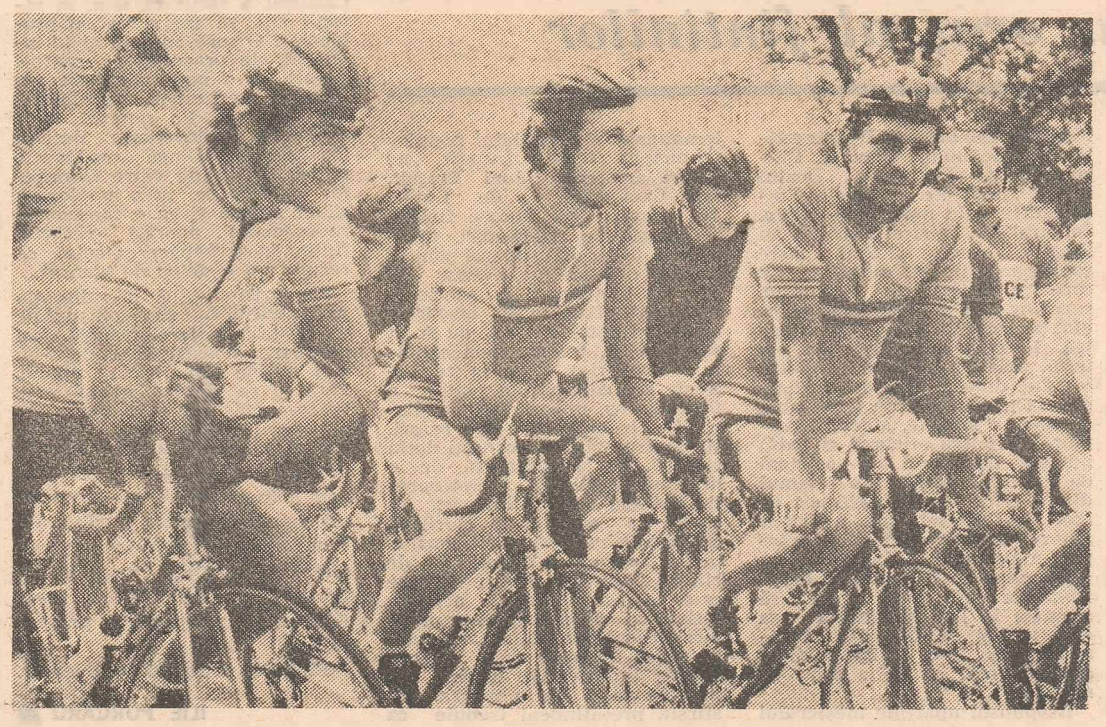

Timp de cîteva zile, Cîmpulung Muscel a fost „capitala" ciclismului românesc, găzduind într-o excelentă organizare (asigurată de clubul Muscelul, cu sprijinul federaţiei de specialitate) ediţia din acest an a campionatelor naţionale de şosea. În oraşul în care activează (cu rezultate notabile) Gabriel Moiceanu, sportul cu pedale e, cu adevărat, la el acasă, dovada cea mai concludentă constituind-o numărul mare de spectatori înşiruiţi de-a lungul traseelor celor 4 probe disputate, peste 12 000, de pildă, la semifond.

Conform aşteptărilor, campionatele au fost dominate de rutierii dinamovişti, elevii antrenorului Nicolae Voicu izbutind să-şi adjudece toate cele 4 titluri puse în joc : la echipe (contratimp), la fond (Cornel Nicolae), la semifond (Vasile Mitrache) şi la contratimp individual (Mircea Romaşcanu). Menţionînd că garnitura dinamovistă a fost alcătuită din Mircea Romaşcanu, Costică Paraschiv, Valentin Constantinescu (în această ordine şi în imaginea de faţă, realizată de Victor Rădulescu) şi Constantin Căruţaşu, să notăm, semn îmbucurător, că faţă de alţi ani lupta dintre alergătorii consacraţi, în frunte cu multiplul campion Mircea Romaşcanu (în curînd, 34 de ani), şi „noul val" a fost mai strînsă. Vasile Mitrache (23 de ani) reuşind chiar să urce pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere. Alături de el, dintre tineri s-au mai distins steliştii Cristian Neagoe şi Costel Popa (al doilea la contratimp), tot timpul printre animatorii probelor de la Cîmpulung. Din cauza caniculei, ne explica antrenorul emerit Nicolae Voicu, n-a fost bătut nici un record, dar nota de dîrzenie (şi de sportivitate) în care s-au desfăşurat campionatele a plăcut spectatorilor. Chiar dacă pe un drum bun, ciclismul nostru continuă să fie dator în ceea ce priveşte marea performanţă. Fără să procedăm acum la o analiză, se impune observaţia că la majoritatea cluburilor (excepţiile numindu-se Dinamo, Steaua, Metalul Plopeni, Muscelul şi... atît !) se munceşte încă puţin, condiţiile oferite rutierilor (şi prin rîvna F.R.C., secretar responsabil Gheorghe Stănel) luînd-o cu mult înaintea rezultatelor ! Promiţînd să revenim pe această temă, să-i felicităm pe noii campioni şi să le urăm să facă dovada calităţilor lor şi în întrecerile de anvergură, cu participare internaţională. **(Ovidiu Ioaniţoaia).**

Cine nu se teme de greutăți obține medalii de aur!

Andrei Socaci, triplu campion al Europei, triplu campion al lumii!

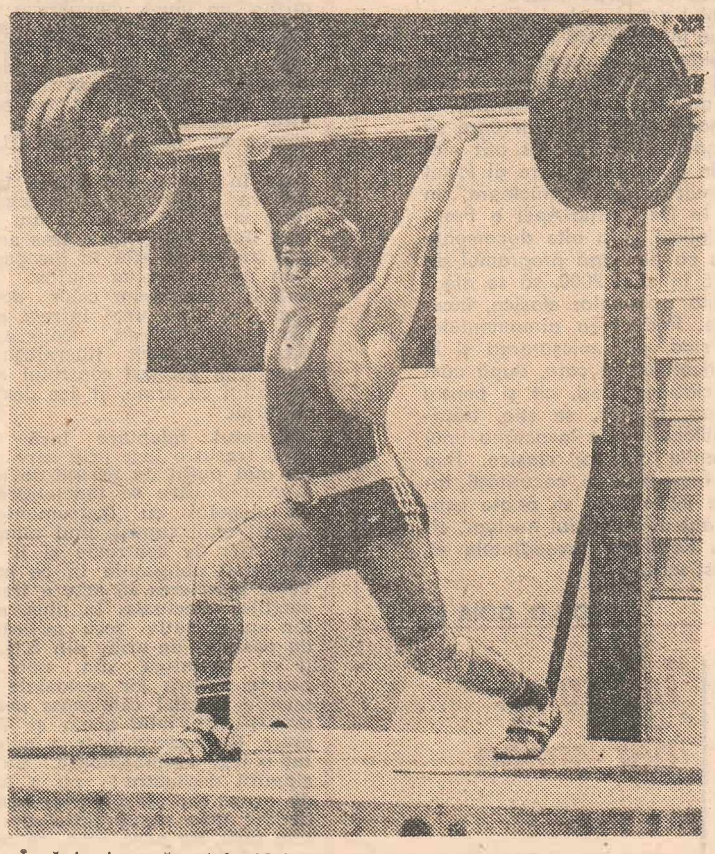

Încă junior, născut la 19 iunie 1966, halterofilul Andrei Socaci este una din frumoasele certitudini ale sportului românesc. Deși este la început, cariera lui sportivă strălucește de aurul medaliilor.

A început să facă haltere la Alba Iulia, orașul natal. Este remarcat imediat și are șansa să intre sub îndrumarea atentă a antrenorului Mihai Constantinescu de la Olimpia București, care-i intuiește calitățile deosebite. Primul contact cu marile concursuri se produce la Campionatele europene de juniori de la Hașcovo—Bulgaria, în 1982, cînd participă la categoria 67,5 kg. Progresele substanțiale pe care le înregistrează în anul următor duc la includerea lui în lotul olimpic pentru Olimpiada de la Los Angeles. La 17 ani, este cel mai tînăr medaliat cu argint din istoria olimpiadelor moderne.

Anul 1985 îi aduce consacrarea. Andrei Socaci devine triplu campion european și triplu campion mondial de juniori la categoria 75 kg. În octombrie participă la campionatul mondial de seniori de unde se întoarce cu medalia de aur și titlul de campion la categoria smuls și cu două medalii de bronz, fiind întrecut la aruncat și la total numai de campionul și recordmanul mondial al categoriei, bulgarul Alexandr Varabanov.

Din toamna lui 1985 pînă în primăvara anului următor, urmează o pregătire neîntreruptă în sală, fără participare la competiții, pentru creșterea forței musculaturii picioarelor, punctul slab, dacă ne putem exprima astfel, al sportivului nostru. Antrenorii lotului național de seniori, Ștefan Achim și Constantin Dumitru, au întocmit o minuțioasă strategie de pregătire pentru Andrei Socaci. Nu i se dă nici măcar șansa să-și apere titlul și urmărește desfășurarea întrecerii ca simplu spectator.

La ultimele campionate europene de seniori cîștigă cu 160 kg titlul la smuls, întrecîndu-l din nou pe același Varabanov. Pentru argint, la aruncat, dă o luptă acerbă cu alt halterofil bulgar, Borislav Ghidicov, pe care Socaci o pierde, ratînd de puțin 200 kg, recordul național de seniori.

Chiar de a doua zi, în sala de la Karl Marx Stadt începe pregătirile pentru campionatele europene și mondiale de juniori de la Donaueschingen—R.F.G., unde, cum bine se știe, Andrei Socaci a cîștigat toate titlurile și medaliile de aur puse în joc. La cele 6 medalii de aur cucerite de Andrei Socaci, s-au adăugat alte 9 medalii, din care două de aur, cucerite de juniorii români.

Anul acesta pe tînărul Andrei Socaci, membru al Clubului Dinamo, îl așteaptă alte două examene, pe care ține să le treacă cu strălucirea cu care s-a obișnuit : admiterea la I.E.F.S. și campionatele mondiale de seniori care vor avea loc între 10 și 17 noiembrie la Sofia, unde se va întîlni cu același Varabanov și Ghidicov și cu aceleași 200 kg sau mai mult.

Și totuși, cine este Andrei Socaci, cel care a smuls 160 kg și urmează să arunce 200 kg sau mai mult la nici cei 20 de ani ai lui ? Testele de investigații și pregătire psihologică efectuate la lotul național dovedesc că evoluția lui se îndreaptă spre o personalitate sportivă de talie internațională. Este muncitor, serios, tenace, avînd o motivare superioară pentru ceea ce face, un tînăr dornic și capabil să accepte rigorile impuse de marea performanță. Într-un perfect echilibru se îmbină la Andrei Socaci forța, explozivă, coordonarea perfectă, mobilitatea remarcabilă și o mare capacitate de concentrare. Toate aceste calități au putut fi dobîndite prin muncă susținută, pregătire atentă și competentă asigurată de antrenorii Clubului Dinamo și ai lotului național, din dragoste pentru culorile sportului românesc. Mai trebuie subliniat că performanțele lui Andrei Socaci și alte celorlalți halterofili români, ale școlii românești de haltere se produc într-o perioadă de creștere vertiginoasă a performanțelor, de înnoire radicală a metodelor de pregătire și antrenament, într-o lume în care 4 milioane și jumătate de halterofili practică sistematizat această disciplină și doresc să ajungă în vîrful piramidei valorilor.

Reușesc doar cei mai buni.

OPREA GEORGESCU ■

Racul

Bețe-n roate

● În primul rînd s-au așezat cei ce nu vedeau bine.

● A căzut de pe craca falnicului arbore genealogic.

● Accident. Lucru după care moare lumea.

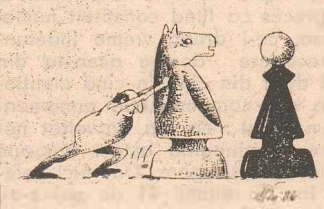

● Era neclintit. După trei zile, l-au îngropat.

● Textul nu avea pretext.

● Și-a pierdut cinstea într-o aglomerație.

● După control, nu i-au mai lăsat mînă liberă.

● I-a mărturisit că moare după ea. Rămîne de văzut.

● Nu e nici o brînză cînd o faci de oaie.

● Încearcă să despice firu-n patru. Cu barda.

● Îi păstrează prietenului o vie amintire. S-a căsătorit cu nevastă-sa.

● I-au ridicat moralul. Pe soclu.

● Era cu un picior în groapă, cu altul în cazanul cu smoală.

● Banii gheață se topesc repede.

● Era în aer. Oricum, departe de-al nouălea cer.

● Și-a mutat gîndul de la ea. A cărat toată noaptea.

● A pus punctul pe i. I-a fost punctul de plecare.

● A reținut multe de la alții. Prea era sărac.

● I-ar fi crăpat obrazul de nu-l avea gros.

● A șters-o de pe fața pămîntului. A intrat în el.

● S-a dat cu capul de toți pereții. De jur-împrejur, numai ruine.

● Printre picături doctorul i-a prescris și-un medicament.

● Călcînd pe urmele înaintașilor, s-a împotmolit în același loc.

● Mecanicul i-a pus mașina pe picioare.

● Sărea într-un picior. Cu celălalt călcase strîmb.

● După ce l-au salvat de la înec, s-au pus cu gura pe el.

● Depășea orice limită cu cea mai mare viteză.

● Tînărul nu era de nasul ei. Folosea numai batiste fine.

● Au lăsat baltă canalizarea.

● Pe trotuar nu ești chiar alături cu drumul.

● Era în rînd cu lumea, cînd cineva l-a tras de-o parte.

● Cu mare ușurință și-a ridicat pretențiile.

● A reușit să-și mute piatra de pe inimă pe suflet.

● Citea printre rînduri ca la carte.

● „Morții cu morții, viii cu viii". Ce separatisme.

● Are oroare de căzături. De aceea umblă numai cu capul plecat.

● Nu-l durea capul de bietele picioare.

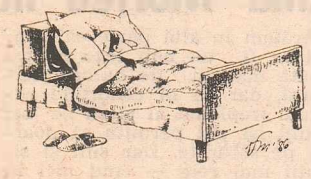

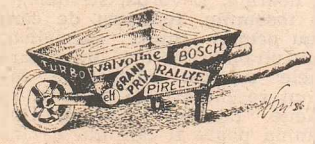

● Dacă mai întîrzia o oră, nu șosea în ceasul al doisprezecelea.

● N-a mai putut ține piept forței gravitaționale.

● A renunțat la farduri. Se unge cu pelicanol.

● Și-a ridicat viața la rang de monument.

Aforisme de
DANIEL MILITARU PITEȘTI ■

Caricaturi de
VIRGIL MILITARU PITEȘTI ■

Cronica șoselei

Fire de praf pe părul bălai

De departe, în atmosfera puțin cețoasă a amiezii fierbinți, cu cerul albastru decolorat, carul în mers se aseamănă perfect cu celebra frescă a lui Grigorescu pe care o avem cu toții în minte, încă din copilărie. Pe fața omului care ține hățurile e greu să citești ceva. Vorba aia, sînt mulți oameni pe figura cărora chiar și cei mai reputați psihologi nu pot descifra mare lucru. Dacă te uiți însă ceva mai atent la obrazul pe care viața a săpat brazde adînci, poate prematur, la ochii de un albastru spălăcit care privesc înainte fără a fixa un punct anume, deslușești o anumită indiferență față de ce se întîmplă în jurul său, atitudine ce se conturează mai cu seamă cînd atelajul e depășit de autovehicule, cărora bătrînul nu le dă nici o atenție.

Pe pasivitatea omului cu părul alb au scontat, probabil, și cei trei puști, atunci cînd, la fel ca o patrulă de cercetași, folosind cum se spune în armată terenul, s-au urcat pe furiș în căruța moșului. Înainte de a realiza această operațiune, cel mai mare dintre ei, un roșcat cu părul ondulat și cu nasul cîrn, îmbrăcat cu o cămașă portocalie și niște pantaloni scurți bleumarin, a ținut să le facă un scurt instructaj, adoptînd față de ei un aer de vădită superioritate. „La cei 10 ani ai mei, e limpede că am mai multă experiență ca voi, niște puști de doar 7 primăveri. De nenumărate ori m-am urcat din mers, nu numai în căruțe care merg cu viteza melcului, precum aceasta, dar chiar și în camioanele încărcate, în timp ce, cu viteză redusă, urcau la deal. Faceți cît mai puțin zgomot, iar după ce v-ați urcat, ascundeți-vă în lucerna din căruță și nu scoateți o vorbă. Ce v-am spus eu, e, ca să zic așa, o știu de la fratele meu mai mare care e militar, un fel de consemn. Cu cît vă țineți gura mai bine, cu atît o să mergem mai mult în carul moșului. Omul e cu gîndul în altă parte, așa că nu va fi prea greu să-l păcălim. Puteam foarte frumos să ne urcăm în căruță, dar îl știu din comună, nu e omul care să accepte așa ceva". Au mers un timp în spatele carului așa, cam la 10—20 de metri, apoi au mărit pasul, s-au aplecat de spate și unul cîte unul s-au suit în arhaicul vehicul. Întîi a urcat roșcatul. Manevra i-a reușit perfect. Apoi i-a ajutat pe ceilalți doi, întinzîndu-le mîna. Bătrînul n-a sesizat nimic. Nici cînd mentorul micului grup i-a camuflat pe cei doi puști în grămada de lucernă și Dănuț a scos un țipăt ca urmare a unei înțepături de viespe, omul n-a dat semne că ar fi auzit ceva. E știută comportarea copiilor în atari împrejurări. E greu să rămînă liniștiți prea mult timp. Încep să chicotească, să-și comenteze succesul, să glumească pe seama celui păcălit. Așa au procedat și eroii noștri. Chiar și cel mai mare nu s-a abținut mult timp. „Oricum, ajungem mai repede acasă decît pe jos. Ați văzut ce idee strașnică am avut cu urcatul în căruță ?" „Da, Mișulică, tu întotdeauna ne-ai salvat din situații dificile, îți mulțumim", ținu să sublinieze unul dintre cei doi ucenici. Încurajați de atitudinea moșului care, în pofida conversației purtate de cei trei călători clandestini, cu voce din ce în ce mai tare, nu dădea vreun semn de viață, puștii au căpătat curaj. E știut și faptul că, nepuși la punct cînd trebuie, unii copii devin repede obraznici. „Ce-ar fi să-l speriem pe tataie ? Ce ziceți ?", propuse unul dintre ucenici.

Mentorul și-a revenit. „Să nu întindem prea mult coarda. Nu e bine. Nu de alta, dar ne putem alege cu un bici, și nu asta ar fi partea cea mai gravă a problemei, ci faptul că cei circa 6 kilometri care ne-au mai rămas de mers, i-am face fain, frumos, cum zice ardeleanul, pe rîsul copiilor l-au trezit din reverie pe omul cu hățurile în mînă. A rămas vădit surprins de îndrăzneala puștilor. Surprinderea s-a transformat repede în indignare, mai ales cînd a realizat că intrușii s-au instalat în căruță de mai mult timp. Îi trădau ghiozdanele care fuseseră frumos depozitate unul peste altul, acoperite de geaca unuia dintre musafirii nepoftiți. Cuvintele : „Ce căutați voi aici, împieliților? Cine v-a dat voie să vă urcați în car ?" au fost însoțite de o ploaie de lovituri de bici. Obrazul mentorului avea deja o urmă roșie lungă, lăsată de pielea dură a instrumentului folosit de veacuri pentru accelerarea vitezei căruțelor.

Aidoma unor experimentați cascadori, mentorul, împreună cu unul dintre copii, au sărit din căruță în șanțul cu iarbă înaltă al șoselei. N-au avut de suferit prea mult, doar niște vînătăi. Al treilea pasager a sărit însă din car acolo unde i-a fost mai la îndemînă, adică spre centrul șoselei. „Tocmai mă pregăteam să depășesc carul. M-am pomenit cu mogildeața de om exact în fața mașinii. N-am mai putut face nimic. A căzut sub roți. Nu mă așteptam la o asemenea săritură neprevăzută. Eu ocolesc chiar și un pui de găină, dar-mi-te un om. O să-l am pe conștiință toată viața, deși cred că nimeni nu mă poate declara vinovat de accident. Sînt din aceeași comună cu căruțașul. Ai șapte nepoți, moș Ignat, i-am spus cu cîteva minute înainte de a veni dv. conducătorului de atelaj. Copiii mai greșesc. Probabil și nepoții dumitale mai fac cîte o șotie. Ce-ai zice dacă față de ei, altcineva ar proceda la fel ca matale ? Cu cuvîntul puteai să-i faci să roșească și să simtă greșeala mai bine decît cu biciul. Dar ce rost mai au acum vorbele moralizatoare ?"

Moș Ignat oftează adînc. Cu fața împietrită de durere se uită la trupul fără viață al băiețașului. Pe părul blond se văd urme de praf. O diră de sînge i se prelinge din colțul gurii. Cineva îi închide ochișorii. „Ce-o să le zic părinților acestui copil ?", se întreabă cu glas sfîrșit bătrînul.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XV)

Reducerea armamentelor clasice

Cei ce susțin dezarmarea și luptă pentru realizarea ei n-au înțeles niciodată acest proces ca fiind constituit numai din dezarmarea nucleară. Însă, ce-i drept, vreme îndelungată s-a vorbit cu mare precădere despre aceasta din urmă, armamentul clasic fiind doar din cînd în cînd menționat. Ce s-a întîmplat cu una din componentele armamentului clasic, arma chimică, am văzut : ea s-a dezvoltat necontenit în umbra celei atomice, ajungînd astăzi aproape s-o egaleze în forță potențială de distrugere. Dar nici celelalte „clasice" n-au stat pe loc. În ultimii 41 de ani s-au creat noi explozibili, de o forță fără precedent, s-au realizat arme și sisteme de arme necunoscute mai înainte, s-au perfecționat cele existente, în special în ceea ce privește precizia, raza de acțiune, viteza și efectul distructiv. Au apărut avioane care întrec de cîteva ori viteza sunetului, avioane fără pilot, tancuri suprarapide și suprablindate, submarine rapide și de mari adîncimi, artileria de foarte lungă distanță sau cu cadența de tir de sute de lovituri pe minut, muniție ghidată cu precizie (rachete care își ating ținta în proporție de 50—100 la sută), arme care nu pot fi detectate de inamic, (avionul invizibil, rachetele de croazieră) și multe altele. Unele din aceste arme au și fost „testate pe cîmpul de luptă", în conflictele armate ce au avut loc în ultimii ani. Un singur exemplu, privind forța de distrugere : dacă în timpul celui de-al doilea război mondial faimoasele „V-1" și „V-2" au făcut în medie cîte o victimă de fiecare rachetă, în războiul Malvinelor au fost de-ajuns două torpile pentru a ucide, prin scufundarea unui crucișător argentinian, 2 000 de oameni.

În rîndul armelor clasice un loc important îl ocupă și așa-numitele „arme revoluționare", care realizează un fel de întrepătrundere între armele clasice și cele nucleare : tunul atomic, mijloacele de transport destinate prin excelență armelor nucleare, dar care sînt utilizate și pentru explozibili convenționali cu mare forță de distrugere (rachetele „Pershing 2", „Trident-1"), bombele „MB-L" și „MBB-MW". Cu privire la aceste arme, într-un studiu al O.N.U. se apreciază că ele „estompează în mod periculos linia de demarcație dintre armele clasice și armele nucleare, atît în ceea ce privește forța distructivă și precizia, cît și în privința pluralității misiunilor pe care trebuie să le îndeplinească".

Față cu această situație, pericolul armelor clasice este evident, iar dezarmarea trebuie să se înfăptuiască în chip hotărît și în acest domeniu. „Considerăm necesară — spunea președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu — trecerea la un program complex de dezarmare generală, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară, dar care să aibă în vedere toate armele, așa-zise clasice, cu atît mai mult cu cît unele din acestea, din punct de vedere al forței de distrugere, se apropie foarte mult de armele nucleare". În consecință, după cum se arată în Declarația-Apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste și în alte documente românești, țara noastră a propus ca pe lîngă programul de lichidare a armelor nucleare pînă în anul 2000, să se efectueze și o reducere cu 50 la sută a armelor clasice, începînd cu țările puternic înarmate. Reducerea armamentelor clasice este importantă atît în sine, prin micșorarea și în final prin lichidarea totală a pericolului pe care, după cum am văzut, îl reprezintă armele clasice înseși, cît și pentru impulsionarea dezarmării nucleare, întrucît, se știe, tratativele în această problemă sînt blocate prin invocarea unui așa-numit dezechilibru în domeniul armelor clasice. Prin urmare, o lume fără războaie, o lume a păcii, securității, înțelegerii și cooperării între toate popoarele, se poate construi prin înfăptuirea dezarmării atît în domeniul nuclear, cît și în domeniul armelor clasice. România, președintele ei, acționează cu consecvență în acest sens.

ION D. GOIA

Cînd Morfeu nu ne cunoaște

Arătam în altă parte că somnul ar fi un bun leac pentru multe maladii de natură nervoasă, dar că în condițiile ritmului trepidant al vieții de azi puțini își pot permite să doarmă pe săturate. Dar sînt și situații mai rele — cînd nici în puținul timp pe care-l pot afecta somnului, unii oameni nu pot să doarmă. E vorba, se-nțelege, de insomnie, fenomen de care s-au ocupat mulți specialiști. Potrivit opiniilor lor, dintre care unele au fost consemnate într-un recent articol publicat în „Neue Zürcher Zeitung", insomnia poate fi definită ca incapacitatea omului de a-și satisface necesitatea individuală de somn, necesitate pentru care nu există norme rigide nici cu privire la durata somnului, nici referitor la continuitatea sau discontinuitatea lui. În literatura medicală, primele menționări ale insomniei, alături de alte tulburări mai rar întîlnite ale somnului, au fost făcute la începutul secolului nostru. Totuși, fenomenul a devenit cu adevărat o problemă abia după război, cînd a apărut o formă de insomnie ca sindrom de sine stătător, care nu poate fi explicat prin vreo boală fizică sau psihică. Acest sindrom este privit înainte de toate ca rezultat al interacțiunii factorilor de stres individuali și generali, chiar dacă în anumite împrejurări legătura cu stresul este greu de stabilit. În asemenea situații, ne vine în ajutor compararea diferitelor culturi. Astfel, locuitorii insulelor polineziene, în special cei ai arhipelagului Tonga, nu suferă, în general, de tulburări ale somnului atîta timp cît trăiesc în lumea lor, fie ea și civilizată, dar care are un ritm relativ lent de viață. Însă în insulele Hawai, aflate în aceeași zonă de climă dar transformate deja în concordanță cu modul de viață american, situația este cu totul alta. Saltul dintr-o „lume a contemplației" în iureșul societății de tip ultramodern a adus cu sine insomnia. Legat de polinezieni, se poate remarca și faptul că ei se supun mai curînd necesităților și condițiilor de moment, decît unui ritm strict determinat de viață. Astfel, la sărbători sau cu prilejul altor evenimente importante, membrii acestei comunități întîrzie cu mult după miezul nopții. Totuși, cînd simt oboseala sau pur și simplu au nevoie de liniște, pot să adîncească în orice loc, în casă nu pe stradă, și în orice timp, inclusiv ziua. Și nimeni în această împrejurare nu se uită la ei cruciș: dimpotrivă, în măsura posibilităților, cei ce dorm nu sînt deranjați.

Dar, oare, destinderea și reconfortarea necesară oamenilor în stare de stres se poate realiza numai prin somn, sau este de-ajuns simplul repaos fizic ? Observațiile făcute duc la concluzia că somnul nu poate fi înlocuit prin nimic. Cei ce suferă de insomnie se odihnesc, totuși, noaptea întreagă, și cu toate acestea a doua zi sînt obosiți, apatici sau nervoși, execută cu greu orice muncă, depunînd pentru aceasta mari eforturi de voință, iar în timpul liber manifestă un slab interes pentru contactele sociale. Experimentele au mai dovedit că deși — după cum am văzut — dereglarea somnului apare ca urmare a factorilor de stres individuali și sociali, ulterior insomnia începe „să-și trăiască viața proprie". Și întrucît la baza dereglărilor neîntrerupte ale somnului stă defecțiunea mecanismelor corespunzătoare din creier și din zona funcțional-somatică, factorii fiziologici influențează într-o măsură neînsemnată. De aceea, în stadiul în care insomnia a devenit de sine stătătoare măsuri cum ar fi concediul sau exercițiile de relaxare nu au un efect terapeutic notabil. Somniferele obișnuite înlătură doar simptomele ; în ceea ce privește fondul, ele acționează cu mult mai slab decît cred mulți bolnavi.

Ce-i de făcut, care este leacul ? El este căutat de mulți ani, concomitent cu străduința de a înțelege prin ce mijloace reglează sistemul nostru nervos somnul. Și iată că a apărut o speranță. Nu demult a fost pusă în evidență o peptidă, elaborată de organismul uman, care se pare că poate să-l izbăvească pe om de insomnie. Această substanță, botezată „peptida delta care provoacă somnul" (P.D.P.S), acționează cu atît mai bine, cu cît insomnia este mai grea și mai stăruitoare. Pe de altă parte, asupra oamenilor care nu suferă de insomnie P.D.P.S. nu acționează deloc. Ea nu are efect sedativ, ci, dimpotrivă, îmbunătățește dispoziția și activitatea intelectuală. Administrată bolnavilor, peptida normalizează somnul după circa două săptămîni de tratament, dar nu se poate spune încă pentru cît timp. Și cu toate că pentru ca acest produs să devină medicament sînt încă necesare largi cercetări și experimente clinice, P.D.P.S. promite să devină nu numai cel mai natural, ci și cel mai de perspectivă mijloc de tratament al insomniei.

ION CODRU

Vis și realitate

Pe terasa unei cofetării, cîțiva elevi de școală generală discută aprins. Subiectul controversei ? Care dintre ei a văzut mai multe filme pe „video". Eu, care mă consider și sînt considerat, datorită vîrstei, tînăr — zîmbesc amintirii ce purta pantaloni scurți și aștepta cu nerăbdare un nou episod cu Val-Vîrtej. Televizorul era la a 5-a casă de noi și se stringeau pentru acest „ritual" cam atîția copii cîți cuprindea o jumătate de clasă. În urechi îmi răsună (parcă a fost ieri !) vocea mamei care-mi spunea : „Va veni — nu peste mult timp — o zi cînd toți o să avem televizor".

Ziua aceea a venit. Nu de la sine, ci după muncă, multă muncă și căutări în care resursele inteligenței românești au învins obstacol după obstacol. Mai mult chiar, azi ne putem mîndri că televizoarele (ca să luăm numai un exemplu) purtînd eticheta „Made in Romania" se exportă în multe țări ale lumii.

...Tot în zilele noastre, în Columbia, un puști de 10 ani își riscă viața într-o mină, în condiții îngrozitoare (fără sistem de aerisire și iluminare și fără traverse de susținere a galeriilor). Muncește de la 6 ani și visează să-i cumpere mamei lui, într-o zi, un televizor.

E vară, iunie și prima serie de copii în vîrstă de pînă la 6 ani, au sosit în tabăra de la Năvodari, pe litoralul Mării Negre. Iată încă un vis devenit realitate în România socialistă, unde grija pentru copii, pentru viitorul luminos al patriei, este ridicată la rang de politică de stat.

DAN DĂNUȚ DORU

Informat, dar uman

Trei sînt problemele pe care lumea de azi le are sub ochi de cum răsare soarele pînă apune, este de părere profesorul japonez Michio Nagai, de la Universitatea Națiunilor Unite. În primul rînd, **războiul.** La patru decenii de la încheierea ultimului război mondial, statistica înregistrează peste 100 de războaie, cele mai multe răbufnite în perimetrul Lumii a treia. Amenințarea războiului nuclear plutește în aer. Al doilea mare obiectiv : **dezvoltarea.** Civilizația contemporană a avansat pe front larg, sprijinită de stîlpi de mare rezistență — știința și tehnologia, instituții sociale, politice, economice mature. Dar sînt oameni care mor de foame. Cinci sute de milioane de oameni trăiesc sub limita sărăciei. O rușine pentru timpul nostru, o cicatrice pe locul unde ar trebui să fie dragostea de viață și întrajutorare a oamenilor. În al treilea rînd — **valoarea existenței umane.** Am ajuns să măsurăm oamenii după venitul pe cap de locuitor. Vorbim de țări avansate și țări în curs de dezvoltare. Ce înseamnă toate acestea ? Ce înseamnă a fi uman ? Ce sînt natura, cultura, istoria ? se întreabă profesorul nipon pentru a ajunge la subiect : lumea comunicării înseamnă dialogul la care participă întreaga omenire. Prin comunicare, oamenii vin aproape unii de alții. O lume a comunicării, în care timpul operează vorace, fără oprire.

Trebuie să ne păzim, spune Michio Nagai, de disparitățile provocate de revoluția informațională. Un avertisment cu subtilă trimitere la realitatea palpabilă : televizoarele color, fibrele optice, sateliții de telecomunicații, computerele s-au născut în adîncurile disparităților dintre Nord și Sud, dintre țările avansate și restul lumii. O invitație la acțiune pentru a înlătura inegalitățile și a crea condiții proprii însușirii realizărilor tehnologice, economice, sociale de către toți.

NEAGU UDROIU

10 000 de ținte umane atinse în plin...

Congresul nu a ținut seamă de spusele lui Coockie Fisher. Soțul ei fusese ucis în Florida de unul dintre funcționarii lui, care, pe baza unui permis de conducere, ca act de identitate, și a unei cărți de credit, ca mijloc de plată, cumpărase un pistol pentru a-și împușca patronul. Nici măcar Sarah Brady nu a reușit să-și facă ascultat în mai mare măsură glasul, deși soțul ei, James, nu este altul decît fostul purtător de cuvînt al președintelui S.U.A. În 1981, a fost rănit atît de grav în cursul atentatului împotriva președintelui Reagan, încît și astăzi, la cinci ani de cînd John Hinckley a tras asupra lui, el se află în incapacitate de a-și relua slujba. În pofida protestelor celor două femei și ale unei întregi armate de polițiști, Congresul S.U.A. a hotărît liberalizarea legislației privind controlul comerțului cu arme, și așa destul de largă.

Senatul adoptase încă de anul trecut o lege prin care cei nu mai puțin de 200 000 de comercianți care se îndeletnicesc cu negoțul cu instrumentele morții erau supuși unui număr mai mic de controale și li se reduceau obligațiile în ce privește înscrierea în acte a tranzacțiilor efectuate. În plus, celor aproximativ zece milioane de posesori de arme din S.U.A. li se permitea din nou să poarte asupra lor pistoalele și puștile și cînd călătoresc peste graniță. Și, iată, acum și Camera Reprezentanților a adoptat o lege asemănătoare. Cu o singură deosebire : nu a fost de acord cu vînzarea de arme de foc prin poștă peste granițele țării. Se pare, însă, că nici această limitare minimă nu va rămîne fără replică în Senatul dominat de republicani.

Mai ales în marile orașe legătura directă între posesia armelor și criminalitate este extrem de vizibilă. Anual, peste 10 000 de americani sînt asasinați cu asemenea instrumente ale morții. N.R.A. încearcă să creeze impresia că acest fenomen nu se datorează facilității accesului la arme. Însă majoritatea americanilor văd lucrurile exact invers. O serie de anchete de opinie realizate în ultimele luni relevă că cetățenii S.U.A. se pronunță în procent de peste 50 la sută în favoarea înăspririi controlului comerțului cu arme de foc. Între timp și poliția a trecut de partea lor. În prezent, în rîndul demonstranților din fața clădirii Capitoliului (unde au loc dezbaterile Congresului S.U.A.) pot fi văzuți tot mai frecvent polițiști în uniformă. Mai ales că acum pe piața armelor poate fi procurată muniția „cop-killer" (ucigașă de polițiști) care poate străbate și prin vestele de protecție antiglonț.

Nu este de mirare că în atari condiții cunosc o deosebită înflorire afacerile cu securitatea, sau, mai bine-zis, cu insecuritatea, resimțită în măsură mai mică sau mai mare de orice american. Conjunctura a atins cote maxime nu numai pentru cele peste 11 000 de firme producătoare de sisteme de alarmă, ci și pentru cele ce oferă personal de pază și supraveghere. Anul trecut, de pildă, cetățenii S.U.A. au cheltuit aproximativ 22 miliarde de dolari pentru a-și păzi avutul, inclusiv bunul cel mai de preț — viața. Centrul de cercetări de pe lîngă Ministerul justiției al S.U.A. a evaluat că numărul paznicilor particulari a ajuns la 1.1 milioane de persoane. Este o cifră aproape dublă față de cea a totalului polițiștilor angajați de stat — 560 000.

ROMEO NĂDĂȘAN

ACCENTE IN LUME

Conservarea „frumosului"

Deoarece timpul își pune amprenta și asupra frumosului, specialiștii sînt preocupați de găsirea unor soluții pentru păstrarea lui în timp, fie că este vorba de clădiri, fie de cărți, picturi, desene, inscripții. În laboratoarele companiei franceze SATN a fost experimentată o nouă substanță, care, aplicată în trei straturi, încetinește procesul de uscare și de degradare a desenelor și a inscripțiilor, permițînd în același timp curățirea suprafețelor respective fără alterarea culorilor. Noua substanță, denumită „Shield", este transparentă și aproape invizibilă după utilizare.

Dincolo de telescop

Acum 10 000 de ani, la o distanță de 6 500 ani lumină de Pămînt, a avut loc explozia unei supernove. Pe locul supernovei a apărut o nebuloasă gazoasă care, potrivit analizei spectrometrice, este alcătuită din oxigen pur. Toate acestea date reprezintă, de fapt, descoperirea a doi astronomi americani, făcută cu ajutorul telescopului de trei metri de la Observatorul Cerro-Tololo. După părerea celor doi astronomi, condițiile în interiorul nebuloaselor gazoase apărute în urma exploziei unei supernove ar fi asemănătoare cu cele existente înainte de începerea procesului formării sistemului solar

Descoperire

În apropiere de localitatea Madocsa (R. P. Ungară), în sectorul sud al Dunării a fost descoperit craniul aproape intact al unui om preistoric. Specialiștii sînt de părere că a aparținut unui om ce a trăit acum 30—80 milioane de ani, adică fie unui neandertalian tîrziu, fie unui homo sapiens precoce. Cercetările continuă.

ELENA GRECESCU

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Intitulez modestele rînduri care urmează „Ecouri", întrucît articolul din Flacăra nr. 10, din 7 martie a.c., „Belelele cele mari vin totdeauna de la aritmetică" a produs vii reacții în rîndurile cititorilor — ne scrie **Doru Coșoianu din Focșani, bulevardul Lenin, apartamentul 92.** Cuprins de un profund realism, acest material demască nereguli crase din comerț, atacînd probleme ce trebuie să dea serios de gîndit multor factori de răspundere, diriguitori ai comerțului, cu privire la etica lucrătorului din comerț, la selecționarea, încadrarea și promovarea acestuia, dar nu numai a lucrătorului operativ, cît mai ales a conducătorilor de întreprinderi comerciale. Este inadmisibil, de neconceput, chiar anacronic, ca un director să îndemne lucrătorii la furt, el situîndu-se astfel pe post de șarlatan și dușman declarat al masei de consumatori. Desigur, și barmanii în cauză sînt vinovați, întrucît aveau la îndemînă o serie de mijloace pentru a contracara atitudinea abuzivă a directorului, sau pur și simplu puteau să-l refuze răspicat, avînd tăria morală să afirme că în țara noastră, dreptul la muncă este garantat, iar obținerea unui loc de muncă nu se plătește. V-am trimis aceste rînduri din dorința arzătoare de a înfiera abuzurile și metehnele dăunătoare ce răsar ici-colo ca ciulinii, într-o societate dreaptă, în dauna oamenilor onești, cinstiți și de bună credință. Comerțul, ca ramură a economiei noastre naționale, are o menire și un scop social bine definite, dar trebuie curățat de uscături în modul cel mai ferm."

Subscriem din nou, acestor idei, motiv pentru care am și încredințat tiparului aceste rînduri.

■ **Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Prahova,** referindu-se la sesizarea formulată de Petre Diaconescu din Poiana Cîmpina, str. Răcman nr. 37, ne informează : „În urma verificărilor pe teren, s-a constatat că aspectele relatate în scrisoare se confirmă, la data controlului mai multe imobile nefiind alimentate cu apă potabilă. Este cunoscut faptul că deficitul de apă la surse a fost de peste 70 la sută pentru întreaga zonă, dar în afara acestor considerente obiective, ca urmare a probelor efectuate s-a constatat că apar pierderi de presiune în zona aval Podul Vadului. Acest fapt dovedește că devierile conductelor executate cu ocazia amplasării rambleului podului de peste rîul Prahova au produs strangulări care determină impedimente în distribuție. Ca atare, au fost date dispozițiile necesare la I.G.C.L. Cîmpina în scopul efectuării unor sondaje pentru depistarea strangulărilor și eliminarea acestora în cel mai scurt timp".

■ Fără a avea certitudinea că situația relatată în rîndurile următoare poate fi total de domeniul realității, spicuim totuși din scrisoarea **Mariei Manda din comuna Goiești, județul Dolj :** „Sînt absolventă a Facultății de horticultură din cadrul Universității din Craiova, promoția 1985, an în care am fost repartizată, conform Dispoziției nr. 371781/1985, la I.A.S. Plopii Slăvitești, județul Teleorman. Pînă aici, toate bune. Dar la începutul lui octombrie, anul trecut, cînd am mers pentru a-mi lua în primire postul, am aflat că, de fapt, I.A.S. Plopii Slăvitești... **nu există !** Pe data de 8 octombrie m-am prezentat la directorul Trustului I.A.S. Teleorman, care mi-a confirmat pe repartiție negru pe alb : „În cadrul Trustului I.A.S. Teleorman, I.A.S. Plopii Slăvitești nu figurează". Desigur, ca proaspătă absolventă nu mi-am pierdut entuziasmul și, cu sprijinul forurilor locale, am găsit post la C.A.P. Fărcașu, aparținînd de județul Dolj. Dar, stupoare : **Ministerul Educației și Învățămîntului** îmi comunică, prin adresa cu nr. 108 846, din 31 martie 1986, respingerea cererii „de transfer", motivînd, tot negru pe alb, că nu mi se poate schimba locul de muncă pe perioada stagiaturii, adresa fiind însoțită de o nouă repartiție la... I.A.S. Plopii Slăvitești!". Aș face haz de necaz, dar necazul e al meu!

■ „În conținutul scrisorii sale, Dumitru Năstase din comuna Chiselet, județul Călărași — ne aduce la cunoștință **Consiliul popular al județului Călărași** — solicită să i se comunice dacă are dreptul să beneficieze de lot în folosință, avîndu-se în vedere că a fost pensionat medical, după ce a lucrat ca tractorist la S.M.A. Chiselet timp de 15 ani. În urma verificării situației sale, s-a luat legătura cu conducerea C.A.P. Chiselet, aceasta înscriindu-l în tabelele privind atribuirea loturilor personale membrilor cooperatori".

■ Variate și pline de fantezie sînt născocirile unor oameni puși pe șicane împotriva altora. Iată, de pildă, ce ne scrie **bucureșteanul Ilie Ciobanu, domiciliat în str. Secuilor nr. 4, bl. 22, sc. 1, apart. 5, Sect. 4 :** „Mare ne-a fost bucuria cînd, în urmă cu șase luni, fetița noastră Oana-Elena a venit pe lume. Firește, după o vreme ne-am gîndit să o trecem „în spațiu", așa cum spune legea, dar încă nu am reușit. Și asta, pentru că **I.C.R.A.L. Berceni din str. Secuilor nr. 8** condiționează formele de achitarea unei sume de 360 lei reprezentînd... montarea unor jardiniere și efectuarea dezinsecției ! Inspectoarea de teren s-a și exprimat ferm în acest sens : „Pe care îi prindem că au nevoie de noi, îi și taxăm !". Desigur, în încheiere, aș dori să-i întreb pe cei de la amintitul I.C.R.A.L. cum vor mai putea proceda la dezinsecție în cazul în care nu se va mai naște prea curînd un copil în blocul nostru ?".

...Se pare, că la I.C.R.A.L. Berceni, o... dezinsecție serioasă este, totuși, necesară !

■ Primim din partea **Inspectoratului silvic al județului Brașov :** „În coloanele paginii dumneavoastră din 11 aprilie a.c. a fost inserată o notă din care rezulta că se găsesc mari cantități de material lemnos degradat pe multe trasee turistice din zonele Predeal, Valea Timișului, Schei — Poiana Brașov și Cheile Rișnoavei. Ca urmare a sesizării, s-au verificat toate zonele specificate, precum și altele din împrejurimi, rezultînd că într-adevăr există astfel de materiale lemnoase. Cele mai multe dintre acestea au fost găsite pe traseul Valea Rișnoavei — Cabana Secuilor, zonă foarte greu accesibilă. Pe celelalte trasee, în majoritate sînt materiale care în parte sînt exploatate de I.F.E.T. Brașov. Au fost luate măsuri comune, împreună cu organele de exploatare a lemnului, ca toate produsele valorificabile să fie scoase imediat și date în producție, iar cele nevalorificabile să fie adunate, igienizîndu-se aceste zone. Articolul dumneavoastră ne-a sprijinit în cunoașterea situației din teren și vă asigurăm că acțiunea de identificare a zonelor turistice aflate în astfel de situații va fi continuată".

Pînă aici toate bune, dar ce vor fi făcut pînă acum pădurarii ?

■ Ca și „eterna Romă", eterna și prozaica problemă a televizoarelor defecte și nereparate bine și la timp dăinuie și... în zilele noastre și, probabil, va mai dăinui atîta vreme cît meșterii pricepuți într-ale diodelor și triodelor nu își vor respecta cuvîntul față de cetățeni. „Pe data de **22 noiembrie 1983** — ne scrie **Laurențiu Diaconescu din Pungești, județul Vaslui** — Școala din Curșeți-Deal, sat aparținînd comunei Pungești, a predat un televizor „Electra" secției de specialitate a Cooperativei de consum Pungești în vederea efectuării unor reparații. De atunci, din 1983 și pînă în prezent, am făcut pretutindeni numeroase demersuri pentru a reintra în posesia lui, dar totul a fost zadarnic".

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București :** „Analizîndu-se solicitarea Violetei Tompaș din București, str. Furnirului nr. 4, bl. 42 A, apart. 20, Sect. 6, care dorește datorită unei situații familiale deosebite, să presteze o muncă la domiciliu, vă facem cunoscut că petiționara a fost încadrată cu toate drepturile la Cooperativa „Tricotextil".

■ Un răspuns favorabil și pentru Mărgărita Buruntia din comuna Grojdibodu, județul Olt, am primit din partea **Consiliului popular al județului Olt :** „Adunarea generală a C.A.P. Grojdibodu, care a avut loc în luna aprilie a.c., a aprobat cererea petentei în legătură cu acordarea drepturilor conform Statutului C.A.P. (lot în folosință și ajutor în natură), avîndu-se în vedere că aspectele relatate în scrisoare se confirmă, în sensul că Mărgărita Buruntia a lucrat la C.A.P. pînă la apariția bolii de care suferă în prezent, iar fiica sa este infirmă".

■ **Emilia-Paula Hristea din București, str. Zboina Neagră nr. 6, bl. 88, sc. A, apart. 44, Sect. 6** a apelat „cu încredere" — conform unui anunț — la serviciile unității specializate nr. 17 din strada Hatmanul Arbore, aparținînd Cooperativei „Metalocasnica", pentru a repune în funcțiune un aspirator. S-a ales de atunci, din 13 iulie 1983 și pînă în prezent, doar cu bonul de comandă nr. 848 și cu un număr de înregistrare a reclamației (5152) adresată conducerii amintitei cooperative. Acum, dacă aspiratorul tot a fost valorificat fără știrea sa, femeia nu mai dorește altceva decît să-și capete banii pe el...

■ Primim din partea **Inspectoratului județean de Miliție Hunedoara :** „Referitor la articolul „În așteptarea curajului", apărut în „Flacăra" din 25.04.1986, vă comunicăm că din cercetările efectuate, s-a stabilit că Medrea Sorin, în vîrstă de 19 ani, muncitor la secția prelucrări metalice Simeria din cadrul Combinatului siderurgic Hunedoara, l-a acostat în curtea Clubului sindicatelor din Simeria (unde se organizase „Discoteca tineretului"), în seara de 19 aprilie, pe David Mircea din Simeria, cu care a avut și anterior discuții contradictorii. Apoi, l-a determinat să meargă cu el o porțiune de drum, după care l-a lovit de mai multe ori cu pumnii, provocîndu-i tumefierea ochiului sting. Victima a sesizat organul de miliție și, întrucît faptă constituie contravenție conform Decretului 153/1970, Medrea Sorin a fost amendat, împotriva sa urmînd a fi luate și alte măsuri. David Mircea a fost îndrumat să se prezinte la Laboratorul de medicină legală și, în baza certificatului ce i se va elibera, să se adreseze pentru pretenții civile Comisiei de judecată de pe lîngă Consiliul popular".

■ Cu citva timp în urmă, Mihai Dragu din comuna Cilieni, județul Olt, semnala în misiva sa unele nereguli comise la C.A.P.-ul din această localitate. Înaintînd memoriul Uniunii județene a cooperativelor agricole de producție Olt, spre competentă rezolvare, ni se confirmă că omul avea dreptate : „În ceea ce privește dispariția unui număr de oi de la C.A.P. — se spune în referat — situația este reală, cazul aflîndu-se în prezent în cercetarea organelor de stat. Referitor la retribuția ce i se cuvenea pentru producția realizată de petent și predată la export, s-a constatat că, într-adevăr, nu i s-a acordat prima pentru export, urmînd ca unitatea să se achite de această obligație în termenul cel mai scurt. De asemenea, în privința atribuirii arbitrare a unor loturi în folosință, s-au luat măsuri ferme de aplicare a prevederilor Statutului C.A.P. La discuția privind problemele ridicate în scrisoare, au participat atît semnatarul, cît și primarul comunei".

■ Constanța Vasile din București, str. Luntrei nr. 6, bl. 7, sc. 1, et. 1, apart. 11, Sect. 2, ne relatează cu tristețe despre pățania părinților și surorii sale, **Ștefana Ghencea din Pariseți, județul Teleorman,** care, negăsind pe moment o soluție de durată pentru a asigura hrana unei vaci din resurse existente pe plan local, s-au gîndit să cumpere fînul necesar din județul vecin — Caraș-Severin. De fapt, absența ploilor a determinat și conducerea C.A.P.-ului „Drum nou" din comuna Tămășești — de care aparține și satul Pariseți — să încerce această variantă, la care însă, în cele din urmă, s-a renunțat. Totuși, celor din conducerea C.A.P. Tămășești li s-a părut a fi mai comod să apeleze la alte mijloace, și neținînd cont de interesele oamenilor, ignorînd pînă și legalitatea transportului, să decidă și în acest caz : „Se confiscă !" Din cele relatate, reiese că situația nu este singulară, procedeul folosit fiind aplicat în mai multe rînduri. Iată deci că, în locul unor măsuri ferme, menite să contribuie la aflarea unor soluții eficiente prin care să se asigure necesarul de hrană a animalelor, conducerea C.A.P. Tămășești recurge la acțiuni ce contravin flagrant legii.

■ Ne bucurăm întotdeauna cînd avem posibilitatea de a transmite vești bune acelora care ne scriu. Și iată un nou prilej. **Consiliul popular al municipiului Roman, județul Neamț,** ne informează : „Situația locativă a soților Orman din Roman, str. Vucenic nr. 16, a fost rezolvată favorabil, acestora repartizîndu-li-se de curînd apartamentul 5, compus din două camere, situat în str. Mihai Viteazul, bloc U 1. La fel ca și cu alte asemenea prilejuri, urăm tinerei familii sănătate în casă nouă !

■ „Primesc pensie alimentară și alocație de stat pentru cei doi copii ai mei de la Direcția sanitară a județului Dîmbovița, deoarece tatăl copiilor lucrează la Sanepid. Considerînd că ar fi bine să le asigur încă de pe acum unele posibilități materiale pentru viitor, m-am hotărît să deschid un cont personal la C.E.C., unde banii copiilor să fie virați direct. Dar cu toate că șeful Agenției C.E.C. a fost de acord, juristul Direcției sanitare mi-a confirmat că dorința mea are un temei legal, contabilitatea spitalului se împotrivește, cerîndu-mi o hotărîre judecătorească în acest sens, hotărîre care vizînd absurdul, nu poate fi emisă de nici o instanță. În această situație, nici nu știu la cine să mai apelez..." **(Florina Graur, aleea Triumfului bl. 20, apart. 1, Tîrgoviște).**

■ Considerăm că nu ar fi deloc rău ca unii factori de răspundere din conducerea comunei Mateești, județul Vîlcea, să dovedească mai mult discernămînt în aplicarea unor dispoziții legale privind asigurarea pazei obștești, nu de alta, ci doar pentru a nu mai pune pe drumuri oameni în vîrstă nevoiți să se zbată pentru a-și dobîndi dreptatea, așa cum s-a întîmplat și în cazul bătrînului Gheorghe Pîrpală, operat în mai multe rînduri și suferind. Situația sa ar fi fost lesne de înțeles oricui, fără să mai fi fost nevoie să ne adresăm **Consiliului popular al județului Vîlcea,** care, în urma sesizării noastre, ne-a comunicat : „Cercetîndu-se cu atenție cele semnalate, s-a constatat că cetățeanul Pîrpală Gheorghe, în vîrstă de 64 de ani, este pensionar de stat și atestă prin acte medicale că este bolnav. S-a stabilit ca sus-numitul, în baza acestei dovezi, să fie scutit de a mai executa paza obștească." Simplu, și la obiect !

■ „Referitor la scrisoarea adresată dumneavoastră de Mircea Niculaș din Cluj-Napoca, str. Tulcea nr. 28, bl. L 4, sc. 6, apart. 67 — ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca** — prin care petentul solicită sprijin pentru încadrarea în muncă a soției, vă informăm că, reanalizîndu-se cererea de încadrare a Marianei Minodora Niculaș, absolventă a treptei a I-a de liceu, profil mecanic, s-a hotărît să i se repartizeze un loc de muncă la Combinatul de utilaj greu din localitate".

Înainte de închiderea ediției, am primit o adresă din partea *Consiliului popular al județului Vrancea, Comisia județeană pentru ocrotirea unor categorii de minori,* prin care sîntem rugați să publicăm urgent fotografia alăturată în vederea identificării părinților acestei fetițe care a fost găsită, împreună cu fratele ei mai mic, în ziua de 17 mai 1986, în gara Adjud și cazată la Centrul de primire a minorilor. Deși după aspect și explicațiile date, fetița pare să fie în clasa a II-a probabil și din cauza emoțiilor nu-și amintește de numele părinților și nici de localitatea de domiciliu. Pînă în prezent, cu toate investigațiile efectuate de organele locale de miliție, părinții celor doi copii nu au putut fi identificați pe raza județului Vrancea.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Magyari Francisc — Sanatoriul T.B.C. Blaj : Luați legătura cu Oficiul de pensii al județului Mureș, unde Ministerul Muncii a trimis copia scrisorii dv. cu indicația de soluționare urgentă. ● **Georgescu Dumitru** — București : Anexați actele unei cereri pe care trebuie s-o adresați personal Consiliului popular al sectorului 2. ● **Stoicu Nicolița** — satul Cracul Mantelui, com. Ponoarele, jud. Mehedinți : Constituite infracțiune de violare de domiciliu pătrunderea fără drept într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținînd de aceasta, fără consimțămîntul persoanei care le folosește sau refuzul de a le părăsi la cererea acesteia. ● **Popa Gr. Anișoara** — Focșani : Părinții care au copii internați în instituțiile de ocrotire a minorilor au dreptul să primească alocație de stat numai dacă achită integral taxa de întreținere. ● **Stoica R. Ion** — com. Gura Sutii, jud. Dîmbovița : Au dreptul și la altă pensie numai invalizii si accidentații de război încadrați în gradul I sau II de invaliditate. Dv. puteți alege pensia care vă avantajează. ● **Gabruș Radu** — Cluj-Napoca : Dacă asociația locatarilor va contracta executarea lucrărilor de hidroizolație cu alte unități, ICRAL este de acord să achite cota parte din contravaloarea lucrărilor pentru apartamentele proprietate de stat. ● **Cârstea T. Gheorghe** — com. Beleți-Negrești, jud. Argeș : Cîtă vreme sînteți pensionar de invaliditate gradul II nu puteți fi încadrat în muncă. ● **Ivanof Mihail** — com. Afumați, Sector agricol Ilfov : Există posibilitatea repartizării dv. pe post de lăcătuș la cooperativa de invalizi „Metalica". ● **Anton Dumitru** — București : Scrisoarea dv. a fost înregistrată ca plîngere împotriva procesului-verbal de contravenție. ● **Păun Grigore** — com. Glina, Sector agricol Ilfov, **Crăciun Negoiță,** com. Tudor Vladimirescu, jud. Galați : Persoanele care dețin nestatutar teren proprietate CAP sînt obligate să predea unității producția rezultată sau să achite contravaloarea produselor. ● **Neagu Anda Fănuța** — Cîmpina : În perioada de alăptare a copilului (9 luni), contractul de muncă nu poate fi desfăcut din inițiativa unității. ● **Boncu Ion** — Tg. Jiu : Așa este legal și echitabil. ● **Dobre Aurelia** — Constanța : Legea nr. 4/1977 privind pensiile membrilor CAP nu prevede acordarea pensiei de urmaș decît pentru copii. ● **Andrei Ilinca** — satul Poiana, com. Nicorești, jud. Galați : Găsiți adresa în Flacăra nr. 16. ● **Mihai Mihaela** — com. Bolintin-Deal, jud. Giurgiu : Luați legătura cu prof. Ion Brad, București, str. Elena Cuza 67. ● **Vintilă Eliza** — București : Dacă soția nu întrunește condițiile prevăzute de lege, primește totuși pensie de urmaș pînă la încadrarea sa în muncă, dar nu mai mult de 6 luni de la decesul soțului.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizati eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

De curînd, în municipiul Slobozia (Ialomița) a fost dezvelit bustul lui Mihai Viteazul.

Lucrarea aparține sculptorului Iustin Năstase **și este a doua (după Rod bogat) care vine să sporească cota de frumusețe a acestei tinere capitale de județ.**

Simpozion Blaga

La 25 de ani de la moartea lui Lucian Blaga, Societatea de științe filologice și Facultatea de filologie din Cluj-Napoca au organizat un simpozion pe tema creației literare și filozofice blagiene.

★

Anual, la Sebeș-Alba, între 23—25 mai se organizează Festivalul „Lucian Blaga". Anul acesta a avut loc ediția a VI-a. Programul Festivalului a cuprins mai multe părți: Concursul de recitare și interpretare muzicală a poeziei lui Lucian Blaga; Sesiunea de comunicări; Vizitarea satului Lancrăm și spectacolul omagial de muzică și poezie „Lucian Blaga" desfășurat la statuia poetului.

pare să sporească: Bălțătești. Medicii de aici sînt preocupați de perfecționarea unor metode de medicină naturistă: fitoterapia (ceaiuri comprimate, pomezi, aerosoli), piramidoterapia (instalarea pacientului pentru perioade de timp determinate în interiorul unor cîmpuri energetice ce se formează în volume de tip piramidal) masaje reflexogene locale. Să mai adăugăm că la Bălțătești se încearcă tratarea parodontopatiei nu numai prin mijloacele clasice, ci și folosindu-se 14 proceduri fizioterapice.

Tractorul cu numărul 1 100 000

La scurtă vreme după ce s-au împlinit patru decenii de activitate, la Întreprinderea „Tractorul" din Brașov a fost fabricat tractorul cu numărul 1 100 000, după o tehnologie superioară și, desigur, cu o „înfățișare" cu totul schimbată față de cele care ieșeau pe poarta fabricii în 1946, cînd a luat ființă întreprinderea. Dacă socotim că în prezent întreprinderea brașoveană realizează o gamă de peste 40 de tipuri de tractoare, cu puteri între 26 și 360 CP., pe roți și șenile, agricole și industriale, avem toate motivele să credem că tractorul cu numărul 1 100 000 reprezintă o încununare a industriei noastre constructoare de mașini și a celei brașovene în special.

● Oltul are un nou pod. Puteți trece pe el în zona localităților Feldioara (județul Brașov) și Hăghig (județul Covasna).

Popas

Important pentru amatorii de drumeții montane. La poalele Retezatului, în „locul cunoscut sub numele „La Beci", de unde pornește urcușul spre cabana Buta, un grup de alpiniști din Uricani (membri ai clubului speoalpin „Retezatul") au amenajat un cochet și, mai ales, util popas (o vatră de foc, mese, bănci). Pe un panou special, ei au făcut și o prezentare geografică a împrejurimilor necesară, cu siguranță, celor care se hotărăsc să parcurgă acest traseu pentru prima oară.

O crescătorie mai puțin obișnuită

Un biolog de la Muzeul județean Deva, Ioan Ghira, își organizează o crescătorie de vipere pentru recoltarea veninului necesar în industria farmaceutică. Un fapt, trebuie s-o recunoaștem, mai puțin obișnuit și care cere destul curaj. Chiar dacă Ioan Ghira afirmă că prinde vipere fără teamă de la vîrsta de zece ani.

Pentru vacanțe

Important pentru cei care, în perioada vacanței, își aleg vreun traseu din județul Cluj. Ei pot poposi fie la noul hotel din orașul Huedin, fie la noile hanuri „Valea Crișului" sau „Mihai Viteazu".

Somn ușor!

Lucrătorii birtului „Dorobanțul" din Ploiești țin, se pare, să fie cu orice preț originali. Numai așa ne explicăm de ce, pentru a „repara" gardul din fața birtului, ei au înlocuit porțiunea deteriorată cu... două dormeze!

● Colectivul Fabricii navale de elice și prelucrări la cald Galați a finalizat și expediat Șantierului naval Constanța o nouă elice pentru petrolierele de 85 000 tdw. Elicea are un diametru de peste 6 metri și o greutate de 30 de tone.

● Cu cîtva timp în urmă, au fost tăiați toți copacii din grădina de vară „Tabac" din Satu Mare, care creau o minunată atmosferă, și în locul lor au fost plantate niște mlădițe firave la umbra cărora nu se pot adăposti decît fluturii. Oare remușcarea să-i fi făcut pe edili să planteze tinerii lăstari?

Istoria Maramureșului în date

Un colectiv al Bibliotecii județene Maramureș pregătește o „Istorie a Maramureșului în date". Spicuim cîteva din informațiile pe care le conțin paginile deja redactate: Anul acesta se împlinesc 755 de ani de la prima atestare documentară a localităților Ardusat și Finteșu Mare și 730 de ani de la atestarea documentară a satului Arieșu de Cîmp. Documentele arată că acum 200 de ani (1786) s-a construit drumul de piatră între Cavnic și Baia Sprie pentru a facilita transportul minereurilor. Acum 100 de ani (1886) la Șomcuța Mare a avut loc adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român la care a participat și Iosif Vulcan. În 1886 a fost anul cu cele mai scăzute precipitații pentru Baia Mare.

Și pentru că tot sîntem în Maramureș, să semnalăm prezența pe aceste meleaguri a unui arbore rar, întîlnit doar în cîteva localități ale județului, la Sighetu Marmației, la Baia Mare (pe strada Victoriei) în Parcul pionierilor din Șomcuța Mare și în satul Tisa. Este vorba de arborele de lalea (Liriodendron tulipifera). El poate fi ușor recunoscut după frunza în formă de liră și floarea ca o lalea.

Din cronica ieșeană

Se împlinesc anul acesta 90 de ani de la darea în funcțiune a primei instalații de iluminat public electric din Iași. Într-un articol apărut în „Flacăra Iașului", inginerul Constantin Ostap furnizează cîteva amănunte legate de eveniment care a provocat la vremea respectivă o surpriză plăcută ieșenilor. După ce un incendiu distruge Teatrul Mare de la Copou (1888), s-a construit noua clădire a Teatrului Național din Iași pe locul vechii primării. Proiectul prevăzuse ca lămpile cu petrol sau ulei (care pricinuiseră incendierea vechiului teatru) să fie înlocuite. Se construise pentru asta și o uzină electrică avînd două grupuri electrogene de curent continuu de cîte 54 kW fiecare, acționate de motoare cu abur. Cineva a avut însă ideea de a folosi uzina și pentru iluminatul pieței teatrului. S-au construit 12 „candelabre" la București și, la scurt timp, totul a fost gata. Cînd ieșenii au venit să participe la inaugurarea noului teatru (2 decembrie 1896), au avut plăcuta surpriză de a găsi în locul vechilor lămpi cu petrol, 12 becuri cu arc voltaic care luminau fațada teatrului și piața. Acesta a fost „prologul" introducerii în Iași a iluminatului public electric. A urmat apoi iluminatul electric provizoriu al străzii Golia (actuala Cuza Vodă) și a Pieței Unirii cu lămpi cu arc, alimentate de la uzina electrică a teatrului.

Locomotivă

Să consemnăm ultima noutate sosită de la „Electroputere". La cunoscuta întreprindere craioveană a fost asimilată în fabricație o locomotivă de 180 CP, destinată operațiilor de manevră în cocserii. Noua locomotivă, concepută de specialiștii Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini, transformatoare și aparataj electric Craiova, este dotată cu motoare asincrone capabile să asigure viteze variabile, în funcție de zona de lucru.

● În stațiunile Venus (în zona hotelului Lidia) și Cap Aurora (în zona hotelului Granat) au fost încheiate lucrările de consolidare a malului mării prin turnarea unor ziduri de sprijin pe o lungime de 250 de metri.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Ultima oră

Spital de chirurgie

Nou edificiu de sănătate la Tîrgu Jiu. Recent a fost dat în folosință un spital de chirurgie cu 200 de paturi, dotat cu mijloace moderne de investigații și tratament.

● Cei care sînt în trecere prin Iași trebuie să fie foarte atenți dacă, urcîndu-se într-un mijloc de transport în comun, au ales corect biletul de călătorie. Motivul? Biletele de tramvai și cele de autobuz au aceleași dimensiuni, format și culori. Eventualele confuzii ar putea fi ușor evitate dacă biletele ar fi tipărite în culori diferite.

Întîmplare adevărată cu un cerb

Citim în ziarul din Baia Mare despre un fapt mai puțin obișnuit. Un cerb tînăr poate fi văzut în gospodăria pădurarului Ioan Coman din Teceu Mic, sat de pe Valea Tisei. Găsit de muncitorii care au participat la lucrările de împăduriri din zona Dealul Huta, cînd abia se putea ține pe picioare, Cristi (cum a fost botezat puiul) a fost hrănit de Ioan Coman la început cu biberonul, cu lapte de vacă. Apoi, încetul cu încetul, a învățat să mănînce furaje. Noaptea, Cristi doarme liniștit în grajd, lîngă cai. Acum, tînărului cerb au început să-i crească (normal) coarnele și nu-și refuză, din cînd în cînd, o plimbare de 2—3 zile prin pădurea Nereșenului, după care, însă, se întoarce „acasă". Rămîne de văzut cum se va comporta în septembrie, în perioada boncăluitului.

Pentru sănătate

Cîteva noutăți de „ultimă oră" dintr-o stațiune balneoclimatică al cărei renume

INIȚIATIVE F.D.U.S.

Craiova, oraș al fîntînilor

Reportajul în pagina 19

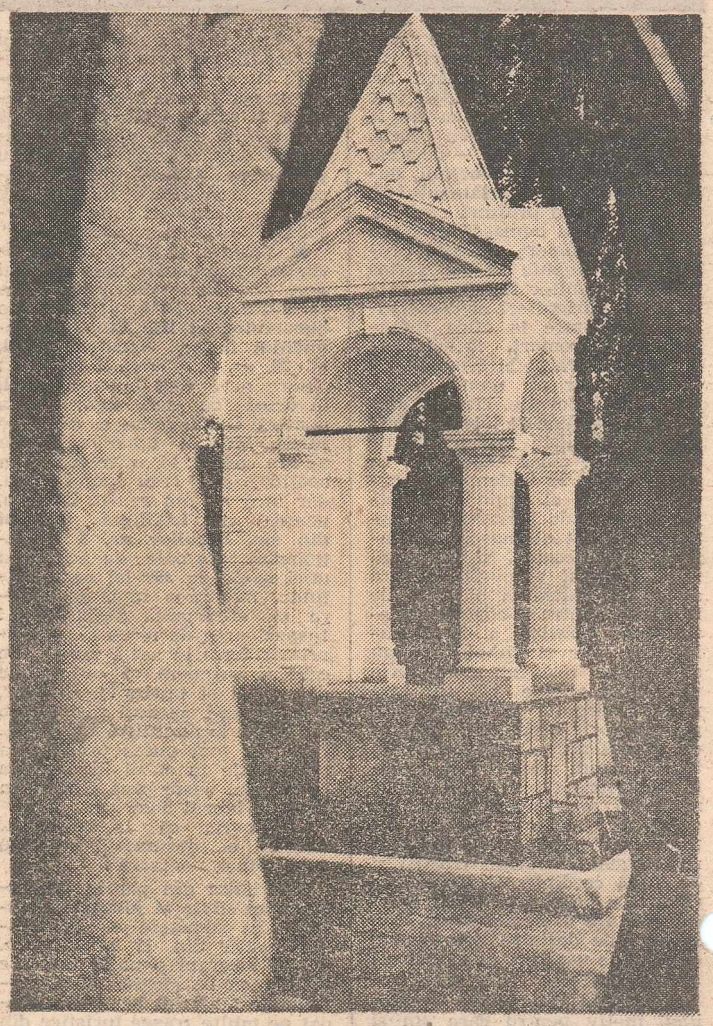

Fîntîna „Obedeanu"

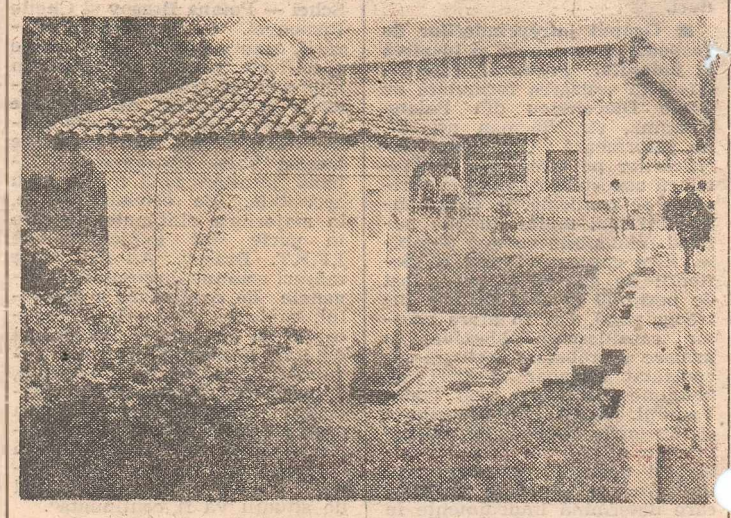

Fîntîna „Purcarului"

Fîntîna „Popova"

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505